

3/0993

వ్రతి దినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. II
సంపుటము ౧౧

జెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ నవంబరు నెల 17-వ తేది సోమవారము
శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, శా రికమాస బహుళ షష్ఠి ౬.

No. 192.
సంచిక ౧౯౨

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

కొన్ని గొప్పవారితో వేలకు వేలు యోగ్యతాసత్రములు పొందియున్నది. శంఖభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము నకలవిద

నొప్పులకు నంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల వాపును,
పొన్నపు నొప్పుల వారడోలును, పొట్లగొట్టును.
బెంబిళ్లల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
వర్షము తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

ఈమందుకు రుద్దగానే జమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి బహుమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేయును.
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

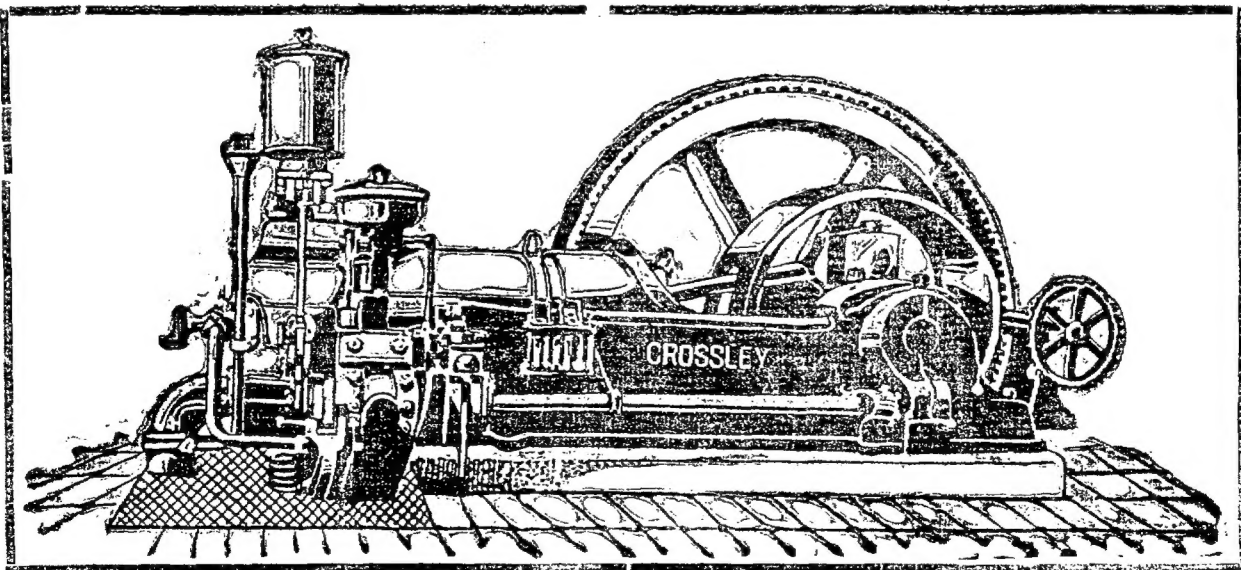

చక్కనిడబ్బీతో నహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డబ్బన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండవలసినది.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టివీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి

క్రాస్సిగాను అండ్ ఆయిల్ ఎంజినులు

ప్రపంచమునందు మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనవి, మితవ్యయముగలది.

మిక్కిలి శ్రేష్ఠ
మైనవరకము, ఇం
టర్నల్ కంబస్టెన్
స్ ఎంజినులు త
యారు చేయుట
యందు వీరి సంవ
త్సరముల అను
భవము గలదు.

నూతన ఎంజిన్
రింగు శాస్త్రము
నందు తెలుపబడి
న ప్రకారము సరి
యైన ప్రైము
మూవరు మొద
లగు వాటితో
గలదు.

1546

అనుభవము క్రాస్సిగానుండవనరములేదు. మిక్కిలి సరసమైన క్రూడాయిల్ నూనెను ఎంజినుకు ఉపయోగించవచ్చును. మిక్కిలి మితవ్యయముగలది

ఎంజినీర్లు, రైసుమిల్లు స్వంతదారులు, వ్యవసాయదారులు, యితరులు మాకు వ్రాయకొరెదము.

క్రాస్సిబ్రదర్స్ (లిమిటెడ్) 14, బ్రాడ్వే, మద్రాసు

ఇది రాను రాను మిక్కిలి ప్రబలమగుచున్నది. ఎందుకు? సుప్రసిద్ధమైన వెల్లర్సుగ్రాండు సర్క్సును ఎస్టాబ్లిష్మెంట్, మదరాసు

వీలవగా సాధారణమైన వాటికంటెను కొన్ని ముఖ్యమైన ప్రదర్శనములను ప్రదర్శించుటకు తగు శ్రద్ధ వహించుచున్నాము. ఎందుకని ఈ సర్క్సునందు ఒకే మోస్తరుగానే ప్రతినమము ప్రదర్శించ బడుచున్నది తెలుపరు.

ప్రతినమము రెండు ప్రదర్శనములు

సాయంత్రం గం॥ 5-30 నిమిషములకు — రాత్రి గం॥ 9-30 నిమిషములకు

రెండు ప్రదర్శనములును మిక్కిలి అపూర్వమైనవి, అద్భుతమైనవి

12 గం॥ కమలను లోబడినవారులకు అన్ని తరగతులకును మాటికి మాత్రము సగముచార్జి తీసుకొనబడును.

టిక్కెట్లు ధరలు:— ర్య. 3, 2, 1, గాలి అ. 0—8—0 సి. రామానుజం, మేనేజరు.

పురమాషీవనులు పోకరపనులు చేయునట్టి వారెవ్వరో బాగుగా విచారించి

1842

మొదట తెలిసికొనుడు.

బహుమానము నిచ్చుకొన్నెలు, పందెపులోటాలు ఎట్టిమాదిరిలో నైనను ఆర్జించిన సకాలములో తృప్తికరముగా తయారుచేసి యిచ్చెదము సీమవెంటికి నవరంబంగారుకు పూచీనిచ్చెదము.

ర్య. 10 ఎత్తుమొదలకొని ర్య. 25 ఎత్తుకుక ఒకరూపాయ ఎత్తునకు 1-12-0, చొప్పునను అంతకుపైన ఒకరూపాయ ఎత్తు 1-8-0 చొప్పున వికయించబడును.

(2) ఉల్లిడి రామయ్యకెట్టి, గురుస్వామికెట్టి, కంపెనీ

నగలవర్తకులు 25, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు

Enjoy
it?

Ra-ther!

దీనిని వాడి! నుఖించుడు!!

అతడు మిక్కిలి సుఖముగా నున్నాడు.

అతని చర్మమునకు శ్రేష్ఠమైనట్టి

గుడ్ విన్స్ సబ్బులనే

ఉపయోగించుచున్నాడు.

3

Goodwin's Toilet Soap

C 25

బలహీనము, వకముల బలహీనము

8122

మొదలను వాటికి.

Deschiens' syrup

పిరపుడు ఉపయోగించుము.

ఇది, ఆరోగ్యమును, బలము, నియంత్రణపదియ, 20,000 వైద్యులుపెత్తుకొనిపెట్టు వారు. దెస్చిన్సు, పారిస్

అను ముద్రా, గమనించుము. ఎక్కడను చిక్కులు.

చెన్నపురి బజారుధరలు

నవంబరు 17-వ తేది సోమవారము

(1) ఖాన్యములు

దనియాలు బా 1-కి	రు 80-0-0	మొదలు 42-0-0	వరకు
బియ్యము బస్తాలు		మొదలు	వరకు
కుసుమ రెనాలివి	,, ప 48 గలవి	రు 14-0-0	14-8-0
నెల్లూరివి	,, డిటా	,, 15-8-0	16-0-0
డిలీవి	,, డిటా	,, 16-8-0	17-0-0
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి	,, 8-12-0	9-0-0	
సువ్వులు	,,	,, 20-0-0	24-0-0

(2) పప్పుధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205	రు 11-0-0	రు 12-0-0
నెనగలు	,, డిటా	,, 11-8-0 12-4-0
పెసలు	,, డిటా	,, 11-8-0 12-4-0
మినుములు	,, డిటా	,, 18-0-0 16-0-0
ఉలవలు ర 164	,,	,, 9-4-0 11-4-

(3) నూనె వస్తువులు

సువ్వులనూనె బా 1-కి	రు 170-0-0	175-0-0
నెయ్యి మ 1-కి	,,	14-0-0 26-8-0
కొండాపురం వేరునెనగపప్పుబా1-కి	,, 65-0-0	68-0-0
ఇతరప్రదేశము	,,	60-0-0 62-0-0
వేరునెనగనూనె గానగ బా 1-కి	రు 150	మిషన్ నూనె 145
ఆముదము బా 1-కి	రు 175-0-0	

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	రు 190-0-0	195-0-0
కూరపసుపు	,,	రు 125-0-0 180-0-0
మిరపకాయలు(గుంటూరివి) బా1-కి	రు 120-0-0	188-0-0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు	రు 50,55	
కాళహస్తపాయకట్టు	,,	రు 70, 75
బెల్లము బా 1-కి	రు 85-0-0	60-0-0
చింతపండు బా 1-కి	రు 80-0-0	49-0-0

(5) ఇనుము

పట్టా రకం బా 1-కి	రు 81-0-0	82-0-0
చదరం	,,	81-0-0 82-0-0
రవుండు	,,	81-0-0 84-0-0

(6) లోహములు

వెండి 100 తులం కు	రు 76-0-0	79-0-0
బంగారము, తులము 1-కి	రు 22-8-0	28-0-0
సవరను 1-కి		14-14-6
ఇత్తడి బా 1-కి	రు 249-0-0	255-0-0
రాగి డిటా	రు 280-0-0	285-0-0
అస్కాచక్కెర బా 1-కి	రు 86-12-0	87-0-0

(7) రంగులు అలిజరై ను

ఆవుకృష్ణము	20 డిగ్రీలు	రు 74-0-0
తొట్టికృష్ణము	డిటా	,,
సింహం	డిటా	,,
గుర్రం	డిటా	,,

(8) దూది

జోండా వెట్టుబారవ 1-కి	రు 820-0-0
-----------------------	------------

(9) నూలు

కోయంబుత్తూరు నెం 10 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	రు 9-0-0
వధుర నెం 12 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	రు 8-6-0
పుల్లూరు యెనుగ నెం 8 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	రు 8-12-0
అనామదాబాదు నెం 12 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	రు 9-8-0
డిటా నెం 14 డిటా	రు 10-0-0
నూళయెనుగ నెం 20	రు 11-4-0
జపాన్ నెం 20	రు 11-12-0
,, , 40 ఏ తేబిలు అయినను	రు 14-4-0
గోకాకు నెం 12 $\frac{1}{2}$	రు 9-8-0
వద్వాక్ నెం 24 $\frac{1}{2}$	రు 11-14-0
14 $\frac{1}{2}$ క్విలక్ పక్షి	రు 9-8-0

వెల్లింగుటన్ సినిమా,

మాంటు రోడ్డు, మద్రాసు.

15-11-24 శనివారమునుండి 21-11-24 తేది శుక్రవారమువరకు

యూనివర్సల్ జ్యూయల్ క్రొత్తది 8 వ సీరీస్.

ది లెడర్ పుష్పర్పె రెండవవారము 2 భాగములు

ఆరోగు గొప్పసీరియల్ 49 దినముల కథ
నేనా గర్భర్ కృత్యములు చూడతగినవి. 2 వ వారము.

ఆంధ్రవిద్యద్యోగ పరిషత్తు

తెనాలి

ద్వితీయసమావేశము

అధ్యక్షకోపన్యాసము

ఆయుర్వేదభూషణమ్

పండిత యం. దొరస్వామయ్యగారి అధ్యక్షోపన్యాసమునుండి ఈ క్రిందిభాగాలు ముద్రితములు

(నిన్నటితరువాయి)

1. వైద్యనిఘంటువు. వైద్యునికి కఠిన తత్త్వమునను వ్యాధి తత్త్వమునను ఎంతటి జ్ఞానము వశ్యకతగా అంతటి జ్ఞానము జ్ఞానభోగము యుక్తమగు పదార్థములయందు నావశ్యకమని యాయుర్వేదజ్ఞులెఱుంగుదురు. ఈవిషయముల నెఱింగించుకొను వైద్యనిఘంటువని చెప్పబడుచున్నది.

“నిఘంటువా వివా వైద్యో విద్యాకా వ్యాకరణాచినా,

అనభ్యాసేన భాషామగ్నా ప్రయత్నశ్చైవైద్యభాషనమ్”

రాజనిఘంటువు అనగా వైద్యనిఘంటువు నెఱుంగని వైద్యుడు నిన్నయోజనుడనట దీని తాత్పర్యము. అట్టివైద్యనిఘంటువులో బ్రవర్తమైనదియు, ప్రశస్తమైనదియు నరహరిపండితుడు విరచించిన “అభిధానమాదామహి” యనుకోశము. వైద్యనిఘంటువులలో నిది ఘనతపొందిన దనటచే “రాజనిఘంటు” వని పేరొందినది. వారాణసి మున్నగు ప్రదేశములలో జాలకాలమునుండియు, నిటీవల గొంతకాలమునుండి దక్షిణభారతమున సుప్రసిద్ధిచెందినది భస్మంతరినిఘంటువు. మనపాలాడను రాజయొక్క పేరిడిన మరొక్క వైద్యనిఘంటువు ఉత్తరదేశమునను ఆంధ్రదేశమునను బ్రచారము నొందుచున్నది. ఓపద్మినిఘంటులు, జ్ఞానభోగయోగములగు కొన్ని జాంతవపదార్థములు, వీటియొక్క స్వరూపములను గూడలను వివరించునట్టి శబ్దచంద్రిక యను నిఘంటువొక్కటి కలదు. ఇత్యది చక్రవర్తిగ్రంథము రచించిన చక్రపాణిదత్తునిచే విరచింపబడినది. విశేషముగా నోపద్మి యెదలగునానియొక్క గుణస్వరూపములను, సామాన్యముగా నాయుర్వేదసంబంధ మగు నితరవిషయములను శీర్షి మిక్కిలి విస్తారముగా వ్రాయబడినది నిఘంటు రత్నాకరము నాథునికగ్రంథమును మిగిలిగినవానివలె ప్రసిద్ధమైనది. అయ్యది సాలగ్రామనిఘంటువని వ్యవహరింపబడుచున్నది. ఇవిగాక మాధువుడను (మాధునిదానకర్తాడు) నాటనిచే విరచింపబడినది రసకామునియను గ్రంథ మొక్కటిగలదు. ఇందు ఇతరసరుకుల గుఱించిన వివరములతో అభిని గుఱించిన వివరములు విశేషముగా గన్పట్టుచున్నవి. ఈగ్రంథము సంకేతమున బ్రచారమునందున్నది. ఈనిఘంటువులన్నింటిలో బద్ధములగుదుములు,గురులము,స్థిగ్ధ-రూక్ష-స్థిర-నిశితాదిరూపముగను, కఠోష్ణ వీర్యములనియు, కాస్త్రరీతిచే విభజింపబడియున్నవి. ఆయుర్వేదశాస్త్రము వేలకొలది సరకులకు గల పలువిధములగు గుణములు, ఉపయోగములను శీతము, ఉష్ణములు సారవత్తగుచు పీర్ణములను శీతల నిమిద్ధి వైద్యులకు చికిత్సాపద్ధతియందు విశేష సౌకర్యము గలిగించియున్నది. ఈయంశము పాశ్చాత్యవైద్యులకు తెలియదు. ఇవిగాక పదార్థములకు ఆయుర్వేదమున వివరింపబడియుండు విశేషగుణములను specific action ఆంగ్లేయవైద్యులు నేర్చినవారు గమనించి చదవలేని ద్రుమించిపోవుదురు. అందు గొన్నింటి నిట నుకాపరణమునకై పేర్కొని యెను. పాచనము, దీపనము, క్షేదనము, చ్యావనము, భేదనము, విశేషనము, భేదనము, సరము, వికాసి, అప్రసాసి, స్తంభనము, వివృణనము, రోచనము, నాతలము, పిత్తలము, క్షేమ్యలము, విమఘ్నము, క్రిమిఘ్నము, జ్వరఘ్నము, శేషనాశాపనము, కర్మనము, రోహణము మున్నగునవి. ఈవిధముగా మన వైద్యనిఘంటువులందును చరకాది యితరవైద్యగ్రంథములందును పేర్కొనబడియుండు పదార్థములయొక్క విశేషగుణములను సేవాశ్చార్యవైద్యులు స్పెసిఫిక్ ఆక్షన్ ఆందురు. ఇవిధములగు పదార్థగుణములు ఆంగ్లేయవైద్యగ్రంథములలో గలవానికన్న నూన వైద్యగ్రంథములలో మిక్కిలి యధికముగా వాడుకలో నున్నయవి. వ్యవాయి, వికాసి, ఓషధ్యము మున్నగు పదార్థములయొక్క గుణముల బ్రతిపాదించునట్టి పారిభాషికశబ్దములు అనేకము పాశ్చాత్యవైద్యులను లేపు.

2. జ్ఞానభోగయోగము:—యోగ మను చేరువలన ఆయుర్వేదసంబంధమునామధునిర్యాగక్రమము మిక్కిలిశాస్త్రీయముగు నుజ్జ్వలము గలిగినది తెలియవచ్చుచున్నది. ఒకదాని కొకటి స్వరూపముచేతను, గుణములచేతను వీకభావము నొందునట్టి కూడికు యోగమని పేరు. అట్లు లాంఛాంతిలో గలసియుండు పదార్థముల విభజించుట నులభసాగ్రము కాదు. దృష్టాంతము- పాలును నీరునువలె. ఈలక్షణములేని పలుపదార్థములకూడి కలితండులనాయముగా మిశ్రమని చెప్పబడుచున్నది. నిఘంటువులలో వేవేయిపదార్థములకు జేవ్వబడియుండు గుణవిశేషములచేటి అష్టాంగచికిత్సలలో నొక్కొకదానియందును ఆసరకుల ప్రత్యేకముగనో కలిపియో పక్వముచేయుపద్ధతి జ్ఞానభోగయోగము నాబడుచున్నది. ఈయోగప్రకరణమున విధింపబడిన పరిభాషాపద్ధతుల ననుసరించి చూర్ణ-కాఢ-లేహ్య-స్నేహ-పాచక - గలికా - లేపన-అంజన - ఆసవాదిష్ట-భస్మ - సత్త్వ-పాతనాది పాక భేదములలో నేజేని యొక్క విధమున నుచితరీతిని జ్ఞానభోగయోగములను విస్తారము గను, చక్కనిస్థితిని వివరించు నాయుర్వేదగ్రంథము తెన్నియొగలవు. పలుతెఱుగులగుసరకుల నొకటితో నొకటికే శీర్షిక్రమముచొప్పున నొక్కయోగముగా బక్వముచేయుటచే నొకసరకు మరొకసరకునకు గలగుణము నాకర్షించుకొను అను తత్త్వము మనపూర్వాచార్యులకు తెలియదు. ఆయాపక్వము కఠిరమున బ్రయోగింపబడగా నాయోగమునకు గలిసియుండు ప్రధానముగు సరకుయొక్కగుణమును నితరసరకులగుణమును నేకకాలమున వేవేయిభావపులలో నైకమత్వముగా బనిచేయును. పదార్థములకు గల ఇట్టి విశేషగుణమును యోగవాహిని యాయుర్వేదాభిజ్ఞులు పల్కెదరు. ఇట్టి యపూర్వములగు తత్త్వంశములు పాశ్చాత్యవైద్యగ్రంథములలో నుచున్నవర్ధన - కాఢ - పాంతు-లేహ్య - స్నేహసావాద్యోగములను తయారుచేయుటకు జ్ఞానభోగయోగమున సేవము ముఖ్యముగా రసగంధకపామలలోపాధాత్యాది ఖనిజద్రవ్యముల సుధిచేయుట, మారణసత్త్వపాతనక్షారాదుల వందుడి తయారుచేయుట మున్నగువాటికి దగినసాధనములగు రసకాల (Chemical Laboratory) నేర్పలను విధమును, పాశ్చాత్యులయొద్దనుండి నేర్చుకొనినదిగాదు.

“రసకాలం ప్రవర్త్యేత సర్వభాధావినిర్మితం
కర్మావధయే దేశే రమ్యే మాపసమన్వితే.”

పదార్థసంగ్రహ: కాశ్యో రసోధనమేతుకః,
సత్త్వపాతనకౌష్ఠీచ జరతోష్ణీయ సుశోభనాం
భూమికౌష్ఠీచ చలతోష్ణీయజలత్రోణ్యో వ్యనేకః
భక్తికాయగళం తద్వత్ నాళికాశ్చ పృథగ్విధా.
ఖండసి పేషణీ ఖల్వా ద్రోణీహపాశ్చ వర్తలాః
నాళికాలంబరసద్ధతలచాలనికాపరా
కాచాయామృత్యరాటానాం కూపికా శ్చవకానిచ
త్రోణీయోగే యచ్చాన్యత్ తత్సర్వం సన్నిధాపయేత్.”

అని లోహధాత్యులగు సరకులను నూలుటకును, కాల్చుటకును, ద్రావకములుగా దిండుటకును, వేలుపలువిధముల గుపాకముల జేయుటకును ఉపయోగించెడి అనేక ఉపకరణములు నే రించి రసావధములను తయారుచేయుట కనుకూలముగు రసకాలను నిర్మించుకమును రసరత్నముచున్నదిగ్రంథములలో బహుశ్యక్తముగా వివరింపబడియున్నది. మనము పలువిధములగు సరకుల నొకదానితోనొకటి రాపాటునికపద్ధతిగా గాని లేక భౌతికపద్ధతిచొప్పున గలపుట పామలధాత్యాఖనిజద్రవ్యపుల ద్రావకముగనో భస్మముగనో పక్వముచేయుట ఒకదానితోనొకటి గలసియుండు భావపుల వేలుపలుముట, ఆపదార్థములు చేరుటకు బూర్వమును, చేసెవెనుకను వాటి శీర్షి డియుండు గుణాదుల భేదములచేటి నికొనుట, ఆయా సరకులనుండి ఔరముల వేలుపలుచేయుట మున్నగు సామాన్యవిధియెల్ల ఈదేశమున బూర్వము కాస్త్రజ్ఞులకు తెలిసి యవి కళిని చెప్పబడి యనుభవమునను ఉండెనట్లుల నీక్రింద పేర్కొనియుండు శుక్రనీతివాక్యములచే దేటపడుచున్నది.

“పామలధాత్యాదిభృతి సప్తస్థిరకణం కలా
ధాత్యవధిసాం సంయోగక్రియాజ్ఞానకలాస్యతా
ధాతుసాంకర్యపాకక్యకరణం కలాస్యతా
సంయోగపురస్కరితాం ధాత్యవధిసాం కలాస్యతా
క్షారనిష్కాసనజ్ఞానం కలాసంజ్ఞం యతస్యతేమ్.”

2. చికిత్స:—చికిత్సాపద్ధతియందు మనపూర్వాచార్యులు మిక్కిలి శాఖనియమగు జ్ఞానము వడసియుండిరనుట చికిత్సాక్రమమున నేర్పడియుండు కాభాభేదములం గొని మనము తెలిసికొనవచ్చును. పాశ్చాత్యవైద్యవిధాన మీ విషయమున నాయుర్వేదమునందుండి యనేకాంశముల స్థిరపరిపాటికొని స్థిరపరిచిగాని యుండవచ్చునని చెప్పనగును. ఆయుర్వేదచికిత్సాపద్ధతియందలి కాభాభేదములన్నింటిని ఇట వివరించుటకు సాధ్యముగాకున్నను, వాని సారాంశమువై నను సంగ్రహముగా నిట్టిసందర్భములలో జనుటకు తెలియనాటు చేయవలసియున్నది.

ఇందు (1) అష్టాంగచికిత్స ముఖ్యముగా కాయ, బాలగ్రహ-కార్యాంగ-శల్య-అగద-సాయన-వాజికరణ భేదములచే నెనిమిది ముఖ్యభాగాలుగా విభజించియుండుట మనశాస్త్ర

జ్ఞానకు తెలిసినదే. సాధారణముగా విజ్ఞులగువైద్యులు అన్ని వ్యాధులకును చికిత్సజేయుట కర్హులైయుండినను అట్టిసాచిన కాలముచే కొన్ని చికిత్సావిధానములలో విశేష ప్రాధాన్యమువడసిన వైద్యప్రముఖులు (స్పెషిలిస్టు) నుండియున్నారు. వారు వేవేయిగా విశేషగ్రంథములను విరచించియున్నారు. అందు ఆత్రిసంహిత, ఖరనాదసంహిత, ఔరపాణిసంహిత, హరిసంహిత, కేశసంహిత, అగ్నిదేశసంహిత, మున్నగునవి సాధారణముగా నామధేయోగములచే జ్వరాతిసారక్షయ-పాంతు-కామలాది రోగములకు జేరికవలసిన చికిత్సల వివరించునట్టి గ్రంథములు. ఇవన్నియు కాయచికిత్స ప్రధానముగాగల సామాన్యవిషయమును చేసినవి. వాగ్ధాని యష్టాంగసంగ్రహ, అష్టాంగపాదములును చక్రవర్తిసంగ్రహము, భావప్రకాశము మున్నగు గ్రంథములు నితరగతిని చేసినవే. శస్త్రముల బ్రయోగించి చేయునట్టి శల్యచికిత్సాపద్ధతుల నిరూపించు తంత్రములలో నిభుడు ప్రసిద్ధమైయుండు సుశ్రుతసంహిత మనవైద్యులందఱెఱింగినగ్రంథము. ఇప్పుడు మనయొద్దనుండు సుశ్రుతసంహిత ధన్వంతరియొక్క యువదేశముచొప్పున సుశ్రుతుడనుముషి విరచించిన పుస్తకము మనగ్రంథముయొక్క సంగ్రహముని యిప్పుడు తెలియవచ్చుచున్నది. శల్యచికిత్స యను విశేషాంశమును దెలుపు భోజితంత్ర మనగ్రంథము పూర్వము మిక్కిలి ప్రసిద్ధమైయున్నట్లు తెలియుచున్నది. శస్త్రచికిత్సల ననుభవరీతిగా సవరిమార్చుముగా, జేయుటకు అది మహాపయోగముగా నున్నట్లు చెప్పబడుచున్నది. అగ్రంథమును శల్య తంత్రప్రధానముగా కాపిలము, గౌతము, పామకూటతము, జ్ఞానభేదము, జ్వరభ్రమ మున్నగు గ్రంథములను చాలవఱకు లుప్తమయియున్నవి. కాని వాటిలో గలకొన్ని సారాంశములను తదాంతరీతిచికిత్సకు లైన వాగ్ధానిప్రముఖులు గ్రహించియున్నారు. కాలాక్యమనియో, ఔర్ధ్వజుగ్రుతశల్యచికిత్సయనియో, తోముకపై శస్త్రముల బ్రయోగించి చేయుటకు చికిత్సనుపేర్చు. సుశ్రుతవాగ్ధాని గ్రంథములలో కాలాక్యచికిత్సను గుఱించి ఉత్తరతంత్రాదీప్రకరణములలో సంగ్రహముగా కొన్ని చికిత్సాపద్ధతులు వ్యవహరింపబడియున్నను, పూర్వము, చాక్షుష్యతంత్రము, శానకతంత్రము, సాత్యతంత్రము, కాంకాయతంత్రము, కృష్ణాగ్రేయ తంత్రము, విహేతంత్రము మున్నగు గ్రంథములు ఆయాగ్రంథములకు సంబంధించిన ఋషులచే నేత్రోగకరహారముగానే ప్రత్యేకముగా వ్రాయబడి పూర్వము వాడుకయందుండినవి. భూతవిద్యను వివరించు గ్రంథములు ప్రత్యేకముగా అధ్యక్షవేద మెఱింగినవారితే పూర్వకాలమున వ్రాయబడియుండినవియు అందుండియే సుశ్రుతవాగ్ధానియు తమగ్రంథములందు విషయములగ్రహించిరి. బాలాం బహిరించువిధులను, పద్ధతులను, తెలిపెడిగ్రంథములు హిరణ్యాక్షుడు, జీవకుడు, పర్వతమడు మున్నగువారితే విరచింపబడి పూర్వము ప్రసిద్ధిచెంది యుండినవి. ఇవిధముగనే అగదచికిత్స, రసాయనచికిత్స, వాజికరణచికిత్స వీనియందును భిన్నభిన్నముగా విశేషయభిజ్ఞులను బొందినవారు కొందఱుండి ఆవిషయములచే గ్రంథములను విరచించియున్నారు. అందు అనేకముగా ననేకగ్రంథముల మనదేశము పొందగొట్టి పాశ్చాత్యశాస్త్రజ్ఞులలో పొటిచేయుటకు పీలుగానట్టి దౌర్భాగ్యుడనై బొందియున్నది. ఆయుర్వేదము కొన్ని యావధయోగములమాత్రము గల సాధారణవిషయము గాదనియు, నది శాస్త్రీయంశములు గలయనేకశాఖలతోను, ఉపశాఖలతోను వృద్ధిచెంది మధ్య కొంతమాంద్రము జేదినమహాశాస్త్ర మనుటనుగర్హించుటకొకటే వైన నే నీ విషయములచేప్పవలసినచ్చెను.

(2) ఆయుర్వేదచికిత్సాపద్ధతిని రెండు గొప్పభాగాలుగా విభాగించియున్నారు. పూర్వము చెప్పియుండు అష్టాంగచికిత్సలన్నియు నీరెండువిధములగు చికిత్సలలో నేదైనొక్కదానిలో జేరినదిగా నుండును. అంగకాయచికిత్స, శల్యచికిత్స అనునవియే. కొందఱాచార్యులు కాయచికిత్స ప్రధానముగాగల అగ్నిదేశ, హరిత, వాగ్ధాని కార్థరదిసంహితల నొనరించిరి. ఈకాఖకు జేదిన రూచార్యసరంపకు అతిమహర్షిని మూలపురుషునిగా జేప్పెదరు. కావుననే ఈచికిత్సాపద్ధతిని ఆత్రియసంప్రదాయ మని వ్యవహరించును.

(3) కాయచికిత్స:—ఒక్క కాయచికిత్సయందు గల విభాగాలు గమనించినచో మనవాడు వైద్యశాస్త్రవిమర్శకు మన నెట్టిమహోన్నతి మైన దశను పొందెయింపి యెటు సుప్తమగును. (క) బాహ్యస్నేహనము, లేక ఆంతస్నేహనము, ధారాస్నేహనము, మర్దనస్నేహనము, అపగాహస్నేహనము, అను పలుకాఖలు గల స్నేహచికిత్సాపద్ధతి యేను. (ఖ) మహాస్వేదము, మధ్యమస్వేదము, దుర్బలస్వేదము, తాపస్వేదము, ఊష్ణస్వేదము, ఉపవాసస్వేదము, ద్రవస్వేదము, కాల్యూస్వేదము, జోంతకస్వేదము, మున్నగు ననేక విభాగాలు గల

శ్వేదాదిక్రమము (X) లఘుగుర్వాదిభేదములు గల వసున చికిత్స యేమి, (ఘ) అట్లులే గురులఘుమధ్యమాది భేదములు గల చికిత్సచికిత్సయేమి. (జ) అస్థాపనవస్త్రీ, అనువాసనవస్త్రీ, ఉత్తరవస్త్రీ, మున్నగుభేదములు గల మహాపయోగముగ వస్త్రీ చికిత్సాపద్ధతియేమి, (చ) రేచన-బృంహణ-శమనాది విభాగము లు గల సన్ధ్యోక్త్యాచికిత్సయేమి. (ఛ) స్నిగ్ధతీక్షణాది భేదములు గల ధూమపానపద్ధతియేమి, (జ) స్నేహన-శోధన-శోషణ శమనాది ధూమపానముల గల గంధాచికిత్సాపద్ధతి యేమి, (ఝ) అభేదముగా భేదముగల కబళగ్రహచికిత్స యేమి, (ఞ) ముఖ భేదన-వీరిసారణాదిక్రమము లేమి, (ట) లోకీకృత, అంజ నాదిప్రయోగము లేమి, (థ) తర్జన-పుటపాకాది శేతకర్మము లేమి, (ద) శిరోవస్త్రీ మున్నగుశిరస్సున నుపయోగింపబడు చికిత్సాప్రయోగము లేమి (ధ) పలువిధములగు ద్రవపదార్థములం గొని వాతాదిరోగములయందు ప్రయోగింపబడు ధారాకల్ప విధాన మేమి? ఇవన్నియు, నింకఁ గొన్నియు కాయ చికిత్స యను శాఖకుఁ జేరిన యవశ్యాలు లగును. ఈశాఖ చికిత్సయొ సామాన్యముగా శమన మనియు, ధన మనియు, రెండు ధూమపానములఁ జెంది యున్నది. పైనుడి విన కామచికిత్సాసంబంధ మగు నంగము లన్నియు సీతండు భాగములలో నేదో యొకదానికే జేరవచ్చును. వికారము నొందినట్టిరోగముల సేవార్థముగా గాని శరీరమునందుండి జైలు వెడలించక వైషమ్యాన్వయందుండి స్వాభావికస్థితికేఁ జెచ్చి వ్యాధిపరిహారము చేయుక్రమము శమనచికిత్స నాఁబడును. దేహమునఁ చేరియుండు అనారోగ్యవహ మగు పదార్థములు లేక పలుకులను వరుస విరేచనవస్త్రీ స్వేదనాద్యపాయములచే దేహమునుండి బయల్పఱచి వ్యాధిని నివర్తించు చికిత్సాపద్ధతి శోధన మని చెప్పవచ్చును. శమనచికిత్సలో సాధారణముగా “త్యాగాద్విషమహేతూనాం, సమానం చోపసేనాత్”

విషమానానాగ్నంతి, జాయంతే ధాతవస్సమాః” అను ప్రమాణము రీతి దోషవైషమ్యహేతువులగుపదార్థములను కార్యములను బహిరించుటలే యాడ వానిని సహస్థితికేఁ జేగలపదార్థములను, కార్యములను స్వీకరించుటచే దోష వైషమ్యము తొలగి ధాతువులు సమావృత్త జేయవచ్చును అను నీపద్ధతి శమనచికిత్స దృష్టాంతము. శోధనచికిత్స యననది సామాన్యమనియు, విశేషమనియు రెండువిధములుగా భాగింపఁ దగినది. సామాన్యమననది ఆరోగ్యవృద్ధి పరిపాలించుటచే అవృద్ధిపద్ధతి ప్రయోగింపబడు విరేచనవస్త్రీగంధామది చికిత్స యగును. విశేష మననది రుద్ధావస్థయందు వ్యాధిపరిహారమున కై చేయబడు వరుస విరేచనవస్త్రీదులు. శోధనచికిత్స ముఖ్యముగా వస్త్రీరేచనముల పక్షమునకు లేక, నెల కొక్క మార్చైనను శోధనములపై ద్యాచార్యులు వచించెదరు. బాహ్యం తరములములు విషయాపముగా మనుష్యశరీరమునఁ జేరి దోష వైషమ్య మేర్పడి వ్యాధులు గలుగుటచే నట్టివిషపదార్థముల దేహమునుండి పరిహరించుటకు జాగరూకతతో శోధనచికిత్స చేసికొనుట యవశ్యమని మన పూర్వాచార్యులు విధిని ఏర్పఱచి యున్నారు.

“వాగ్మీటద్య ప్రతిజ్ఞేయం వాజీర్జేన విసా రుజః సర్వే రోగా మలవశా తస్మాత్సోధనమాచరేత్.” వేణుగుర్దములములమున బాహ్యదోషములు శరీరము నందుఁ బ్రవేశించుటకై నోటిమూలముగా నాహారము, పానము, శ్వాసము, వీనితో లేక అనుచిత మగు నన్నపానాదిరూప మగుదోషములు శరీరములోపల మిక్కిలి యధికముగాను గుల భముగాను ప్రవేశించుట గులభము. కావుననే అజీర్ణముచేతనే యన్నిరోగములు గల్గుచున్నట్లును, శరీరమునఁ జేరుమలముల చేతను నట్టివాగ్మీకే గల్గునట్లులు వాగ్మీటదు నుడువుచున్నాడు. అందుచే నోటిలోఁ జేరు ముటికెవస్తువుల జలదారిగండా కడిగి యవ్వకేఁ ద్రోయురీతి శరీరమున అజీర్ణమునలనఁ జేరు దోషం లను శోధనచికిత్సచే బయట వెడలించవలయు నని మన శాస్త్రము యద్దోషించుచున్నది. ఈకాలపునవ్యవసాయముచే నేర్పడు అపాయకరొగను వ్యాధులను శరీరనియక దేహమును అందుండి కాపాడుటకై శుద్ధిచేయు నాశక్యతను గుఱించి క్రి మెంటు జెల్ ఫ్రె యనునాతడు (Prevention of causes) అను విషయము గుఱించి చెప్పినదేమనఁగా:-

“A systematic house cleaning of the human body is to be advocated. The terrible affection of cancer is a product of modern civilisation and is most prevalent in those countries in which the standard of living is high.” He said that he himself had lived on a fruit breakfast for the last six years with considerable improvement in his vitality. No cancer said he further can form unless there is toxic condition of the blood and the remedy he recommended is a house cleaning of the human body.”

(అ) శల్మచికిత్స యననది కాయచికిత్సకన్న నెక్కువ విషయము తిమిడినదిగా నున్నది. అందు గొన్ని యంశముల నిట

మిక్కిలి సంగ్రహముగా వేర్కొనుచున్నాడను. (క) శస్త్రము లచేఁ గోసియో యంత్రములచేఁ బ్రవేశపెట్టియో దేహమునఁ బ్రవేశించిగాని కలిసిగానియుండు శల్మముల బయల్పరచుటకై చేయబడు చికిత్స సామాన్యముగా శస్త్రప్రయోగముని చెప్పఁ బడును. జలదోహము మున్నగు వానియందును, అంతర్విద్రధి, బాహ్యవిద్రధిమున్నగువానియందును మనపెద్దలు శస్త్రప్రయో గము సేయుటకై తల్మియుండు నుపాయము పాశ్చాత్యవైద్యు లనేకులచేఁ గొనియాడబడుచున్నది. యంత్రములఁ బ్రయోగించి మూఢగర్భాహారణము చేయవలసినపద్ధతియును, అస్థిభంగ-అంగ తుక్-వ్రణాదులలో విధింపబడియుండు అనువేర్తిత గోధతా-స్వస్తికాది బంధనక్రమములను నవ్యవసాయక పద్ధతికంటె నె వ్విధమునను తగ్గినవికావు. (ఁ) అగ్నిచేతనో లేక అగ్నియందుఁ గాల్చిన యితర ఉపకరణములచేతనో వ్యాధిగలవయవములఁ గాల్చిజేయబడు నగ్నికర్మము, (గ) వ్యూహదాహము చేయుటకై ముఖ్యముగ నవశావముల గాల్చుటకై షారప్రయోగము చేయుట యు, (ఘ) దేహమునందలిదోషమును రక్తమునందుండి చుక్కగ బయల్పఱచుటకై చేయబడు సిరావ్యధియును, (జ) అట్లులే దుష్టరక్తమునుగాని అధికరక్తమునుగాని ప్రవింపజేయుటకై యవస్థింపబడు జలూకాప్రయోగమున, (చ) దేహమున నేదైన నొక్కస్థలమున సంఘీభూతమగుదోషమును గాని, లేక గట్టిపడియుండు రక్తమును కరగజేయుట మున్నగు పనులకు తపాలాబుసుటికాదులఁ బ్రయోగించుటయును, (ఛ) బ్రత్యర్ధాన యనములలోఁ బ్రయోగింపబడు శస్త్రచికిత్సయును కాలావ్యవి ద్యయు, నగునవి యన్నియు శల్మచికిత్సయను నీచికిత్సాశాఖ యొక్క యంగములగును. ఈయంగముల జేరిన కొన్నియుపాం గములగు భాగములును, ఈశాఖకు జేరిన వేణుశాస్త్రీయతత్వం శేయలను అంగవైద్యము నేర్పినవారు చదివి తెలిసికొనినయెడల నాయుర్వేదము నిప్పుడు తలంచునట్లు సలత్కమగు భావింప నేరదు.

౮. త్రిదోషతత్త్వము:—కొన్ని విధములగు నంగములు గల శాఖలఁ గల్గియుండు నాయుర్వేద మనువుత్తమునకు వాతపి త్తకఫము లనునవిమూఁడుములము లనియు, ఆరోగ్యవృద్ధి యు శరీరమును ధరించుటకు నీమూఁడుకేంద్రీకేమములును సాధ నముగానుండుటచే ధాతువులనియు, శరీరముయొక్క వికారా వస్థలో నుండునవి దూషింపబడుటచే దోషములనియు శాస్త్ర జ్ఞులు వ్యవహరింతురు. “తేవ్యాపిసః” అను ప్రమాణముచొప్పు న నీదోషములు శరీరముయొక్క పలబాహ్యంతరావయవము లందంతలను వ్యాపించి, దేహమును దుష్టభూతములనుండి కా పాడుటయందు దేహమున కొకనూత్యకవచములెవ నుండుటచే నీతిదోషములతోఁ బోలివానికి క్షుతియైనర్పనిదే వ్యాధిహే తువగు నేయంశమును శరీరమున సౌకర్యముగ నవకాశమువడ్డి వ్యాధిని కల్పింపనేరదు. సంస్కృతమున నేనుపూర్వము ముద్రించి న ప్రతి దోషతత్త్వమును చిన్న పుస్తకమునందు దీనినిగురించిన విశేషాంశముల విశేషింపబడియున్నాను. అవిషయము లన్నింటి నిటవ్రాయుటకు నవకాశము చాలదు. కాని యొక్కవిషయము మాత్ర మిట వివరింపవలసియున్నది. ప్రాయశః అన్ని వ్యాధులనును ఒక్కొక్కవిధముగ నూత్మక్రిమికారణమగునట్లుల పాశ్చాత్యవై ద్యులు వచించెదరు. ఈవిషయములు సాధారణముగా నాకాశ మందెల్లవ్యాపించియుండుటతో పలువురు మనుష్యుల శరీర ములం దారోగ్యవృద్ధియందునైతము అవిశేషముయొక్క లోప లను, వెలుపలను గూడ వ్యాపించి యుండునట్లులను కానియవి కొందఱి దేహములందే వ్యాధుల గల్గించుచున్నవనియుఁ జెప్పు చున్నారు. ఆయుర్వేదజ్ఞులు వచించున దేహముగా నొక్కొక వ్యాధికిని సర్వశరీరములందును వ్యాపించియుండు వాతపి త్త కఫములయొక్క ఒక్కొక్కవిధమైనవైషమ్యమే కారణ మునట. ఆరోగ్యవృద్ధియందు దోషప్రయము మిక్కిలి యుపయోగము గా నుండుటయు కాలదేహాభేదములకుఁ దగురీతి నొక్కొక్క మనుష్యునియొక్క దేహమున నీతిధాతువులకు నేర్పడు వైష మ్యభేదమునకుఁ దగిన విధమున అనేకవిధము లగు నూత్మక్రి మిభూతములు శరీరమున ప్రవేశించుచున్నవి. ఆనూలకూత్మక్రి మిభూతములం గొని యవియు వ్యాధిక్రిమియని యాయుర్వేద శాస్త్రజ్ఞులు చెప్పరు. ఎవ్విధముగాఁ జూచినను, ఏ వ్యాధియును త్రిదోషములలో నొక్కదానియొక్కగాని, లేక అనేకముల యొక్క వికారమునుగాని యాధారముగాఁ జేసికొనియే సంభ వించునుగాని వేణువిధముగా సాధ్యము కాదనుటకు క్రింద వచ్చు పది ప్రమాణము:-

“దోషా ఏవ హి సర్వేషాం రోగాణా మేక కారణమ్” యథా పక్షీ పరిశతే సర్వతః సర్వమప్యహః ఛాయాను త్యేతి నాత్మీయం యథావా కృత్స్న మప్యహః వికారజాతం వివిధం త్రిణ గుణాత్ నాతినర్త తే తథా సర్వథాతు వైషమ్యమితి త్తమపి సర్వథా వికారజాతం త్రిణ దోషాత్.”

అని వాగ్మీటదు. ఈ నూత్మక్రిమి తత్త్వము నవ్యవసాయక లగువారికి, తెలియకపోయినను, శాస్త్రాభిజ్ఞు లగు నేవిశేషులును ఈగూఢముగ తత్త్వంశమును వికారతత్త్వముగా నొప్పుకొనుకా లము నచ్చునని నావిశ్వాసము. ఏదేని యొక క్రిమిగాని లేక వేతెడ్డియేని యొక అన్యవస్తువు గాని శరీరమునఁ ప్రవేశించిన యెడల నది యెచ్చుటచే నుపసంహరింప నో అయాస్థులములలో నొక్కొకవిధముగ వైషమ్యమును గలుగజేయు చున్నవి. వృక్షి యు, నవి కాలక్రమమున దేహముయొక్క ఇతర భాగములం దును వ్యాపించి యొక్కొక విధముగ వికారము గలుగ వచ్చు నని పాశ్చాత్యవైద్యులు చెప్పుటను పలువురు వినియుండవచ్చు ను. ఆయుర్వేదజ్ఞులు

“కుషితానాం హి దోషజాతం శరీరే పరిధావతాం, యత్రసంఘః స్వవై గుణ్యాత్ వ్యాధిస్త్యోపజాయతే” (సు గ్రం. వ్యాధిసముద్భవము. అ)

అని ప్రత్యేకము చెందిన దోషములు శరీరమున సంచరిం చి యెచ్చుటచే నుపసంహరింప అచ్చుటచే నవి వికృతచే వ్యాధి గలుగుచున్నది అనియు,

“స ఏవ కుషితో రోమః సముత్థాన విశేషతః సానాంతరాణి చ ప్రాప్య వికారాన్ తుభుతే బహుళా.”

అదే దోషము వేణువిధ మైన శ్రోణివిశేషముగాఁ గాని, లేక హేతువిశేషముచే గాని, సానాంతరములఁ జెంది వేర్వేలు విధములగు వ్యాధులఁ గల్గించుననియు, నభిప్రాయపడి యుండును. ఆయుర్వేదసిద్ధాంతప్రకారము శరీరముయొక్క మాడి కయు, దానిస్థూలనూత్మక్రియాతత్త్వములును, మనము భుజిం చు నాహారముల స్వరూపములును, జీవభోషయోగము లగు నోషధులు మున్నగువానియొక్క గుణవిద్యవిపాకాదులును, త్రిదోషముల ముఖ్యధారముగాఁ గల వనియు, కావుననే వ్యాధులును, వానిని చికిత్సచేయు పద్ధతులును గూడ త్రిదో వతత్త్వములచే పునాదిగాఁగలవనియు, శాస్త్రీయపద్ధతి గను సరించి యు క్రియుక్తముగా పూర్వీకులగు శాస్త్రజ్ఞులు నిర్ణ యించి యున్నార. మదరాసు దొరతనపుచారు నివాసించిన దేశీయ వైద్యకసమితికి. లిఖితములముగా డాక్టరు యం. జి. దేశముఖి, యం. డి. గారు వ్రాసి పంపిన సాత్కమ్యనందు ఈ సంబంధముగా లిఖింపబడియుండువిషయము నిట వేర్కొ నఁ గోరెద.

“Thus the diagnosis of diseases, the arrange- ments of dietory as an important part of their treat- ment and the selection of drugs all are based on the “Tridosha” theory, which should be verified by experience at the bed-side of the patients with a sympathetic and searching mind. Each article of Ayurvedic materia medica is also described with reference to its action on one or more of the Doshas and the selection of drugs in the treatment of a disease is made in accordance with its action on the disturbed Doshas.”

(౯) పథ్యక్రమము:— ఆయుర్వేదవైద్యమునఁ బా శ్చాత్యవైద్యములలో లేని త్రిదోషతత్త్వమును నొకయంశము మిక్కిలి యదుదుగా ముందు వేర్కొనినరీతి నేర్పడియుండు నట్లుల పథ్యక్రమమును వేర్కొనయంశమును ఇందు విశేష ముగా నేర్పడియున్నది. జీవదములఁ బ్రయోగించుటకన్న ను పథ్యముగ నాహారక్రమము వ్యాధినివారణమునను, వ్యాధుల రాకుండ నడ్డుపెట్టుట గుండును అధికఫలదాయక మైనదని వాన శాస్త్ర ముద్దోషించుచున్నది.

“విసాపి భేష జైర్వాధిః పథ్యావేవ నివ రతే నతుపథ్యవిహీనానాం భేషజానాం శత్రైర్వి”

అని చరకుడు. ఆయుర్వేదము వైద్యశాస్త్రమునకు నా నశక్యములగు సకలాంగములచేతను పూర్ణముయిన దుటను నేనే నీజాతు నిరూపించితి. ఆయుర్వేదవిద్యత్పరీక్షకులఁ గొనియు, వైద్యసమ్యేకనములఁ గొనియు, వేణుసందర్శకులవ్యాజముగాఁ జేసికొనియు, మనదేశీయులను, మనవైద్యసోదరయులను మన ము నిరూపణముచేసి యుద్దోషించిననేగాని మనవిరోధులయొద్ద నుండి ఆర్జవైద్యశాస్త్రమునను, ఈవృత్తి గలవారికిని ఆశ్వ ల్పాశక్తిమైన శ్రేయస్సును, గాపాడుట యిక నసాధ్యమును. అంగ వైద్యము నేర్పినకొందఱుభిమానులు. ఆనుపత్రలను నిరరవై కాలమునాపించి తాము తెలుసువతో నిర్వహించుటకు మిక్కి లి గొప్పగాఁ జెప్పుకొనియెదరు. నిక్కముగానే దానిని లక్ష్య పెట్టుటలేదు. ఆయుర్వేదచరిత్రమును, గ్రంథములను జక్కఁ గాఁ బరిశీలించినవారు ఇట్టిస్థాపనములను, పాశ్చాత్యవైద్యుల పటోటాపముగ బ్రదుకును ఎక్కువగాఁ గొనియాడ రనియు నా నిశ్చయము. పూర్వకాలమున నాయుర్వేదపద్ధతిప్రకారము ఆయుర్వేదాతురాలయములును జీవభూయములును స్థాపింప బడి చక్కఁగా నిర్వహింపబడినవనియు అలాగుస్థాపించి నిరం హించుటకుఁ దగినక్రమవిశేషములకును, మనగ్రంథములలోఁ బ్ర మాణములు లేకపోలేదు.

“దృఢప్రవృత్తి, నిశితచేతన, శుభం, అవిచారిత సంహారం, అపవిత్రత, భూమితపరజానుపగమనీయం, అనిష్టానాం చ కల్పస్వరూపాదీనాం వ్యర్థానాం, స్వానభూమి మహానైశ్చిత్యేన, ఉపేతం సోపానోల్లాసముపై కృత్య ప్రకారం వాక్యవిద్యకులః ప్రకటనగృహీత తావత్ ప్రథమ ఉపకల్పయేత్.”

అని ఆశురాలయము వాక్యశాస్త్రజ్ఞుని గొని నిర్మించవలసివచ్చినచో చరకసంహితనుండి తెప్పించియున్నది. తర్వాత, ఆకట్టడమున స్థాపించబడు శాశ్వతాలయమునకు గావలసిన నాకరులను నియమించుకొనుచు చెప్పబడుచున్నది.

“తతః శిలకాచానురాగవాక్యోపపన్నా ఉపచారకా శలాకా సర్వకర్మకు పర్యవదాతా పాచక, స్నాపక, సంవాహక, ఉత్థాపక, ఔషధసేవకాదీన్ పరిచారకా సర్వకర్మకు అప్రతికూలా అభిప్రాయజ్ఞా స్థాపయేత్.”

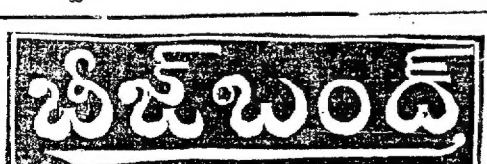
ఆ స్థాపనమున తేనెపట్టు గోళాలయ నొక్కటి యుండవలయునని చెప్పబడుచున్నది. అచ్చటకావలసిన యుపకరణముల సేకరించి యుండవలయునని తెల్పువైవాక్యము ఈ కాలపు ఆసుపత్రులకును ప్రాచీనాశురాలయములలో ఉపకరణములను ఇతర స్థావరములను సమగ్రముగా సేర్వరపచారు తెలిసికొనియుండి రనుటను నిరూపించుచున్నది.

“జలపాత్ర-ఉదకాస్త-మృగక-పితర-ఘట-కుంభ - కుండ శరావ-దర్శి-మంథాన-చేల-నూత్ర-కాన్యా-ఉద్ధాదీని చ, శయనానాదీని చ, సుప్రయత్నాస్తరణోత్తరప్రచ్ఛన ఉపధానాని స్వాపాత్ర యాజీ, సంవేషన - ఉపవేషన - స్నేహస్వేదాభ్యంగ - పరిశేకానలేపన - మనాస్థాపన-అనువాసన-శిరోవిశేషన-నూత్రోచ్ఛారాదీకర్మణాం ఉపచారసుఖాని అననాని ఉపకరణాని చ, సుప్రత్యక్షిత ఉపధానాని క్షణ్ణాది గుణవిష్టాని కస్తూరిని”

స్మిత్తు అనవాతడు వ్రాసిన పురాతన హిందూదేశ చరిత్రము. (Smith's Early History of India Second Edition) అను గ్రంథమున అట్టి ప్రాచీనకాలమున నాలుగు యిదు కళాబ్రతులకు బూర్వమే హిందూదేశమున ఆశురాలయములు, లేక, ధర్మశాస్త్రాల లేర్పడియుండుటను గుఱించి యాశ్చర్యపడి వ్రాయుచున్నాడు. ఈ విషయమున ఆర్యవైద్య శాస్త్రము ననుసరించి ఆశోకమహాచక్రవర్తి యొద్దయియుండిన ధర్మస్థాపనములను చూచి విక్రీలి కొనియాడెదరు. పాశ్చాత్యులకు ఈ విషయముఁ బ్రవృత్తి ఏదవ కళాబ్రతులకుఁ బూర్వము లేదు. యూరపునందు మొట్టమొదట ఏదవ కళాబ్రతు యొక్క కడపటిభాగమున నేమియునన దియూ (Masson Dieu) అనువాతడు పరిశు నగరమున నొక ఆసుపత్రి సేర్వించెను. ధర్మవైద్యకాల స్థాపించుట మహాపుణ్య మగుకార్య మని మన పురాణములలోఁ జెప్పియుండుట ఆకాలమున నట్టిస్థాపనము లేర్పడియున్నందుల కొక్కవృద్ధముయిన సాక్ష్యమగును. దీని సంబంధమును నందిపురాణమునందుండి కొన్ని శ్లోకముల ప్రమాణముగా నిటఁ జేర్చుట తగియున్నది. అవి రుచికరముగాను నుండును.

“ధర్మార్థకామమోక్షాణాం ఆరోగ్యం సర్వసాధనం, అతస్మాద్రోగదానన సరోధవతి పుణ్యభాక్, ఆరోగ్యకాలాం కురుతే మహామధపరిచ్ఛదాం, విదగ్ధవైద్యసంయుక్తాం, భృత్యైశ్చావసః శైవ్యతాం.”

ఇచ్చనిమున మన పూర్వపితరులు తెలిపియుండు చతురమగు నియమములను, ఉపాయములను అనుసరించి విజ్ఞులగు నాయుర్వేదవైద్యులు ఈ కాలమునను ఆశురాలయములను స్థాపించి నిర్వహించ నిలగును. కాని విశేషమగు ద్రవ్యమును, దొరతనమువారి బలమైన సాహాయ్యమును లేక ఇట్టికార్యముల నెఱవేర్చుట సాధ్యముకాదు. ఈ విషయమున దొరతనమువారు పాశ్చాత్యవైద్యులకు ధారాళముగా నొసంగియుండు స్వాతంత్ర్యమును, సహాయమును, నిరాంకురముగా మనకు నుండవలయును. వట్టిచేతితో మూర జేయుటకు నలవిగాదు కదా.

బీజ్ బండ్:—నీరైపోయిన వీర్యమును గట్టి పరచుటలోక ప్రసిద్ధి జెందినది. స్వప్నమందు గాని మాత్రముతోగాని వీర్యముస్థితిమగుచున్న యడల తక్షణం నిలిపిత యును. ముసలితనమును, నపుంసకత్వమును తొలగించి యువ్వ మొనంగును. ఎంత బలహీనుని కయినచూ రెండుగంటలలో నరములకు బలమునిచ్చి సంసార కుఖము అనుభవించునట్లుజేసి సంతాన కుంతులుగ జేయును. పుత్రములు రహస్యముగా నుంచబడును. 20 మా॥ సీ॥ 1 కి రు 2-0-0 వి. పి. చార్జి వేరు

ఆర్య వైద్య క్రమం,
38 రైరాగిమకంపిధి, మద్రాసు.

ఆర్. వి. ఎం. జి. రామారావు బహుద్ధర్
వారీషేర
కాకినాడలో తల్లితండ్రులులేని
పిల్లలకు రక్షణకాల

(1909 నవంబరు 18 తేదీని స్థాపితము)
ఇప్పటి పితృభాగం రాజాగారు తమతండ్రిగారిచేర వైయ నాధరక్షణకాలను వైదేదీని స్థాపించిరి. అప్పుడు ఆరుగురుపిల్లలున్నారు. ఈ భవనమునకు పునాదిరాయి 1909 లో పాచ్. ఇ. సర్. ఆర్. ర్. లాల్ గారు వేసిరి. కలకత్తా బ్రహ్మసమాజ మి. సర్. బాబూ హేమచంద్రసర్కారు ఎం. ఎ. గారు 1914 నవంబరు 28 తేదీన ఈ భవనమునకు ముందున్న కాలను తెరచిరి. ఈ కాలను తెరచుటలోని యుక్తేయు మానవవృద్ధావస్థనకు గుర్తించుగ దిక్కులేనివారలను సాకుటకు, వారికి విద్య మొదలై నవి నేర్చి వారిని స్వయంజీవితులను చేసికొనునట్లు చేయుట. ఇది ప్రత్యేకముగా విద్యాసంస్థ గాదు. పారిశ్రామికసంస్థగాదు అన్నిటిని పిల్లలయలబట్టి భోధించుచుండును. బాలిభేదములు లేనివిధానముపై నడచును. బాలితత్వభేదములు లేవు. దీనికాల కులందరును ఒక్కవిధముగానే ఆచరింపబడుదురు. ఒక్కవిధమైన ఆహారము, బట్టలు, ఒక్కచోటలోనే భోజనము, ఒక్క గదిలోనే పడక, అన్నవమ్మలవలె నుండునట్లు పెంపబడుదురు. భగవద్భక్తి, సాంఘిక సేవ, నైతికజీవితము, భౌతిక జీవితాధారవిద్యలు, గరుపబడును. తల్లి తండ్రులు లేని వాడు దిక్కు లేని వాడు తప్ప యితరులు చేర్చుకొనబడరు. ఈ త్రరసర్కారు వారికే తావుకలదు. 5, 12 ఏండ్లమధ్య చాలాబాలికలు చేరవచ్చును. ప్రవేశము కావలసిన వారికి గ్రామమునకబో సభామండలిస్థాయిలో నెవరినెవరుంచి యైనను సర్టిఫికేటు యుండవలయును. ఈ విషయములలో పని చేయువారు, అప్పత్రులవారు, జిల్లాకలెక్టర్లు స్నేహితులు తమకు దొరికినపిల్లల పంపియున్నారు. ఈ కాలంలోనుంచి బయటికి వెళ్లి పావుట బాటరకే కనిపియుండును. జీవితము సంపాదించు కొనగలవారు బయటికి పంపియేయబడుదురు. బాలికలకు వివాహమైనతరువాత పంపుదురు. శిల్పమయములో నగలుకట్టుం క్రింద ప్రతిబాలికయు 850 రూపాయల పొందును. వైద్య అయిన పిల్లలు పురుషు నిమిత్తమువచ్చి సాయముపొందుదురు. ఈ భవనమునందున్న పాఠశాలలో రెండు పాఠమువాకా చెప్పదురు. వైద్యశాలకు పితృభాగం రాజా కాలేజీకి పోవలెక. ఇందులకు ముగ్గురుపాఠ్యాయలు గలరు. ఇక్కడనే వృత్తులు నడం గము, కట్టుపని, నేత్ర, తోటపని, ఆటలకు డ్రిల్లుమాస్తరుగలరు. తండ్రులమీద, గాత్రములమీద పాటలు నేర్పు సంగీతోపాధ్యాయుడు కలడు. ఆడపిల్లలకు వంటనేర్పు వంటలక్కలదు.

ప్రస్తుతమున్న పిల్లల సంఖ్య

క్రమం	బాలుకు	బాలికలు
కాలేజీ (బ్యానియర్ ఇంటర్)	2	
స్కూలు వైసర్	1	1
5 వ ఫారం	1	
4 వ ఫారం	2	8
3 వ ఫారం	2	2
2 వ ఫారం (గర్ల స్కూలు)		2
8 వ ఫారం బేరీనికల్	1	
2 వ ఫారం	8	1
1 వ ఫారం	7	1
ప్రైమరీ	12	10
మొత్తం	36	20

1924 నవంబరుదాకా పుండి యిచ్చినందు వైద్య పిల్లలు 52 మంది.
(1) స్కూలు వైద్యపాఠశాల బాలుకు బాలికలు 2
(2) స్కూలు వైసలు కంప్లీటు బాలుకు బాలికలు 6
(3) హైస్కూలులో పదిలిపెట్టిన బాలుకు బాలికలు 8
(4) లోయర్ సెకండరీలో పదిలిపెట్టిన బాలుకు బాలికలు 4
(5) ఎలిమెంటరీలో పదిలిపెట్టిన బాలుకు బాలికలు 11
(6) ఎలిమెంటరీలో పదిలిపెట్టిన బాలుకు బాలికలు 14
(7) ఎలిమెంటరీలో పదిలిపెట్టిన బాలుకు బాలికలు 8
(8) ఎలిమెంటరీలో పదిలిపెట్టిన బాలుకు బాలికలు 4
మొత్తం 52

ఈ 52 మంది ఏకవర్గమున లకు పనిచేయుచున్నాఁ:—
బాలుకు:—నిమగ్నము పాఠ్యము 12, ప్రైవేటు 1, నర్తకానిక 1, డ్రిల్లు మాస్టరు 1, టెక్నికల్ 4, మోటారువర్గ 1 న

డ్రంగులు 5, రంగుపని 1, కాంపౌండరు 2, కట్టుపనివారు 2, నేత 2, తోటపని 1, మొత్తం 33.
బాలికలు:—వైద్య అయి వైద్యనవారు 19, మొత్తం 52.
ఇందులో ఒకపిల్ల బడిపంతులుగా నున్నది.
వి. పి. రాజా బి. ఎ.
నూపరిం తెండెంటు.

రాజ్యమహేంద్రవరం
(స్వకీయవిలేజ్)

గోదావరి హిందూసమాజం
నవంబరు 14:— గోదావరి హిందూ సమాజమువారు మా పుర నిమ్మనాత్మధర్మ సంఘమువారికి రు 100 లు విరాళమునొసంగిరి. నిమ్మనాత్మధర్మమునకై శ్రీయంతులు తల్లావ్రగడ ప్రకాశరాయుడు సరళిపాశ్చర్యగార్లు ప్రకటనానుకూల కృషిసల్పుచున్నారు.
చెయిర్ మన్ గారికి విందు
మాపురపాలక సంఘాధ్యక్షులుగా నీమధ్య నెమ్మనొనబడిన శ్రీయత సాలస బాపనయ్య బి. యె. బి. యెర్. గారికి పలువురు వక్రసాదరులు అల్పాహారపు విందులొనర్చి గౌరవించిరి. పురపంచ ఖజానె రట్ల కావ్యనింపబడిరి.
శ్రీ సు వారము
శిశువారమునెట్లు జనపలెనని యాలోచించుటకు శ్రీయత సాలస బాపనయ్యగారి ఆధ్యక్షత్వక్రింద ఈనెల 8 వ తేదీని సభ జరిగెను. తన ఏర్పాట్లు చేయుటకు శ్రీనాథపతి గుబ్బానాపు పంతులుగారి యధ్యక్షత్వక్రింద నొక యజమాన్యమును నియమించిరి.

వెంకంపేట (నెల్లూరుజిల్లా)
ఈ సంవత్సరము ఈ ప్రాంతములందు నిర్వాహకముచేత వై గ్రామమునకు ప్రక్కన ప్రవేశించెను ఉత్పత్తియై వెచ్చువెకి (ప్రవాహములలోనికి జొచ్చి పడిన) వైద్యములలోను నకు నచ్చి నది. వైద్యముగా జనవృద్ధులు గలుగలేదు. అయినను ఆ నేకయిండు పడిపోవుచున్నాఁ సామానులనేకములు వెక్కిమంసిని ప్రవాహముపాలునని. అందులో నుమాకు రు 2000/-కిమ్మత్తుగల సాముగ, ప్రాణాల్లు, చుట్టలలో నొకట్రంకుపెట్టెయ, వెంకంపేట శ్రోత్రముం చెరువునకు సంబంధించిన గ్రామములయొక్క రికార్డులు అన్నియు కొట్టుకొనిపోబడినవి. వైద్యపులు ఎవరికైన దొరకియెడల వైగ్రామశ్రోత్రయందార్లకు తెలుప బ్రార్థించుచున్నాడు.
(వేమూరు కరసింహులు)

కైలాసము జేసిన యువకుడు

ప్రార్థక సుఖవిద్యార్థియగు శ్రీయత సురేశచంద్రశిర్ అనాతము హిమాలయమునదాటి కైలాసమున మానవధర్మ పరమును చేకవలెనని నిశ్చయించుకొని రి మాసములక్రింద బయలుదేరెను. ఆయన సయోగ యేర్పాట్లు లేకుండనే భగవంతునిగొప్ప బ్రహ్మదేవతయైన. ఆశోకరాలో అయినను రామకృష్ణసంఘపు సన్మానార్థము నొసంగిరి.
ఈ విన్నవాడే తేనెటిపిడని అనన్యాయులు తలంచి యేమియు సహాయము జేయలేరి. తనవాగ్ శ్రీయత జే. యెన్. జగచ్చిగారు టి. టెయింట్ బోవుమనెల్లరు పాంథులును గన్పించిరి. వీరు అలసి పాలక తిరిగి వచ్చిరికాని సురేశ చంద్రుని ఒంటిగ వలెనెరి. అప్పుడువాడు అతనికి ఆస్కాటు రాజాసామెదడగు ఖర్గపాణి సింగుగారితో మిత్రత్వము గల్గెను. ఆనయం రాజీ సాహెబును ఆతయెడ దయాతో నుండి సత్కరించిరి. కాని ఖర్గపాణిగారు అయితో మానవధర్మము పరకై నను సోబాలక పోయి. అంతట నీగి ఒకడు పుగ్గము తోబూటియూ బాలికతోబడి ప్రయాణముజేసి అర్జున నిర్గర్భశీయ సౌందర్యముగల సరస్వతి గనుగొనియె. కైలాస శిఖరమును జూపెను. అయ్యది సముద్రమునకు 21 వేలకనుగల యెత్తున నుండెను. ఒక్కొక్కసారి అయిన ఊపిరాడక నిద్రవచ్చినట్లు పడిపోయెను. కాని భగవంతుని దయావలన లేచిమరగిత్తుగా సుంధాలకు తిరిగి వచ్చెను. అచట నిదిలానులకునూడ వాత్సర్యము గల్గెను. వారిలో చాలమందితో ఆరణ్య స్నేహముగ నుండెను. ఆయన జేసిన యాప్రయాణపు కథ వైష్ణవపుడు ఒడల జులించును. శివభావ చాలకుతూహలగలగూడ నుండును. ఆయన అంబేద్కర్ గుండుగూర్చి ప్రవృత్తు జెంది కల్లుంబిరు! సురేశ చంద్రుడు తెయి!
(నవసంఖ)

స్థానిక వార్తలు

తాపాలా రవాణాలు:— మహారాజా ఓడమీద పోయే ట్రైయిక్స్ వంపు రిజిస్ట్రేషన్ సమతుల్య 17 తేదీ 4.30 గంటలలోగా, ఆన్ రిజిస్ట్రేషన్ సమతుల్య 18 తేదీ 7 గంటలలోగాను జనరల్ పోస్టాఫీసువద్ద పోస్టు చేయవలెను. తతిమ్మ తపాలా సరకులను గూర్చి సబ్ ఆఫీసులవద్ద తెలిసికొనవలెను.

మామిడి:— ఇదివరకు తెలిసినట్లు మారిన సామ్యే తపాలా 16 తేదీని పొదు. 19 తేదీని పొవును. అంతవరకు 6.25 గంటలకు పోస్టు చేయవచ్చునని తపాలా అధికారులు ప్రకటించుచున్నారు.

ఇండియన్ బ్యాంకు

చెక్కుపు సక్రములు:— ఇండియన్ బ్యాంకు వారు నూతనముగ చెక్కుపు సక్రములను ప్రకటించిరి. అందలి చెక్కులు రూపాయనోటుపైజాలో అందముగా నున్నవి. పుస్తకమునందు 16 చెక్కులున్నవి. పుస్తకమును చెడిపోయినట్లు జేబులోనుంచు కొనుటకు పీలగు వరకొకటోలు సంవి గలదు. దానిపై బ్యాంకు చేయ బంగారు ఆక్షరముల ముద్రింపబడినది. దీనివల రూ. 1. చిన్న పైజాజేబు చెక్కుపు సక్రములను యాబ్యాంకువారే మొదట ప్రకటించిరిని తెలియుచున్నది. దేశభాషలలో చెక్కుల నిచ్చుటకు కూడ యాబ్యాంకువారే ముందంజవేసిరి.

మదరాసు శాసనసభ

మంత్రుల వేతనములగుర్చి ప్రశ్న

నేడు శాసనసభ ప్రశ్నోత్తర సమయమున శ్రీమాన్ విశ్వనాథదాసుగారు యిట్లు ప్రశ్నించిరి:—

క్రిందటి బడ్జెటుచర్చ సమయమున చెరిసినట్టి చిక్కులను తొలగించుటకు మంత్రుల వేతనములగుర్చి ప్రత్యేక వోటింగు జరుపు యేర్పాటు లేమయిన జరుగుచున్నది.

ఉ:— ఈ సందర్భము బడ్జెటునందు మంత్రుల వేతనము సమ్యక్తులు గయింపవలసిన ప్రత్యేకాంశముగా గణించబడును.

రాకపోకలు:— లెఫ్ట్ కల్|| సి. డి. డగ్లస్ బి. ఎస్. సి. కె. ఎల్. కె. ఆర్. రాబర్ట్స్ గారు ఆదివారము ఉదయంవచ్చిరి. డన్ (బాక్స్ ప్లానింగ్ డైరెక్టర్) సుందరరాజ్, రా||బి|| కె. వి. రెడ్డిశాయుడు బి. ఏ. బి. ఎల్. గార్లు యీ ఉదయంవచ్చిరి. రా||బి|| ఓ. ఏ. ఓ. కె. యల్. లక్ష్మీచెట్టిగారు నిన్న ప్రార్థన వచ్చిరి. ఎస్. మ్యాక్ మెకేలు బి. సి. ఎస్. గారు ఈ ప్రయత్నము వచ్చిరి. రాత్రి ఉదకముండలము చెల్లెదరు. ఇ. ఎఫ్. భాదవ్ బి. సి. ఎస్, లెఫ్ట్ కల్|| టి. హెచ్. స్కాట్, కొల్లెంగోడ్ రాజా, సి. మార్టిన్ గార్లు శనివారం రాత్రి వెళ్లిరి. ఏ. హెచ్. లాంగుహర్టు గారు శనివారం రాత్రి హాస్పేట వెళ్లిరి.

21 తేదీ బొంబాయిలో జరుగనున్న ఆఖరిపక్ష సమావేశమునకు, మాలానా మహమ్మదాలీగారి ఆహ్వానము ననుసరించి డాక్టర్ బిసెంటుమ్మగారు శనివారము రాత్రి బొంబాయికి వెళ్లిరి.

ఉరిశిక్ష తప్పించుకొనుట: అనత్యవార్త

ఈ నెల 8 వ తేదీ (శనివారము) నాటి తమ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో “స్థానిక వార్తలు” అను శీర్షిక క్రింద రెండవ అంశముగా “ఉరిశిక్ష తప్పించుకొనుట” అను నది కలదు. అది చూచి నేను మాత్రమే వ్రాసినవాని బావమరది నగుటచే రాజమండ్రి జైలు సూపరింటెండెంటుగారికి నిజము తెలిసి కొనుటకు లేఖ వ్రాసితిని. నేడే జవాబు వచ్చినది. అందలి సారాంశ మేమనగా ఆహంతకుడు ఉపవసించుట లేదు. కులాసాగా బ్రతికి ఉన్నాడని సూపరింటెండెంటుగారు స్వయముగా తెలిపి యున్నారు. ఇట్టి అబద్ధపు వదంతి పుట్టుట తమకే మిక్కిలి చిత్రముగా నున్నదనియు తెలియపరచిరి. కాబట్టి దయయుంచి ఆతప్పు సవరణగావించి నిజమును సంగతిని తమకు తోచినవిధముగా వీలై సంతృప్తిలో తమ అమూల్యముగు పత్రికాద్వారా వెల్లడి పరతురుగాక యని ప్రార్థించు చున్నాను. సూపరింటెండెంటుగారు వ్రాసిన ఉత్తరము భద్ర పరచియున్నాను.

భాగవతుల వెంకటేశ్వర్లు,

కొత్తపేట, తెనాలి-గుంటూరు జిల్లా 16.11.24

పత్రికాస్థానము మార్పు:— ఆజ్ఞా హిందూపత్రికాస్థానము తిరుపత్తి క్షేత్రముంచి రాయపేట ఆయామొదలి విధికి మార్చబడినది.

అండమానుద్వీపములో బందీలుగానున్నవారి కడకు భార్యలును పిల్లలును వెళ్లుట:— అండమానుద్వీపములో బందీలుగా నున్నటువంటి మాషిఖా ఖైదీలవద్దకు 82 మంది భార్యలు, పిల్లలు చెన్నై కలెక్టరేటుమీదుగా అండమాను శీవులకు వెళ్లుచు నేడు మదరాసులో ఆగిరి.

ఆంధ్రవిద్యార్థి సభాసాయనంఘము:— సై సంఘసభకపు సాయంకాలము 5.30 గంటలకు ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయములో యాక్రివివియముల చర్చించుటకు జరుగును (1) లెల్లాంలో జరుగబోవు ఆఖరిభారత విద్యార్థిసభకు ఆధ్యక్షుని నూచించుట ప్రతినిధుల నెన్నుకొనుట (2) కార్యక్రమము చర్చించుట.

కాంగ్రెసులో చేరుదుము

సి. వై. చింతామణిగారికి, గోవిందరావువయ్యకు, జి. ఏ. నల్లేశా, టి. ఆర్. వేంకటరామశాస్త్రిగార్లు ఈక్రింది తంతునంపిరి:—

కొన్నింటి ఫెడరేషన్ మిటింగునకు రావలెనును చింతిల్లు మన్నాము. సక్రమమార్గములమీద స్వరాజ్యమే గమ్యస్థానముగా నేర్పరచుకొనుచున్న రాజకీయములలో సంబంధములేనవాటిని సభ్యత్వమునకు నర్హులుగా నేర్పరచుకొనుచున్న కాంగ్రెసులో సంతోషముగా చేరుదుము.

నాల్గవ నెల నూలువసూళ్లు

977 మంది పంపించిరి

“ఈనెల 15 వ తేదీలోగా 247 గురు కాంగ్రెసు సంఘముల సభ్యులు 780 మంది యితరులకు మొత్తము 977 మంది నూలు పంపిరి. సభ్యులలో పని ఎంతమాత్రమును గంత్వీకరముగాలేదు. మండలసంఘములను నాయకులను నూలు పనూలు విషయమున శ్రద్ధవహింపవలెనని ముఖ్యముగా కోరుచున్నాను. ఈనెల 20 వ తేదీలోగానే చేరునట్లు అందరు నూలు ముఖ్యముగా పంపగోరెదను. వ్యవధి నాలుగినములు మాత్రమే యున్నది. కాన ఏమియును సుస్థిచేయక వెంటనే పంపగోరెదనని రాష్ట్రీయఖిద్దరసంఘ కార్యదర్శి శ్రీయంత గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రిగారు నేడు తంతువార్త నంపిరి.

చెన్నపురి సంయుక్తజాతీయపక్షము బొంబయి: హాసభ

స్వరాజ్యపక్షమున కొనగవలసిన స్థానము
బొంబయియుదు ఈ నెల 21 వ తేదీనుండి 24 తేదీ వరకును జరుగనున్న నాయకుల మహాసభాసందర్భమున, శెన్నపురి కాసనసభా సంయుక్తజాతీయపక్షమువారివలంభింపవలసిన విధానమును నిర్ణయించుకొనుటకుగాను సైపక్షము వారు, శనివారము సాయంత్రము 4 గంటలకు మహాసభాభవనమున సమావేశమై. అందు, బొంబయి సమావేశమునకు ప్రతినిధులను పంపుటకు తీర్మానించి, నట్లు మాకు తెలియుచున్నది. సంయుక్తజాతీయపక్ష నాయకులగు రా. బి. సి. వి. ఎస్. వరసింహారాజుగారు, కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు, ఎస్. సత్యమూర్తిగారు, ఎ. రంగనాథమొదలియ్యగారు, స్వరాజ్యపక్ష నాయకులగు పి. సి. వెంకటపతిరాజుగారు, సి. వి. వెంకటరమణయ్యంగారు, కుమారమంగలము రాజుగారు, డి. బి. టి. రామలింగము చెట్టిగారు, పి. ఆంజనేయులుగార్లును, ప్రతినిధులు గనెన్నుకొనబడిరి. వీరు 19 వ తేదీన బయలుదేరి బొంబయికి జనెదరు. ఏయేవరకులపై వివిధరాజకీయక్షతులం దైక్రతు ప్రయత్నింపవలసినదియు చిలుపును సంగ్రహింపక్షమువారు తమప్రతినిధులకు కొన్ని సూచనలను సగినట్లు గూడ తెలియుచున్నది. (1) బహిరంగ కార్యక్రమములసందర్భమున కద్దరును ధరింపవలెననియు, ఎల్లప్పుడును పృథ్వీవస్త్రములనే ధరింపవలెననియు (2) నూలు పడకగాని పడకొచ్చిగాని పంపుటను, అట్లుజేయనివారు ధనమునుచెల్లించుటను సభ్యత్వాద్యతగ నిర్ణయింపవలెననియు (3) స్వరాజ్యపక్షమును, కాంగ్రెసుయొక్క రాజకీయభాగముగనంగీకరింపక వివిధరాజకీయ పక్షములలో నొకటిగామాత్రమే పరిగణింపవలెననియు సంయుక్తజాతీయపక్షమువారు గోరుచుండిరిని గూడ తెలియవచ్చుచున్నది.

చూపులో బహిరంగసభ

హిందూయునియన్ కమిటీనూలులో యుపాధ్యాయులను మొత్తముగా తీసివేసిరి. కమిటీవారిచర్యను నిరసించుటకు చూపులో నొకబహిరంగసభ జరిగినది. అందు కె. వి. రెడ్డినాయుడు, కె. టి. పాతమంత్రిగారు ఆధ్యక్షులుగానుండిరి. తీసివేయబడిన టీచర్లు చెప్పినసంగతులివి. అక్టోబరు 1 తేదీన హెడ్ మాస్టరుగారు కమిటీ శక్తిగిరినో నాలోచించి పార్కుకు 4 వ క్లాసు పిల్లలతో విసోదాశముపొవుట కేర్పాట్లు జరిపెను. ఆప్రకారమే 3 గురు పంతుళ్లు పిల్లలను సాగమని చెప్పిరి. పిల్లలు నడచుచుండగా కమిటీవైకుచెయ్యమన్ గారు అడ్డుపచ్చి తలుపును కర్రతో కదలితే కొట్టుదునని బెదిరించిరి. వెంటనే హెడ్ మాస్టరు పిల్లలను ఆరోజువరకు వేసెను. కాని వైకుచెప్పిడెంటుగా గడ్డుదగిరి. హెడ్ మాస్టరును తీసివేసినట్లు నోటిసునిచ్చిరి. మరునాడు మరిలుగురు టీచర్లు తీసివేయబడిరి. హెడ్ మాస్టరును యామలోనుంచి టయటికినడుపునని కొట్టుకురావలెనని. అంత హెడ్ మాస్టరు తన్ను హతాత్తుగా అన్యాయముగా తీసివేయటకు కారణములు తెలుపమని వాగినెను. ఉత్తరంవాగిసి నెలతయినది. కాని జవాబులేదు. రెడ్డి నాయుడుగా రీపెసంగతులివి తొలగించుట కిల్లచదువునవ్వ పరచినందులకు కమిటీవారి నడుగవలసిన దని అట్లుగుటకు హక్కుకలదని, హెడ్ మాస్టరు చెప్పినదానిని బట్టిచూ నే యీ చర్యఅన్యాయమని, యీవిషయమేదో రాజీనీర్ణయమునకువచ్చే బాగుండునని, లేనిచో కమిటీకియొత్తిడి కలిగించుటవరకునని, టీచర్లకు తనసాసభాతి చూపుచున్నాననియు రాజీకుదో మార్గము యోచించవలెననియుచెప్పి ట్రియినుకుపోవలెనని వెడలిపోయిరి. తరువాత స్వామి వెంకటాచలం శెట్టిగారధ్యక్షుత్వవహించిరి. కమిటీవారియొక్క దౌష్ట్యమునుగూర్చి వి. నాయకరు గారుపన్యసించిరి. తరువాత డి.బి.ఎం.డి.యగు డి. వి. సి. లింగురాడా తెలియనివారు కమిటీలోనుండుట దురదృష్టమనియు, టీచరు పార్టీముఖ్యమెంతయో కలదనియు కమిటీలో మంచివారుండవలయుననియు నుపన్యసించిరి. కమిటీవారి చర్యలగర్హించుచు చెక్కుమంది మాటలాడిరి. వైకు ప్రెసిడెంటు ప్రవర్తనలు నిరసించిరి. తుదకు ఆధ్యక్షుడు కమిటీ చర్య బాగాలేదనియు, ఆలోచనలేనవిని జరిగినదనియు, రాజీకుదుటకు మంచిదనియు చెప్పిరి. కమిటీవ్య అన్యాయమనియు, టీచర్లను దిస్మిస్ చేయుట మంచిది కాదనియు, వైస్ ప్రెసిడెంటు దుండగిడుగా ప్రవర్తించెననియు తీర్మానములుజరిగినవిట తీసివేయబడిన టీచర్ల సహాయార్థము నిధిసోకదానిని నేర్పరుచుటకు నిశ్చయించిరి.

దేశోద్ధారక నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు

వేటపాలెములో సన్మానము
“ఈ నెల 80 వ తేదీని దేశోద్ధారకుడు వేటపాలెము వచ్చుచుగాన అపుడు వాటికి సునయనగూగత మొసంగి సన్మాన్ పత్రమును సమర్పింపవలెను.” అను తీర్మానము యీనెల 14 వ తేదీని సారస్వతనికే తనమునందు జరిగిన బహిరంగసభలో ఏకగ్రీవముగా ఆమోదింపబడెను. సన్మానసంఘ మేర్పరపబడెను. పనియరుకుగా జరుగుచున్నది.

కాంగ్రెసుసంఘములు
“వేటపాలెం, నాయనపల్లి కాంగ్రెసుసంఘముల వారు గూడ సభనజరిపి తాము పత్రికముగా దేశోద్ధారకునకుసన్మానపత్రమును సమర్పించుటకు తీర్మానించిరి.” అని వి.వి. శ్రేష్ఠిగారు వేటపాలెమునుండి నేడు తంతువార్త నంపిరి.

పీపిల్స్ పరదసహాయనిధి

పీపిల్స్ పరదసహాయనిధి సంఘ కార్యదర్శి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:— యస్. శ్రీనివాసఅయ్యంగారి ఆధ్యక్షత క్రింద 14వతేదీ శుక్రవారమునాడు 5 గంటలకు మహాసభాలో కమిటీవారిసమావేశము జరుపబడును. మాయవరం పియాలో తాలూకాలలో ప్రజలు సహాయము ప్రినిమిత్త ముపెన దరఖాస్తులు ఆలోచింపబడెను. కేసింగము తీర్మానతమందలి గ్రామస్థుల సహాయము నిమిత్తము రూ. 100లు గోవిందస్థితిగారికి పంపవలయు నని తీర్మానింపబడెను. రూ. 100 లు శ్రీమా లయం చుట్టుకట్ట గ్రామములకు రూ. 500 లు కున్నను మిడివేటలకు, రూ. 250లు వాడరంజనునకు సహాయము నిమిత్తము శాంక్షను కావడెను. (అ. వెం.)

మదరాసు శాసనసభ

ఇరిగేషన్ బిల్లుపై చర్చ

పిమ్మట ఇరిగేషన్ బిల్లుపై చర్చ ప్రారంభింపబడినది. 45 క్లాజు 2 వ సెక్షన్ క్లాజుపై బి. వెంకటేశ్వరమూర్తి క్రిందిసవరణ నుపసాదించుటయందు దేమియు సంభావనము లేదనియు శక్తనులో ఉన్న ప్రకారము పాత ఇరిగేషన్ వర్కులను మరమ్మత్తు చేసినపిమ్మట అదనపుపన్ను వసూలు చేయవచ్చును. వివిధ చేయవలసిన పాత ఇరిగేషన్ వర్కుల మరమ్మత్తు గావించి పిదప అదనపు పన్ను వేసిన బాగుండునని చెప్పిరి.

“సవరణనిర్మాణాలకు అభివృద్ధి అభివృద్ధియుల స్వంతదారులయొక్క ప్రస్తుత ఇబ్బందులను తొలగి చేయుటకు మాత్రమే సహాయపడువానికే పన్ను ప్రయోగింపబడును.”

పై సవరణను సి. వి. వెంకటేశ్వరమూర్తిగారు బలపరచిరి.

డి. బి. యస్. క్రిష్ణారావుగారు కొందరుసభ్యులు తెలుగునందు మాటలాడుమంద తాము తెలిసికొనకాలవన్నామనియు అందుకు గాను దేశీయభాషానువాదకుల సేవలనై కాల్పిలువారు నియమించవలెననియు కోరిరి.

అభ్యర్థులు 46 వ సెక్షన్ క్లాజు ఆర్డరు ననుసరించి దేశీయ భాషలందు జరుగు ఉపన్యాసములు ఆంగ్లమున తర్జుమాచేయబడుటచేయూ సాకర్వము గలగజేయబడలేదనియు సభ్యులు తమకు సమాపమందుండి మిత్రులను అడిగి తెలిసికొనవలెననియు తెల్పిరి.

లామెంబరుగారి శమాధానముపైన వెంకటేశ్వరమూర్తిగారు తమసవరణ నుపసంహరించుకొనిరి.

పిదప 45, 46, 47 వ శక్తనులు తీర్మానించబడినవి.

6 వ అభ్యాయము

టి. ఆర్. వెంకటరామకృష్ణగారు

“ప్రత్యేక నిబంధనలపై ఇరిగేషన్ వర్కులయొక్క నిర్మాణము, పోషణములయొక్క”

అను సందు

పోషణకు బదులులేక అభివృద్ధి అనిమార్పుటకు సవరణ నుపసాదించిరి.

గిరుగారు బలపరచినవివాద సవరణ అంగీకరింపబడినది.

48 వ శక్తను

“నిర్ణయింపబడినరేటు” నకు బదులు “రేటులు” అనుమార్పు సి. వి. యస్. నరసింహారాజుగారిచే ఉపసాదించబడి అంగీకరింపబడినది.

పిమ్మట 48 వ శక్తను తీర్మానించబడినది.

49 వ శక్తను

“నిర్మాణములేక అభివృద్ధి” అనుపదమునకు లేక అనుపదమునకు బదులు “నురియు” అను శబ్దరాజుగారు ఉపసాదించిన సమాధ్యతో అంగీకరింపబడినది.

50 శక్తను సవరణలేకయే అంగీకరింపబడినది.

51 వ క్లాజు

క్లాజుచిహ్న “విభాగము ప్రేటు మెంటును వెంటనే ఆ జిల్లాకు సంబంధించిన అధికారగణితమునందు ప్రకటింపబడును” అనుసవరణ జేర్చవలెనని ప్రభాకర తిలపనగారు ఉపసాదించిరి.

ఏ. ఎన్. క్రిష్ణారావుగారు బలపరచినసవరణ అంగీకరింపబడిన పిదప 51 శక్తను తీర్మానించబడినది.

52 వ క్లాజు

52. వెనుకటి శక్తనులో చెప్పబడిన రిపోర్టు నచ్చిన వివాద, లోకలు గవర్న మెంటువారు తమకు అవసరముగ కనబడునట్టి, యేదైనా ఉన్నయెడల ప్రైవేటరంగా చేసినతర్వాత స్క్రీమును విడిచిపెట్టవచ్చును. లేదా దాని అసలు రూపమున గాని తమకు అవసరమని తోచినట్టి మార్పుతో గాని దానిని జరుపుటకు పూనుకొనవచ్చును. అయితే ఆ మార్పులవలన, భాగముపొందిన ప్రదేశములోగాని, విధింపబడవలసిన నీటిపన్ను రేటులోగాని వస్తుతః వృద్ధికలుగ నెడల, 49 నుండి 51 వరకుగల శక్తనుల నిబంధనలు మార్చబడిన స్క్రీముకు వర్తించవలెను.

రిపోర్టు వచ్చిన వివాద అనుపదమునకుమారు “ప్రకటన యొగి మాసములు జరిగిన పిదప” అని జేర్చగోరిరి.

ఏ. యస్. క్రిష్ణారావుగారు ప్రకటన యొగిపిదప 50 వ శక్తను జరిగినపిదప” అని పై ఉపసాదనకు సవరణ జేర్చిరి.

మొదటి ఉపసాదన ఉపసంహరించుకొనబడి “ఒక మాసము జరిగినపిదప” యను సవరణ అంగీకరింపబడినది.

52 వ క్లాజు తీర్మానింపబడినది.

53, 54 శక్తనులు సవరణలు లేకయే అంగీకరింపబడినవి.

55 క్లాజు

స్క్రీము సెకండరీబడిన తరువాత, విధింపబడగలట్టి విధులలోబడి, రివెన్యూలో విధింపబడిన రేటు చొప్పున రాధము పొందిన ప్రదేశములోగానుండు భూస్వాములవద్దనుండి నీటిపన్నును వసూలుచేయుట [లోకలు గవర్న మెంటువారి చట్టసమ్మతమై యుండవలెను.]

అయితే, లాభముపొందిన ప్రదేశములోని ఏభూమిపైన, అది [తమ] అభిప్రాయము ప్రకారము నీటిపారుదల పనివలన నెట్టిలాభమును పొందజాలనియెడల, [గవర్న మెంటువారు] పన్ను లేక మినహాయించవచ్చును.

వెద్దిరాజుగారు శక్తనులోని “గవర్న మెంటువారు”ను టకుమారు జిల్లాకలెక్టరు అనుపదము నుపయోగింపగోరిరి.

సి. అంజనేయులుగారు బలపరచినపిదప సవరణ అంగీకరింపబడినది.

పిదప 55 క్లాజు తీర్మానించబడినది.

56 వ క్లాజునకు సవరణలు లేకయే అంగీకరింపబడినవి.

మాంటేగుగారి మరణము

మదరాసు శాసనసభ తీర్మానము

నేడు మదరాసు శాసనసభలో యాదిగమ తీర్మానము అంగీకరింపబడినది. “ఇ. ఎన్. మాంటేగుగారి ఆకాలమరణముచే ఇండియాదేశమునకు గలిగిన ప్రబలనష్టమునకై యీ సభ వారు విచారించుచున్నార. వీరు, ఇండియా కార్యాలయమునందు కొంతకాలము ఆంధ్రుల సక్రట రిగను, పిదప సెక్రటరీగానుండి యీదేశపరిపాలనయందు దక్కుడు జోక్యముకలిగియున్నారు. “వీరువిజ్ఞానాధికృతయు, ఉన్నతాశయమును, ఉత్కృష్టస్మృత్యును గలవారు. ఇండియాదేశ స్వపరిపాలనాసవరమును, బ్రిటీషుకానుమవెల్లునకు ఇండియాదేశముతో నుండవలసిన ఐక్యత్యాధికృతము గుర్తించిరి.”

రాజకీయకక్షలయందు దైక్యత

రా. బి. సి. వి. ఎన్. నరసింహారాజుగారి

అభిప్రాయములు

నూలుచందాసుగురించి ఎక్కువ

వివాద ముక్కురలేకు

దేశమందలి వివిధ రాజకీయ పక్షములయందు ఐక్యత్యమును గురించి, బొంబాయియందు దీనెల 21 తేదీన జరుగనున్న ప్రయత్నములగురించి, మాప్రతినిధి, చెన్నపురి శాసనసభా సంయుక్త జాతీయపక్ష నాయకులగు రా. బి. సి. వి. ఎన్. నరసింహారాజుగారితో గుంభాషించెను.

“గాంధీవాసు యొడంబడికలో తోచినవిధమున నూలు వడకుటకు కాంగ్రెసు సభ్యత్వాగ్రతగా, అధికసంఖ్యాకులచే అంగీకరింపబడిన యెడల దానినిగురించి ఎక్కువ విశేషములు పెట్టుకొన నవసరములేదు.” అని తమవ్యక్తి అభిప్రాయముని నరసింహారాజుగారు నుడివిరి. జాతీయదర్శనముగల కలసి పనిజేయుటకు ప్రతివాదును కొంతకాలం త్యాగమొనర్చి పరిస్థితుల కనుగుణముగ సవరించుకొనుచుండవలెను. మాపక్షమువారు నూలు చందాసుగాని ధనరూపమున చందాసుగూడ నేర్పరుపవలెనని గోరెదరు” అని నరసింహారాజుగారు నుడివిరి.

గాంధీ స్వరాజ్యపక్షయొడంబడికవలన దేశమునందన్ని పక్షములయందును నింతవరకు ఐక్యత కలుగునను ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు “స్వరాజ్యపక్షమును, కాంగ్రెసుయొక్క రాజకీయ విభాగముగ నేర్పరుపనెడల సంప్రదాయకృత గలుగుట కష్టము. దేశమునందన్ని పక్షములవలెనే స్వరాజ్య పక్షముగూడ నొకరాజకీయ పక్షముగ నుండవలెను. కాంగ్రెసు సంఘము లే ఒక్క రాజకీయ పక్షముయెడల ను పక్షపాతము వహించి ప్రచార మొనర్చుచుండరాదు.”

అట్లుచూచే నేవిధముగ నైకమత్యము గురుగలదని మా ప్రతినిధి ప్రశ్నించెను. “కాంగ్రెసువారు, రాజకీయ కార్యక్రమమునందు ప్రధానవిధానమును నిర్ణయింపవలెను. అన్ని పక్షముల ప్రతినిధులుగల కేంద్రసంఘమునా రావిధానము ప్రకారము కార్యక్రమమున ముఖ్యవిషయముల నిర్ణయించెదము. అన్ని పక్షముల వారును, అట్లు నిర్ణయించబడిన పద్ధతుల ననుసరించి, వివిధరాజకీయ కక్షలు కలపిపనిజేయు సాధ్యముగాకవచ్చును. స్వల్పవిషయములందు మాత్రమే ప్రతిపక్షమువారును, తమతమ అభిప్రాయముల నుంచుకొని వానినినుసరించి పనిజేయుచుండవచ్చును.” అని నరసింహారాజుగారు నుడివిరి.

పండ్రెండవ ఆర్యవైశ్యమావేశము

ఏర్పాట్లుపూర్తియగుచున్నవి

ప్రదర్శనముకొరకు స్థలమునకు దిగజూస్తులు

25 వ తేదికి చేరవలయును

గుంటూరు, నవంబరు 17:—పండ్రెండవ ఆర్యవైశ్యమావేశకార్యదర్శి ఖంటూరునుండి యిల్లు తిరి సంప్రమమున్నాడు:—పండ్రెండవ ఆర్యవైశ్యమావేశకార్య జరుపుటకు ఏర్పాట్లు పూర్తియగుచున్నవి. రైలు స్టేషనునకు సమాపమున ఆరు శతప్రజలు పట్టుటకు పందిరి వేయబడుచున్నది. భారతదేశమున దన్ని ప్రాంతములందుండి రెండువేల ప్రతినిధులు వచ్చెదరు. అర్ధ శతాబ్ద కేతీపనులను, కద్దకు, లభితకాప్రదర్శనవస్తువులను ప్రదర్శించుటకు స్థలమియ్యబడును. నవంబరు 20 వ తేదికి పూర్వమే వస్తువులు సంస్థాన సంఘమువారికి చేరవలయును. స్థలముకొరకు నవంబరు 25 తేదికి దశభాస్తు బంపవలయును. భారతదేశమునందలి కేతీతో చేయబడిన వస్తువులను ప్రదర్శించుట కిది మంచితరుణము.

ఆర్యవైశ్యమతసంఘములోని జమిందారులును, సామంతులు, భూస్వాములును సమావేశమునకు వచ్చెదరు గాన నాణ్యమైన ఖద్దరు వ్యాప్తి మంట్రిప్రాత్యానా మియ్యబడును. గంబాం విశాఖపట్నం జిల్లాల నుండి సున్నిత ఖద్దరు ప్రదర్శనమునకు బట్టంపబడును. కాన అన్ని కాంగ్రెసు కమిటీలవారును డిపీటీలను యిచ్చుట తరచిన బాగుగా నుండును. మదరాసు పరగజాలోను, సంస్థానములందును, మధ్యపరగజాలందుగల ఎల్ల ఆర్యవైశ్య గాయకులయు, కవులయు, పండితులయు, స్త్రీలయు విలాసముల బంపినవానికి సన్మాన సంఘమువారు కృతజ్ఞులుగ నుండురు. ఇదివరకు బందీకృతులై షిడుబడిన ఖైదీల చిరునామాలు ఆర్యవైశ్యసాహిత్య సంఘమువారికి తెలుపగోరుచున్నాను. అభ్యర్థుల సెన్నాను టకు యానెల 19 వ తారీఖున కడిపటి ఎన్నికలు యిచ్చుటజరుపబడును. కాన ఎల్ల సన్మానసంఘసభ్యులు తప్పక హాజరుకాగోరవలయున్నార. సమావేశమునకు వెళ్ళు సమయములు గుంటూరు జిల్లాలోని జానపదు లిచ్చుచున్నారు. అధికముగ చందా తీయబడుచున్నది. శాస్త్రావసరమునా రిండులకు హృదయపూర్వకముగ వందనము లాచరించుచున్నారు. గుంటూరు జిల్లానుండి వెళ్ళు ప్రతినిధులు సభకు విచ్చేసెదరు. ప్రతినిధుల సెన్నాను టకు ప్రతిపట్టామందును, బల్లెలందును సమావేశములు జరుపబడవలయును. సమావేశములందు సెన్నాను కొనబడినవారి పేర్లు వెంటనే మాకు తెలియజేయవలయును. వీరుమాత్రమే తీర్మానములపై వోటునిచ్చుటకు హక్కు గలవారగుదురు. శాస్త్రానసంఘసభ్యులుగూడ ప్రతినిధులుగ సెన్నాను కొనబడి మహాసభకు హాజరు కావలయును.

మహాత్మునికోహటు ప యాణము

వెళ్ళజాలమికి కారణములు

కోహటునుండివచ్చినవారిని చూచుటకు వెంటనే రాజకృందీ గ్రామాలెనని పత్రికలుగూడ వచ్చినవి. కాని యిప్పుడు నేనురాజ్పూడి వెళ్ళజాలనందులకు చింతించుచున్నాను. ఆంగ్లము సరిగా కలుగలేదు గాన విరామములేకుండ నిరంతరప్రయాణము సలుపజూకు. అదిగాక బొంబాయి సభకు నేను ముఖ్యముగా జ్ఞాపకమున్నది. నేను బొంబాయినుండి వచ్చినవెంటనే రాజ్పూడికివచ్చుటకు ప్రయత్నించెదను. నేను ఆపన్నలను నిరంతరము స్మరించుచు నేయున్నానని వారికెరిగించుచున్నాను. ఉపవాసవీక్ష తీరినపిమ్మట కొంతమంది మిత్రులతో రాజ్పూడిమీదుగా కోహటుకు వెళ్ళుటకు నేను ప్రయత్నించితిననిగాని దొరతనమువారొక్కరేను వా ననుమతినిచ్చియున్నచో అప్పుడు నేను అచటికి వెళ్లియుండును. వెళ్ళినచో యధాశక్తి నేనుచేయగలిగియుండును. అదివీలుకానపుడు రాజ్పూడివెళ్ళుటవలన ఆపన్నలకు చిత్తశాంతికలిగింపుట తప్ప అంతకంటె నేనేమియును చేయగలిగియుండదు. చాలమంది మిత్రులు ఆపన్నలకు సహాయము చేయుచున్నారనియు పండిత మనమోహములవ్యాధిగాను చాల శ్రద్ధపుచ్చుకొనుచున్నారనియు నేనెరుగదును. కోహటు సమస్య అఖిలభారత సమస్యగాన సరిగాను సగౌరవముగాన దానిని పరిష్కరింపవలసిన భారము హిందువులపైనను ముఖ్యుడైయున్నవైననుకూడ కలదు. గాన హిందువులనుండియు నాయకుల ఆహ్వానమును బడయింప యీసమస్యనుపరిష్కరింపరాదని నేను తెలిపెదను. దొరతనమువారికిగూడ నేనెల్ల హావేయిచ్చుచున్నాను. దొరతనమువారేవో మరతులకు లేక పిరినుమాట నిజముగాదని దొరతనమువారే ప్రకటింపిరి. ఐకమత్యమునకోరెదమనిగూడ వారుప్రకటించిరి. కాన వారేవైన మరతులను నూచింపదలచినచో రెండుమరతులవారి ఆహ్వానమును బడయట అవసరమని నేను తెలుపుచున్నాను.” అని కోహటు ప్రకటించెను. (ఆ. పౌ)

దీక్షితులైన రామవరము, గోదావరిజిల్లా.

వంగరాష్ట్రమున క్రొత్తనిర్బంధచట్టములు

మహాత్ముని వ్యాసము

మాలానా మహమ్మదాలీగారి ప్రకటనము

బొంబాయిలో ఏర్పాటులు

మహాత్ముని వ్యాసములు

ఎంగుయిండియా

కనిచేయు లెట్టు?

“నేనును స్వరాజ్యపక్ష నాయకులను కలిసి చేసిన ప్రకటనమునందలి విజ్ఞప్తిని బొంబాయిలో దేశీయ లామోదించినచో కాంగ్రెసు సంఘములో అద్భుతముగా మార్పులుగను. ప్రస్తుతము కాంగ్రెసు సభ్యులు సాక్షుల ఒకటి రెండుసార్లు ఓటుయిచ్చుటకై మరేమియును చేయుట లేదు. ఇకముందు వారసునిను పనిచేయువలసినవారగుదురు. దేశమునకు అత్యవసరముగ కృషిని కాంగ్రెసువారు రెండవ సెరవేర్చవలసినవారగుదురు. తయారుచేయుట రాబట్టుట పంచిపెట్టుట మున్నగు పనిని బ్రహ్మాండముగా సెరవేర్చునట్టి గొప్పసంఘముగా (డిపా) కాంగ్రెసు మారగలదు. పద్ధతి, కృషి, అనాలోచనము, దేశభక్తి, స్వాధీనత్వము, అత్యధికముగ నిష్కాపట్యము, నైపుణ్యము మున్నగువి లేనిచోపని భారీగా జరుగ సేరదు. ఈతీర్మానము బెల్గాం కాంగ్రెసులో ఆమోదించబడునరకును నాలుగణాలు చెల్లించువారందును కాంగ్రెసు సభ్యులగుట కభ్యంతరము లేకున్నను బొంబాయిలో యాతీర్మాన మామోదింపబడినచో కాంగ్రెసు మహాసభవారుగూడ ఆమోదించినట్లులే భావించి ప్రతిరాష్ట్రమునందును ఏర్పాటులను చేయగలెదను. ఇప్పుడున్న సభ్యుల కడకేగి యారీతిగా తీర్మానము ఆమోదింపబడిన విషయము వారికి తెలియజేసి వారికి రాట్టుమును అందజేయుట నాలుగవదకు పద్ధతినిసేర్చుట మున్నగు విషయములలో వారికి సహాయము చేయవలెను. వారువడికిన నాలుగు ప్రాగుచేయుట ఎటుల? దానిని పంచిపెట్టుట ఎటుల? అను విషయమును ఆలోచింపవలసి యున్నది. అనుమానాభాదములే జరిగిన తీర్మానమును బట్టి యేనిర్బంధమును లేకపోయినను యిప్పుడు దేశము నందు 7000 మంది నాలుగవడికి ప్రతినిధులును సంపుచున్నాడు. ఈసంఖ్య యింకను పెంచుచున్నది. కాంగ్రెసు మహాసభలో యాతీర్మాన మామోదింప బడినచో కొన్ని నెలల నాటికి ఒక్కమందియైన నాలుగవడికి పంపగలరని నమ్ముచున్నాం. ఒక్కొక్కరు నెలకు 20 నంబరు నాలు 5 కులములే పంపగలరని భావించినను 312.5 ముగగులు నాలు నెలకుచేరును. 45 అంగుళముల వెడల్పును 6 గజముల పొడుగునుగల ధోవతులుగాని చీరలుగాని 12500 తయారగుట కానూలు సరిపోవును. ఈనాలుగవ దుకుటకు మన కేమియును వ్యయము కాదు. కావున విదేశీబట్టలలో పోటీ చేయుటలో కష్టమేమియునుండదు. ఈ ఒక్కవిషయమున దేశీయులందరును ఏ కాగ్రతలో పనిచేసినచో ఎట్టి వ్యయము లేకుండనే దౌర్జన్యముతో పనిలేకుండనే వంచనయేమియు లేకుండనే విదేశీబట్టలను బహిష్కరించుట సాధ్యమగును. (మా. క. గాంధీ)

బొంబాయి సభలు

అంతయును బొంబాయి సభలవైసే ఆధారపడి యున్నది. ఆసభలు కేవలము భారత కాంగ్రెసు సంఘసభలుకావు. రాష్ట్రీయ సంఘములవారును యితరసంఘములవారును కూడ వచ్చెదరు. మాలానా మహమ్మదాలీగారి ఆహ్వానము నందుకొనినవారందరును హెచ్చుగా వచ్చెదరనియే నేనానించెదను. కాంగ్రెసు వారిలో వైకమత్యముకలిగించుటకును యితర మహానాయకులందరును మరల కాంగ్రెసులో చేరుటకును యాసభవారు తగిన ఏర్పాటు చేయవలెను. వంగరాష్ట్ర నిర్బంధమునకు తగిన పద్ధతినిగూడ యాసభవారు నిర్ణయింపవలెను. పరమావధిని చేరుటకు అవలంబించెడు పద్ధతులలో భిన్నాభిప్రాయములుండవచ్చునుగాని నిరంకుశాధికారమును నిర్వహించువిషయమున దేశీయులలో భిన్నాభిప్రాయము లుండుట కవకాశములేదు.

కోట్లకొరి ప్రజల అర్థము, ప్రాణము, గౌరవమును గూడ ఒక్కని పిడికిటిలో (అవ్వ) ఎంత ఉన్నతపదవియందున్నను, యిదివిషయంపద్ధతి ఎంతకాలముందునో, అంతకాలమును దేశమునకు స్వాతంత్ర్యము లభింపజాలదు.”

(మా. క. గాంధీ.)

మన అనహాయస్థి

“మనము కేవలము అసహాయస్థిలో నున్నామని స్పష్టమగుచునే యున్నది. తీర్మానములను చేయుటకు తప్ప మరెందుకును మన కధికారములేదు. నిర్వాణవిధానమును సెరవేర్చుటయందైన మన మందరమును ఏకీభవింప గలిగినచో క్రియాపాటవమును అత్యవశ్యకమును మరల బడయుట కదియే గొప్ప సాధనము కాగలదు. హిందువులకును మహమ్మదీయులకును మరల ఏకేకము కలిగినచో, అస్పృశ్యులనుబడువారిని హిందువులు సోదరభావముతో నాదరించినచో, నాలుగవదకులయు ఖద్దరు కట్టుటయు దేశమున విస్తారముగా వ్యాపించి విదేశీబట్టలను పూర్తిగాబహిష్కరించుట సాధ్యమైనచో, మన యిష్టము ప్రకారము పాటకులు చేయునట్లు వారిదృష్టిని మన మార్చింపుటకు మరేమియును చేయ నవసరముండదు. దౌర్జన్యములను చేయుటకు రహస్యసంఘముల సేర్పరుప నవసరములేదు. బహిరంగముగా అహింసాపూర్వకముగ శాసనోల్లంఘనమును చేయనవసరము లేదు. దేశీయులందరును ఏకీభవించి ఏకాగ్రతతో నిరంతరమును నిర్వాణవిధానమును కొనసాగించినచో నిట్టి గొప్ప లాభము కలుగుట నిశ్చయము. భారతజాతికి తలెత్తించిన దుర్భర పరాధీనతయు శిర్ణవ్యాధిని తొలగించుటకును, పాటకుల నిర్బంధవిధాన మనెడి అగ్నిపర్వత విచ్ఛింభణము నడగించుటకును నాకు తోచిన ఉత్తమసాధన మిదియే.”

(మా. క. గాంధీ.)

ఒడంబడిక

“ముఖ్యమైన అభిప్రాయభేదములనుగూర్చిన విషయములను ఒట్టలన పరిష్కరింపగూడదని అంగీకరించినచో పరస్పరాంగీకారము వలననే బహిష్కరణపక్షమువారు సహనముతో కాంగ్రెసు పనులను సెరవేర్చవలసి యుండును. లేదా స్వరాజ్యపక్షముతో వివాదపడుటకు యిష్టములేనిచో బహిష్కరణ పక్షమువారు కాంగ్రెసును వదిలివేయుటయే కర్తవ్యమగును. కాని రెండుపక్షము వారికిని పరస్పరసహాయ మత్యవసరమని నిర్ణయింపబడెను. రెండుపక్షముల వారికినిగూడ దేశమున ముఖ్యస్థానమే కలదు. తిరుగు, బెసంతుపక్షములవారు కాంగ్రెసును వదిలిపోవుటవలన కాంగ్రెసు దుర్బలమైనది. వారు అసహాయపక్షాధిపతియను నంగీకరింపబడున విడిపోవలసివచ్చినది. కాన ఏలైనచో యిటుమిదనైన ఎవ్వరును కాంగ్రెసును వదిలకుండునట్లు చేయుటకు ప్రయత్నించుటవసరము. కేవలము అభిప్రాయములకు సంబంధించిన విషయములనుగూడ సిద్ధాంతములుగా ఏర్పరచి వానికొక వాదప్రతివాదములను సలుపగూడదు.

‘కాంగ్రెసువారు శాసనసభలను తలపెట్టుకుండిన తెలుల జరిగియుండును’ అను విషయము నిపుడు బహిష్కరించుటవలన లాభములేదు. ప్రస్తుతపరిస్థితులను గమనించి మన కనుగొన్నముగ వానిని మార్చవలెను. అది సాధ్యముగానవుడు వాని కనుగొన్నముగా మనమే పనిచేయువలసియుండును.

వంగరాష్ట్రమున నిర్బంధవిధానము ప్రబలుముగానుండుటచే బహిష్కరణపక్షమువారు చెప్పుకొనిన ఉత్తమ సహాయమును స్వరాజ్యపక్షమువారికి చేయుట ముఖ్యతము.

‘దొరతనమువారు ఆరాజులవైసే దాడి వెడలలేదు స్వరాజ్యపక్షమువారివైసే ధ్వజమెత్తి.’ అనువాదమును మీరెలుల సమర్థించెదరు. అది దొరతనమువారి విషయమున అన్యాయము చేయుటకాదా? అని కొందరు నన్నడిగిరి. ఈ ప్రశ్నవలన నాకు సంతోషమును అతిశయమునకూడ కలిగెను. తమకు ప్రేమపాత్రులుగాని దొరతనము విషయమున గూడ న్యాయముగానే మెలగవలెనను భావము వారి ప్రశ్నలవలన స్ఫురించుటచే నాకానందము కలిగినది. నేను ఏ విధముగ అన్యాయమును చేయగూడదని వారి అభిప్రాయముని గ్రహింపగలుగుటచే నాకు అతిశయముగూడ కలిగినది. వెనుకటి అనుభవమువలన దొరతనమువైసాకు కేవలము వ్యతిరేకభావమే కలదనట నిశ్చయమే. (బ్రిటిషుదేశమునందల

పత్రికలును భారతదేశమునందలి బ్రిటిషువారి పత్రికలును ముందుగా వ్రాసినవ్రాతలనుబట్టియే స్వరాజ్యపక్షమువారివై దొరతనమువారు దాడివెడలెదరని నాకు స్పష్టమైనది. పెద్దచెట్లను నరుకుటయే దొరతనమువారి పద్ధతియనుట స్పష్టము. అరెస్టు చేయబడినవారిలో ఆ రాజకులుగూడ కొద్దిమంది యుండవచ్చునుగాని హెచ్చుమంది స్వరాజ్యపక్షమువారే. ఆరాజకపక్షము చాల ప్రబలినదని దొరతనమువారు తెలిపినమాటయే నిజమైనచో దొరతనమువారికి స్వరాజ్యపక్షమువారేగాని యితరులే దొరకలేరు? నిజముగా ఆరాజకపక్షమే చాల ప్రబలముగా నుండినచో ఆ పక్షము నాయకులు యితరులుగానే యుందురుగాని స్వరాజ్యపక్షమువారై యుండురు. అదిగాక పోలీసువారు రాత్రివేళ యిండ్లను పరీక్షించినపుడు వారికి తుపాకులు బాంబులు మున్నగునవేయియు దొరకలేరు. కాన దొరతనమువారు స్వరాజ్యపక్షమువారివైసే దాడివెడలించి నేను నమ్ముటకు బలవదాధారములు కలవని నమ్ము ప్రశ్నించిన మిత్రులకు నమ్మకము కలుగకపోదు. తాము ఆ రాజకులవైసే ధ్వజమెత్తితిమిగాని స్వరాజ్యపక్షమువారివై ధ్వజమెత్తలేదని ధృవపరుపవలసిన భారము దొరతనమువారివైసే కలదు.” (మా. క. గాంధీ)

దొరతనము వారు చేయుచున్న ఋణములు

31.12.22 వ తేదీకి పిమ్మట దొరతనమువారు చేసెడు ఋణములకు దేశీయులు బాధ్యులుగాదు అను తీర్మానమును గయాకాంగ్రెసు సభలో శ్రీమాన్ సి. రాజగోపాలాచారిగారు ఉపపాదించినయియు ఆతీర్మాన మామోదింపబడినదనియు ఒకరు నాకు వ్రాసిరి.

ఈ తీర్మాన మామోదింపబడిన విషయము నాకు తెలియగాని అట్టి తీర్మానము నుపపాదించినందులకు ఆచార్యులుగారిని ఆమోదించినందులకు కాంగ్రెసువారిని నేను మనఃపూర్వకముగా అభినందించుచున్నాను. నేనున్నట్లు మనము దుర్బలస్థితిలోనే యుండవచ్చును గాని దొరతనమువారు భారతదేశీయధనము నత్యధికముగా దుర్వినియోగము చేయుచున్నారను విషయమున మన అభిప్రాయమును ప్రపంచవాసులకు తెలియజేయుట అసరమేయగును. ఈ ప్రభుత్వపద్ధతి రక్తమును పిండుటవంటిదేయని కీ|| శే|| కాలినుబరీప్రభువు నుడిచెను. స్వరాజ్యప్రభుత్వము అధికారమును ఇతరులకుకొనునపుడు యిండియా దొరతనమును యిండియానుగ్రియును చేసిన వ్యయములనుగూర్చి కఠినపరీక్షచేసి సవరణలు చేయించకుండ వారు చేసినఋణములకు బాధ్యతను వహించుట ఎన్నిటికిని జరుగకుగాన నీ తీర్మానము నామోదింపుట గౌరవమును అవసరముననియే నేను తలంచెదను. నేను మన మిట్టితీర్మానముచేసినందులకు కొందరు మనలను పరిపాసింపవచ్చును. కాని మన సొత్తు మనవశమైనపుడు మే మిదివరకే హెచ్చరించుచున్నామని తెలుపుట కిది ఆధారముకాగలదు. కాంగ్రెసులో ఎన్ని లోపములున్నను అదియే ప్రజాప్రతినిధి సభగాని మరియొకటి కాదని ఒప్పుకొననివా రెవ్వరుండురు? కాంగ్రెసు మహాసభ పట్ల నెల్లవారికి నత్యధికగౌరవ మేర్పడునట్లు దానిని ప్రధాన ప్రజాప్రతినిధిసభగా చేయుట మన విధియైయున్నది. (మా. క. గాంధీ.)

బొంబాయి సభలు

మాలానా మహమ్మదాలీగారు

నేషనలుహోమురూలీస్సంఘము చేరును జయినసంఘము చేరును ఆహ్వానపట్టికలో పొరబాటున వదలబడెనని తెలిసినది. అది కేవలము పొరబాటుగాన యీనెల 21-22 తేదీలలో బొంబాయిలో జరుగనున్న సభలకు ముఖ్యముగా రావలెనని నేషనలుహోమురూలీస్సంఘవారిని దిగంబర శ్వేతాంబర జయిన సంఘములవారిని ఆహ్వానించుచున్నానని మాలానాగారు ప్రకటించిరి.

కార్యదర్శిప్రకటనము

మాలానా మహమ్మదాలీగారు ప్రకటించినతీరిని యీనెల 21 వ తేదీ శుక్రవారమునాడును 22 వ తేదీ శనివారమునాడును బొంబాయిలో గ్రాంట్కోడులో ముజఫరాబాదు హాలులో భారత కాంగ్రెసుసంఘసభ, జరుగును. ఘోర్ఖలో హోరన్సిరోడ్లలో కృష్ణాబిల్డింగ్స్లో సభలుజరుగునని భారతకాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శి పండిత జవహరలాలు నెహ్రూగారికి వరకు ప్రకటించిరిగాని అచట సభలుజరగవు. ముజఫరాబాదు హాలులోనే జరుగును. సభకువచ్చేకువారికిందరికిని కొద్దిపాటి వ్యయమును సభ్యులు భరించుపద్ధతిని భోజనమునకును బసలకును ఏర్పాటులు చేయబడును. ఏర్పాటులు కావలెనని కోరువారు యీనెల 18 వ తేదీలోగా యీ దినుస చిరునామాకు వ్రాయవలెను.

“శక్రవర్తి, బొంబే ప్రొవిన్సులు కాంగ్రెసు కమిటీ, కృష్ణాబిల్డింగు, హోరన్సిరోడ్లు, ఘోర్ఖ, బొంబే.

ఆంధ్రపత్రిక

1924-వ సం॥ నవంబరునెల 17-వ తేదీ

సోమవారము

బొంబాయి సమావేశము

నెల 24 వ తేదీన బొంబాయి సమావేశ మారంభమగును. కాంగ్రెసు సభ్యులు గాని మితవాదులు, శాసనసభ్యులు మున్నగువారితో గాంధీమహాత్ముడు 20 వ తేదీయందే సంతకించును. బొంబాయి సమావేశము అపూర్వము. అన్నిపక్షములవారును, అన్ని సంఘములవారును, ఒక్కప్రదేశమును జరెదరు. జాతీయవ్యవహారములను కలిపి యోచించెదరు. బొంబాయిలో భావైక్యము గుడిరినచో, కన్యసామాన్యాంశము దొరకినచో, బెల్గాంకాంగ్రెసుసభయందెల్లరునుగూడుట కవకాశము గలుగును. చెన్నరాజధానియందలి సంయుక్తజాతీయవాదులు తమ ప్రతినిధులను బొంబాయికిబంపుట కింగీకరించిరి. జస్టిసుపక్షము వారు గూడ సమ్మతించినట్లుల దెలియుచున్నది. స్వరాజ్యస్వతంత్ర మితవాదపక్ష ప్రతినిధు లేతొందెదరు. జాత్యైక్యమునకిది శుభసూచకము. ఏకీభావ మే విధి మననయినను కదురునాయని పలువురుప్రశ్నించుచున్నారు. ఆదర్శమునందే డేకీభావము గలద. పక్షతలం దయినను, సామాన్యవ్యక్తము కుదురకబోదు. నిర్మాణకార్యక్రమమే సామాన్యాంశమగునని మహాత్ముడు భావించుచున్నాడు. ఏకారణము చేసెననును విశ్వభావము కుదురకయెడల, అందుకు బునాదులయినను ఏర్పడక మానవు.

సర్ సప్రగారు బెంగాలీపత్రికలో వ్రాసిన సంపూర్ణ వ్యాసమును జూచిన వికమత్యావశ్యకతను వారును గుర్తించినట్లుల గనుపించుచున్నది. ఆదర్శములందును పద్ధతులందును గాక స్వరాజ్యవిధాన వివరములందు విశ్వభావ ముండవలయునని వీరి యుద్దేశ్యము. స్వరాజ్యవాంఛ అన్ని పక్షములవారి యందును విస్తరించుచున్నది. స్వరాజ్యమనిన స్వయంసిద్ధియమగుచో స్వయంసిద్ధియాధికారమును మున్నగును సంపాదించుట యావశ్యకమని దోచుకొనదు. స్వయంసిద్ధియాధికారము చేకూరినప్పుడు స్వరాజ్యవిధానములను నిర్మించుచును. కాని సప్రగాడికి ముందుగ స్వరాజ్యవిధానపు వివరములు గావలయును. శాసనసభకు కార్యనిర్వాహకవర్గము లోబడియుండవలెనను కోర్కె సర్వసామాన్యముగ గలదు. సంపూర్ణముగ లోబడవలయునని కొందరు గోరుచుండ కొందరి వివహయింపు లవసరమని మరి కొందరిందురు. ఆమినహాయంపులను యిప్పుడే చర్చించి నిర్ణయించవలయునా? రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యముగూర్చియు కేంద్రప్రభుత్వము గూర్చియు రూపమిప్పుడు నిర్ణయము చేయవలయునా? చేసిన మాత్రాన స్వరాజ్యము లభించునా? స్వరాజ్య

సిద్ధి రాజ్యాంగవిధానమును తయారుజేయుటపై గాక స్వతంత్రమైన ఆధారపడి యుండవలసివచ్చెను. ప్రజల స్వరాజ్యపుహక్కును పాలకులు గుర్తించినప్పుడు, అప్పటియవసరముల ననుసరించి స్వరాజ్యవిధానమును వారు తయారుజేయగలుగుదురు. అందుచే సప్రగా, బెంగాలు మున్నగువారలు దెలుపునట్లు, స్వరాజ్యవిధానములకొరకు పరితాపపడుట వ్యర్థప్రయత్నమని వోచును. అన్నిపక్షములవారి సంయోగమునకు, స్వరాజ్యవిధాన నిర్మాణ మవసరమని దోచుచో, అందుకు బూనుకొనిన అభ్యంతరముండకాలదు. కాని, అదియొక్కటియే సాధనమనిదలచి అంతటితో సంతృప్తికెందటమాత్రము పాడిగానేరదు. ప్రభుత్వము తన అధికారమును ప్రజలకు వప్పించుట కిచ్చగింపనిచో, నేమిజేయవలయు నను ప్రశ్నను సప్రగారు నూచించి వదలిపెట్టిరి. దానివిషయమై సంతగతటాలుపడ నక్కరలేదని, సప్రగాడియుద్దేశ్యము. జాతీయవాదులకును మితవాదులకును గల దృక్పథమునందక్కడనే భేదముగలదు. అయినను, సప్రగాప్రభుత్వులు బొంబాయి సమావేశమునకు బోయి, తమయభిప్రాయములను తెలిపి సందియముల దీర్చుకొనవచ్చును. ప్రస్తుతస్థితిలో, మితవాదులు మున్నగువారెల్లరతో సంయోగము గుదురునని నిశ్చయముజెప్పి వీలులేదు.

నూలుచందావిషయమై, శ్రీనివాసశాస్త్రి గారింకను అసభ్య మగు ఆక్షేపణల గావించుచున్నారు. స్వరాజ్యమనిన సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యముగాదని సిరవరువలయు నని శాస్త్రిగారి యుద్దేశ్యము. వీరితోబాటు జస్టిసుపక్షయు యిట్టి యూహనే తెలుపుచున్నది. వీరియూహ ననుసరించుచో కాంగ్రెసులో తేలి పాటుబడుచున్న పూర్ణస్వాతంత్ర్య వాదులను బహిష్కరింపవలసివచ్చును. క్రొత్తవాకొరకు ప్రాతవాని పదులు కొనుటయు, కాంగ్రెసుమహాద్వైత్యములను సంకుచితము గావించుటయు, భావ్యముగానేరవు. అందుచే నేకారణముచేసెననును ఇతరపక్షములతో సంయోగము గుదురకయెడల, కాంగ్రెసుందలి స్వరాజ్య బహిష్కారపక్షముల కయినను గుడిరిన సంయోగమును అజలభారత కాంగ్రెసుసంఘమువారు సిరవరచి అధికారవర్గ నిర్బంధము నెదుర్కొనుటకు సంసిద్ధత జూపవలయును. మహాత్ముని సత్ప్రయత్నములకు తోడ్పడవలయును. చాలకాలమునుండియు ఉభయపక్షములవారును కలహములతో కాలము గడపిరి. మహాత్ముడు లేనినమయమున, వాదప్రతివాదములతిశయించెను. అన్నిటికెట్టి బెట్టి, నిర్మాణకార్యక్రమాభివృద్ధి కవసర మగు వాతావరణమును సృజించి, స్వరాజ్యపక్షమువారి కెట్టి నిరోధము లేకుండవలెను, నేర్పాటుజేయుటకు మహాత్ముడు బూనుకొనెను.

ఈవారపు “యంగుండ్రియా” పత్రికలో మహాత్ముడు తనయుద్దేశ్యములనుతేటపరచెను. నూలుచందాపై నాధారపడికాంగ్రెసుప్రతిపాదన అద్భుతమగు ప్రజాసేవ యెనర్గలదనియు ప్రజల కార్యదీక్షను పురికొల్పగలదనియు స్వరాజ్య నిర్మాణమునకు దరిజూప గలదనియు మహాత్ముడు నమ్ముచున్నాడు కాంగ్రెసు తీర్మానము లేకయే ఏడువేలమందికి బైగ వైచ్చికముగ పడుకుచున్నారు.

వీరిసంఖ్య లింకను వృద్ధియగుచున్నది. త్వరలో నొక లక్షమంది పడుకుట లెటసించునని మహాత్ముడు విశ్వసించుచున్నాడు. నెలకొక 12500 ఛోవతులనుగాని చీరెలనుగాని తయారుజేయ వచ్చుననియు నూలు ఉచితముగ లభించుటచే విదేశీవస్త్రము ధరల పోటీ కిది తాళగలవనియు మహాత్ముడు హించుచున్నాడు. ఇటులనే కాంగ్రెసు సభ్యులెల్లరిపై నిట్టివిధి యుండుచో విదేశీవస్త్ర బహిష్కారము సుసాధ్యమగుననుటకు సందియములేదు. అందుచే అన్ని పక్షములవారును నిర్మాణకార్యక్రమము విషయమై ఏకాభిప్రాయలగుచో ఎట్టి తీవ్ర నిర్బంధముల నయినను భారతజాతి ఎదుర్కొన గలదని మహాత్ముడు హెచ్చరించుచున్నాడు. నితాకరణ పద్ధతి నిర్మాణ కార్యక్రమమునకు ప్రజల దృష్టిని మరల్చుటకే ముఖ్యముగ నుద్దేశించబడినది. అట్టి యుద్దేశ్యము ఇతర విధముల చేకూరుచో ప్రస్తుతపరిస్థితులలో విచారింప నవసరముండదు. ఆకారణముచేతనే మహాత్ముడు ఒడంబడిక కంగీకరించెను. ఇప్పుడు గావలసినది సిద్ధాంతప్రతిపాదనముగాక కార్యాచరణమే. కార్యాచరణకు వలయు వనతు లన్నిటిని సమకూర్చుట ముఖ్యము. నూతన నిర్బంధవిధానము, వివిధపక్ష సంయోగావశ్యకతను, కార్యాచరణదీక్షను పురికొల్పి, సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధికి దేశమును మరల పురికొల్పుచున్నందులకు సంకల్పించవలయును. గాంధీమహాత్ముడు దేశకాలపరిస్థితులను కనుగొనియే, మరిల త్రోవజూపుచున్నాడు. తర్కదృష్టితో జూచిన, ఒడంబడిక యందు లోపములు గనుపింపవచ్చును. కాని, దేశావసరములను గుర్తించినచో, మార్గములలో కొంత సవరింపు అవసరముగావచ్చును. మహాత్ముని నాయకత్వమునందు బహిష్కారపక్షమువారికి సంపూర్ణ విశ్వాసము గలదు. స్వరాజ్యపక్షమువారును, మహాత్ముని నాయకత్వము నంగీకరించిరి. వ్యక్తుల యభిప్రాయములం దెట్టిభేదములున్నను, వానినన్నిటిని వెనుకకుజెట్టి మహాత్మునిసం దేశమును కొనసాగించుట కాంగ్రెసుసభ్యుల కవసరమగుచున్నది. బొంబాయిసమావేశ తీర్మానములు సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధికి తోడ్పడుగాక!

కీర్తిశేషులగు మాంటాగూగారు

మాంటాగూగారి మరణవార్త భారతీయులను దుఃఖమున ముంపకమానదు. మాంటాగూగారి నామము నెరుగనివారి దేశమున ఆడుగునుండురు. నూతన సంస్కరణములకు వీరు జనకులు. 1879 వ సంవత్సరమున జన్మించి, నలువదియైదు సంవత్సరములు దాటకముందే, మాంటాగూగారు చనిపోవుట చాల విచారకరము. ప్రజాహితేషితమునందు మాంటాగూగారు బైకివచ్చినంత త్వరితముగ మరియొకరు వచ్చియుండరు. 1910 వ సంవత్సరముననే అనగ 31 వ యేట మాంటాగూగారు హిందూ దేశమునకు సహాయమంత్రిపదవి నధిష్ఠించిరి. 1906 మొదలుకొని, 1910 వరకు, మాంటాగూగారు ఆస్పిత్రుమహాశయనికి ఆంతరంగిక కార్యదర్శిగ నుండిరి. ఆస్పిత్రుగారికిని మాంటాగూగారి కిని కొంతకాలము క్రిందట ఎడబాటు గలిగినను, ఆస్పిత్రుగారికి వీరిపై మొదట అత్యంతవిశ్వాసము

30-వ తమిళ నాడు రాష్ట్రీయమహాసభ

తిరువణ్ణామలైలో 15 వ తేదిని సమావేశమగుట

అధ్యక్షులగు రామస్వామినాయకరుగారి ఉపన్యాసము

నిరాణకార్యము, కాంగ్రెసు వికమత్యము

15 వ తేదీ తమిళనాడు తిరువణ్ణామలైలో సమావేశమైన తమిళ రాష్ట్రీయ మహాసభ కార్యక్రమాలగు ఇ. వి. రామస్వామి నాయకరుగారు ఆరవమున శాసనగిరి యుపన్యాసమును సరళముగ భాషాంతరికరించి యీక్రింద ప్రకటించుచున్నాము:—

నాయకరుగారు ప్రథమముగా తమ అధ్యక్షానికి నెన్నుకొనినందులకు నందనములర్పించి తా నంతటిగౌరవమునకు తగినదియు, అయినను సభాకార్యమును చేత వైసంతవరకు నిర్వహించెదననియు తెప్పిరి. ఇది ముప్పదియవరాష్ట్రీయమహాసభ. కొంతకాలముక్రింద నీరాష్ట్రమును తమిళనాడు అని పిలువకపోయిరి. అ సహాయోద్యమము ను నాటనందీయు దేశమునందు దేశభక్తిభావము ప్రబోధము గాంచెను. తమిళనాడులో నాభావయే అందరకును వికమత్యము గలుగజేయుచున్నది. భాషాభివృద్ధికి లోబడి వికమత్యము చాలముఖ్యము. అంతట ఉపన్యాసకుడు తమిళవాక్యము పురాతనప్రతిభలనుగూర్చి చాలవరకు జెప్పి సభికులందఱును తమ మాతృభాష నుద్ధరించి పోషింపవలెనని కోరిరి. ఇప్పుడు దేశమునందనేకతెగ లేర్పడినవి. తమిళనాడు భారతదేశములో నొకభాగము. భారతమాతకు భూభాగముగలుగవలెనన్న అందరిభాగములన్నియుగూడ శోభస్వరూపులుగ నుండవలెన. అంతట అధ్యక్షుడు భారతదేశముయొక్క పురస్కృతప్రతిభనుగూర్చి, మానసిక, రాజ్యాంగ, సాంఘికాభివృద్ధిని గూర్చియు జెప్పిరి.

కాంగ్రెసు

అధ్యక్షుడు కాంగ్రెసుయొక్క చారిత్రమును క్లుప్తముగ వర్ణించిరి. బ్రిటిషుప్రభుత్వ మెన్నాళ్ల రాజ్యముజేసినను పరిస్థితులం దేమియు సభివృద్ధిగాంచుట దరిద్రస్థితిలోనికి వచ్చుచుండ దానినాపుటకై కొందరు దేశభక్తులు స్వపరిపాలనమును బొందుటకు కాంగ్రెసు సంస్థను స్థాపించిరి. ప్రథమమున కాంగ్రెసు దేశమునందలి పరిపాలనమును ఖండించుచు తీర్మానముల గావించుటయు, బాధ్యతాయంతప్రభుత్వమును ప్రాప్తించుటయు, దేశభాగ్య పభివృద్ధియగు మార్గముల నూచించుటయు నింకటితో సరిపోవుచుండెను. 1906లో బాలగంగాధరతిలకు మనకు స్వరాజ్యము అడిగినంతమాత్రాన రాదని యుద్దేశ్యమునుదెల్పెను. ఈభావము దేశమంతటను వ్యాపించి 1907లో నూరకుకాంగ్రెసునందు తగాదావచ్చెను. అసహాయోద్యమము బాలగంగాధరతిలకుతోజులలోనే ప్రారంభమయ్యెను. అప్పటినుండియు నియ్యది దేశమున వ్యాపించుచుండెను. 1920లో పంజాబుహత్యనలన నీయుద్దయము దేశమునందు నిలిచిపోయెను. కాంగ్రెసు దానినంగీకరించి రెండేండ్లుపని చేసెను. ఈఉద్దయమువలె నింతస్వల్పకాలములో దేనివలనను గానియంతలాభముగలుగలేదు. దీనితో బిరుదములపై మోహము ను జెయ్యళ్లన్నభయమును పోయెను. దీనితోజనసామాన్యమునకు దైర్యోత్సాహములు గల్గెను. అంతటియభివృద్ధి గలుగజేసి కాంగ్రెసీకార్యక్రమమును అనుష్ఠించుటలకు జేసినది గాంధీమహాత్ముడే. ఆయన విధించినకార్యక్రమము భారతదేశము స్వరాజ్యముబొంది యిప్పుడున్న జాతివిద్యేషములను పోగొట్టుకొన్నదే. ఆయనకార్యవిధానము అహింసపై నాధారపడియుండెను. ఆయన అందరను ప్రేమించును. అందరను సమానదృష్టితో జూచును.

కాంగ్రెసు నొక అభివృద్ధిమార్గమున ఒకదుడుకులు లేకుండ పోవుననుమునకు చారీచారాలలోని దురంతములు వచ్చెను. అప్పుడే బాబ్సాహెబ్ తీర్మానమును, స్వరాజ్యపక్ష నిర్మాణమును, గాంధీమహాత్మునికారాగృహవాసమును తటస్థించెను. ఇవన్నియును దేశమునందీ యుద్దయవలననునంతతోద్భవెను. గాంధీమహాత్ముడు జెయుచుండి రాగానే దేశమునందు పరిస్థితులు క్లిష్టములై యుండుటను జూచి, వికమత్యమును జేకూర్చుట కెన్నియో ప్రయత్నములు జేసెను. స్వరాజ్యపక్షము వాతి పట్టుచేతను, ఇతర కారణములచేతను గాంధీమహాత్ముడు ఒక సంధిపత్రమును సంతకము జేయవలసివచ్చెను. దానితో

వికమత్యము చేతులనను నమ్మకము గల్గెను. దానితో అసహాయోద్యమము భగ్గుమయ్యెను.

స్వరాజ్యపక్షము

ఈసందర్భమున ఆయన స్వరాజ్యపక్షమును గూర్చి ఒకటి రెండు విషయముల దెల్పెను. వారికార్యక్రమమునందాయనకు నమ్మకము లేదు. స్వరాజ్యపక్షమువారు తమ ప్రతిష్టంభవిధానమును బెంగాలు, మధ్యరాష్ట్రముల కాసనభలందు కొంతవరకును ఆచరణలో పెట్టిరి. కాని రాజప్రతిభి సర్వసీతేమను అధికారమును వినియోగించి ప్రభుత్వమును ఆయునయిష్ట ప్రకారమే నడిపెను. బెంగాలు ఆర్డినెన్సును దెచ్చిపెట్టినపుడు భారతకానసభ సభ్యులును కోరెనా? స్వరాజ్యపక్షమువారి ప్రయత్నములు నిష్ఫలములయ్యెను. ఇప్పటికైనను వారు కాసనభలలో నుండి పనిజేయుటయందు నమ్మకమును విడనాడెదరుగాక!

ఈపక్షమే యేర్పడకుండ, కాంగ్రెసుత్రివిధవిహిమ్మారము నంటియుండినయెడల లిట్లు ప్రభువును, రీడింగు ప్రభువును ఆర్డినెన్సును ప్రకటించ సాహసించనివారే. ఒకచేత అప్పటికిని జరిగెనను కాంగ్రెసు కాసనోల్లంఘనము ప్రారంభింప సిద్ధముగ నుండెడిదే. స్వరాజ్యపక్షమేర్పడుటవలన అసహాయోద్యమము వెనుకబడలేదని యెవ్వరును అనుజాలరు. కాంగ్రెసులో విభేదములు గల్గెను. దేశపరిస్థితులు తీవ్రరూపముదాల్చెను. స్వరాజ్యపక్షమువారు ఈ పరిస్థితుల పరిశీలించి, సవరించుకొని కాంగ్రెసును బలపరచెదరుగాక యని ఆయన కోరెను.

స్వరాజ్యసంపాదనమార్గములు సయాక్తికములుగ నుండవలెను. ప్రస్తుతము అహింసామార్గముకొట్టియే యుక్తమైన మార్గము.

దేశమునందు త్రివిధ విహిమ్మారమును ప్రోత్సహించి దేశమునందలి జనసామాన్యమంతయును అందుకు పనిజేయునటుల ప్రోత్సాహముగలుగజేసిన కాంగ్రెసును దుర్బలముజేయుట తమనా? కాంగ్రెసు మరల వెనుకటిదేశభక్తి భోవునటుల జేసి యెడల బీదలకును కాంగ్రెసుకునుగలబంధము తెగిపోవును.

పాశ్చాత్యపద్ధతులను అవ్యములననుకరించుచు, అసహాయోద్యమమును ఇష్టములేకుండిన మితవాదులను ఇతరలకు ఇచ్చుట కాంగ్రెసులోమరలజేరుటకు ప్రయత్నించుచున్నార. అట్టివ్యవహారములు గలుగకుండుగాక యని ఆయన కోరెను.

మానవాభ్యుదయమునకు పాటుపడుచుండిన గాంధీమహాత్మునిసామ్యత్యమునే యనుకరించుటల దేశ మంతయును ఒప్పుకొనెను. బెంగాల కాంగ్రెసు నాయకులవిజ్ఞప్తిని ప్రచురంపనచున్న లేదా అన్నిపక్షములకును తాపోసంగవచ్చుచు. అందును నూలువడికించే యుండుసభ్యత్వమున కంగీకరింపవచ్చును. ఇన్నియున్నను సహకారపద్ధతు లనుబించుటవలన స్వరాజ్యము సంపాదించుట సాధ్యము గాదని అధ్యక్షుడు తన నమ్మకమును దెల్పెను.

స్వరాజ్యపద్ధతులు

‘స్వరాజ్య’ ఋషుపదమునకు అందఱును తల యొక ఆర్థమును జెప్పెదరు. కొందరుప్రజలు పరిపాలితమటయే స్వరాజ్యమందును. ఇదియంతయు సత్యముగాదు. రుష్యాలో విదేశప్రభుత్వము లేకున్నను రష్యనులకు స్వరాజ్యమున్నదని చెప్పజాలము. ప్రతిదేశములోను ఒకపక్షమువారే పాలకులుగ నుండురు. ఏదేశములోగాని ప్రజలందరకును వారిప్రభుత్వ మన్న నిష్టముండదు.

మనదేశములో విదేశప్రభుత్వమును తొలగించినయెడల స్వరాజ్యము వచ్చునని కొందరు తలంచెదరు. అప్పటికినిస్వరాజ్యమురాదు. నిజమైన స్వరాజ్యమును బొందుటకు కొంతప్రయత్ని యుండవలెను. ఆదిలేనిదే నిజమైన స్వరాజ్యము రాజాలదు. ఆపునాది వేయుటకే గాంధీమహాత్ముడు నిర్మాణకార్యమును స్థాపించెను. ఆకార్యవిధానమును జయప్రథముగ వదువలెరి.

ఇయ్యది జయప్రథముగ నెరవేసినగాని స్వరాజ్యమును బొందజాలడు.

పత్రికలలోను సభావేదికలమీదను జెప్పు కబుర్లకేమిగాని దేశములో నీస్వరాజ్య తృప్తి నాటుకొనెనా యను విషయము నాలోచింపవలెను. ప్రతివాడును స్వరాజ్యము కావలె నని కోరుమాట నిశ్చయమే. కాని, నాని ఆనమానములను భిన్నములను మాత్రము వదలలేదు. దేశమునకు స్వరాజ్యము రాగానే యివన్నియు పోవునని ప్రజలు చెప్పవచ్చును. కాని అంతటితో నీసహస్రములకురమ్మారకు గావు. ఇప్పుడున్న దోషములను మూలకారణము లేవో కనుగొని వానిని య్యధివలనవలెను. స్వరాజ్యమునకు ముఖ్యముగ అంతర్జాతీయ విభేదములు ప్రతిబంధకముగ నున్నవి. వానిని ముందు నివారించవలెను.

గాంధీ మహాత్ముడు పరిస్థితులను చక్కగ గ్రహించియే యాదోషము లన్నియు బోవుటకు నిర్మాణ కార్యవిధానము నూచించెను. ఈకార్య విధానమును పనిజేయునెడల స్వరాజ్యము దానంతట నదియే వచ్చును. ఈవిధానమునందు ముఖ్యము ఖర్చు. ఇటును ధనవంతులకును కార్యకులకును, ఒకమనస్సు నకును మరెయొకసికిని గలభేదమును లేకుండజేయును.

నిర్మాణకార్యవిధానము

నిర్మాణకార్యవిధానమునుగూర్చి యిచట నెక్కువగ జెప్పట కవసరము లేదు. అయినను ఆయన దేశాభివృద్ధి కవసరములగు ఒకటి రెండు విషయములు మాత్రము దెలుపగోరెను.

హిందూమహాత్ముడియమైత్రి చాల ముఖ్యమైనది. అది తమండ భారతదేశమునకు స్వరాజ్య మెప్పటికిని రానేరదు. అనన్యకాత్తు ఉభయజాతులనును ఎక్కువ భేదము దక్షిణదేశములోలేదు. ఇచట వారు సోదరులవలె మెలగుచున్నారు. కాని ఈఉత్తరదేశమున హిందూమహాత్ముడియులకు పోరాటము లెక్కువగజరుగుచున్నవి. ఈవికమత్యమును జేకూర్చుటకు గాంధీమహాత్ముడు తన శక్తినంతయు వినియోగించుచున్నాడు. ఆయన 21 రోజులుపవాసదీక్ష బట్టెను. ఇప్పటికిని ఆమైత్రికే ఆయన పనిజేయుచున్నాడు. ఆయన చేయ ప్రయత్నము విజయముకుటములగునని నమ్మకముగలదు.

దక్షిణదేశమున హిందూమహాత్ముడియ మైత్రియున్నను రోజుకు రోజు హిందువులు దుర్బలులైపోవుచున్నారు. మొదలు బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర సమస్యగలదు. ఒకేమతమువారిలో నీవిభేదము లేలయుండవలెను. ఈవిభేదములకు కొన్నికారణములుండవచ్చును. ఇవి యేదియో కనుగొని ఆలోచనములను నివారించుట దేశభక్తియుతులగు పౌరులధర్మమై యున్నది. ఇందుల కేమియుజేయకున్నయెడల ఉత్తరదేశములోవలెనే యిచటగూడతప్పక విభేదములు గలుగగలవు.

కొందరు బ్రాహ్మణేతిహాస జప్తిను పక్షమును స్థాపించుటయు, యిరాజధానిలో కాంగ్రెసును రక్షించుటకై రాజధాని సంఘమును స్థాపించుటయు, యియ్యదికాంగ్రెసు ధ్వంసముగాజుండ నాపుటయు అందరకును జ్ఞాపకముండవచ్చును. డాక్టరు వి. నాయుడు టి. వి. కళ్యాణసుందర మొమ్మారు గారల యొక్కయు, యితర కాంగ్రెసు ప్రచారకులయొక్కయు ప్రయత్నములవలన జప్తినుపక్షముయొక్క బలముతగ్గిపోయెను.

కాంగ్రెసుతరపున పనిజేయుచుండిన డాక్టరు నాయుడు బ్రాహ్మణేతరద్యుతులను ప్రారంభించుట కనేకకారణములవు. ఈకారణములింకనుగలవు. ఆవియున్నంతకాలమును ఉద్యమము చావజాలదు. ఇప్పటికిని జప్తినుపక్షములోని బ్రాహ్మణేతరులు కొందరు కాంగ్రెసునందు జేరనిష్టముతోనున్నారు. కాంగ్రెసులోని బ్రాహ్మణేతరులు వారికోర్కెలు కొన్నిటిని సఫలపరుపరై, నాయభయమును యేకమై కాంగ్రెసులోనే ఒకపార్టీగాయేర్పడవలెనని మరెయొక అభిప్రాయముగలదు. హిందువులలోను కాంగ్రెసులోను యేమాత్రము విభేదముగల్గినను యాదేశము రాజ్యమును బొందుటకే అభివృద్ధి సంపదించును. కావున బ్రాహ్మణులను బ్రాహ్మణేతరులను కాంగ్రెసునందు విభేదములు లేకుండజేయవలయును. దక్షిణదేశమున బ్రాహ్మణేతర కాంగ్రెసునాయకుల కష్టములేవో అందఱునుదెలియువు. గాంధీమహాత్ముడు కవిజేయివు. వారికిదెల్పినవారు నెవరునులేదు. మహాత్ముడు కవి డి లి న యె డల యెన్ని రోజులుపవసించునో దెలుపజాలరు. కావున వారు ఆలోచములను త్వరలో పోగొట్టుకొనుట మంచిది. ఈదోషములను పోగొట్టుటకు నిర్మాణకార్యవిధానముకటియే పలుతర మార్గనని ఆయన యభిప్రాయము.

అన్నత్యత

ఇదియొక మహాపచారముగ నున్నది. భగవంతుని దృష్టి

లో అందఱును సహజములే. పరిసరముల బలమునుబట్టి విజ్ఞానము నందును భేదములుగల్గుచుండును. (బ్రహ్మచర్యములోనే మతమైనను అపూర్వతా సిద్ధాంతమునంగీకరింపలేదు. అభ్యుత్థుడు నిప్పు జ్వాలల మాలమును గూర్చి అనేకుల నేకవిధముల జెప్పినదానిని నూచించి ఏ క్రమానుశాసనముల కంటి మతసంస్కర్తలు దెల్పిన భావముల దెల్పెను.

అంతట అభ్యుత్థుడు యీశ్వరుని పరిస్థితిని గూర్చి మహత్తుడు జూపిన మాన్యముగూర్చి చెప్పిరి. తిరువాంకూరులో నీ ఆచారము బహుళకోరముగ నుండెను. అచట నీపాపాచార మెట్లులనున్నదియు ఆశున వివరించి జెప్పవలసినది. కాని ఆయన ఒక్కటి మాత్రము జెప్పెను. క్రైస్తవమతమును పుట్టుకొన్న నిప్పు జ్వాలిలాది అచట బ్రాహ్మణులు యింట్లో పనివారలుగ నుండుకొందురు. ఆ ప్రాంతముల క్రైస్తవ మతము తమ తమ యొక్క వగ ఆభివృద్ధియగుట కిదియొక కాగ్రహముగ నుండెను. వారు క్రైస్తవులు కాగానే స్వప్రకృతి, హిందూమతమును నిజముగ ప్రేమించువా రెవరును పక్షితు లిట్లుండనొల్లునా? అయినను హిందువులే యీ ఆచారము నెక్కువగ ఆచరణలో నుండుకొనిరి.

కాంగ్రెసు అస్పృశ్యతను తొలగించుటకై చేసిన ప్రయత్నములనలన మండిపోతేము లేదుగాని గలుగలేదు. వారేవిధముగ పనిజేయవలయునో స్పష్టముగ నామాన్యమును నిర్వచించక బోయెను. ఈ ఆచారముల ననుసరింపవలెనని పట్టుబట్టిన శ్రోత్రీయ బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణేతరులచే నిజముగ తప్పని జెప్పవలయును.

ఇది యుండటమలన దేశముయొక్క రాజకీయాభివృద్ధి కాలింకమని వారొప్పుకొన్నను యెంతకాలమునుండియో వచ్చునుండి యీ ఆచారములనుండి వారు తప్పించుకొనజాలక పోయిరి. అందులకు జెప్ప సాకు నొప్పుకొనవచ్చును. కాని వారాలాపములు బోగొట్టుకొనగూడదా! శ్రోత్రీయులగు వారు యీలాపముల దీర్చుటకు కాంగ్రెసు కేలహాయము జేయరాదు? వారికి పనిజేయ నిష్ఠములేకున్నయెడల యెట్టిభోక్తము గలుగజేసికొనకుండ ప్రతికూలముగ ప్రచారము జేయకుండ నుండవచ్చునగుదా. ఈదోషమును బోగొట్టుటకై జైకంలో బయలుదేరిన సత్యాగ్రహోద్యమము నణచినేయుటకు శ్రోత్రీయ పక్షమువారు చాలప్రయత్నముల జేసిరి.

ఇప్పటికిని సంఘ ప్రక్రియను మార్చరాదనువారు గలరు. ఇట్టి అసమానత్వ మున్నంతకాలమును దేశమభివృద్ధి గాంచజాలవని అభ్యుత్థుని అభిప్రాయము. ఏదోఒకజాతి యభివృద్ధికై దేశమంతయు నవ్వబడరాదు. హిందూమతము సర్వమత సహకారసమన్వయమైనపుడు దానిపేరును శ్రోత్రీయులగు హిందువులు చెడగొట్టుట చాల శిచారకరము. కావున పూర్వచార పరాయణులు యీవిషయమై ఆలోచించి యీ దేశమున నీపాపము లేకుండజేసెదరు గాక.

బెంగాలు పరిస్థితులు

బెంగాలు రాష్ట్రమున అరాజకీయము మున్నదని నమ్మి యీశ్రోత్రీ ఆర్థిక నెన్నును ప్రభుత్వము వారు ప్రకటించిరి. బెంగాలులో నట్టిపరిస్థితులేర్పడవని ఆయనకు నమ్మకములేదు. అరాజకపక్షమున్నదని సి. ఆర్. దాసు గారు జెప్పినది ప్రభుత్వమును భయపెట్టుటకో హెచ్చరించుటకో గావచ్చును. నిజముగా బెంగాలులో అరాజకీయోద్యమము న్నయెడల, ఆహింసాయందు నమ్మకమున్న వారందరను దానిని పోరాడి లేకుండజేయుటకు దట్టిబగట్టవలెను. ఆ ఉద్యమమునకు చుట్టుకొని ప్రభుత్వ యీ దౌర్జన్యరహిత అసహాయోద్యమమునకును బొందియుండవలసినది. ఆహింసాధర్మసంస్థాపకుడగు గాంధీమహాత్ముని సహాయము నాయన యేలకోరలేదు?

ఇప్పుడు స్వరాజ్యపక్షమునై నిర్బంధవిధానమును పెంచి రకుకారణములే ఆపక్షమును బలపరుపవలెనని ఆయన ఆంగీకరింపడు. ఆయన యందుకని ఆపక్షమును జేరడు. ఇతరులను జేరమనడు. ఆయన జెప్పనదేవనగా, 'స్వరాజ్యపక్షమువారు కాసనసభలనుండివచ్చి మనలో జేరదగగాక' అమాయకులను ఆ రాజకీయగా ననుమానించి నిర్బంధించు ప్రభుత్వవిధానమును ఖండింపవలసినదే. ఇప్పుడున్న ఆంగ్లేయమేమియును చాలదు. అందరును అన్ని భాగములనుండియును యీ ప్రభుత్వవిధానమును ఖండింపవలసినదే.

నాయకుల ప్రకటనము

గాంధీమహాత్ముడు సి. ఆర్. దాసుగారు, పండితమోతీలాల్ నెహ్రూగారు అందరునుగలసి ఒక మానిఫెస్టోను ప్రకటించిరి. ఇయ్యది బెంగాలు నిర్బంధములమాలమున వచ్చినటుల జెప్పబడినది. కాంగ్రెసులో నిరుపక్షములనాగిరొక్కమును జేకూర్చుట కిది సిద్ధముజేయబడినది. దేశముయొక్క ఆభిప్రాయము తెలుపబడెను. ఈ మహాసభలగుడ తనయభిప్రాయమును తెల్పెను. అభ్యుత్థుడును యీ సందర్భమున తన యభిప్రాయము తెలుపుట ధర్మమని తలంచెను.

అమూని షెస్టోను నాల్గుభాగములు జేయవచ్చును. అసహాయోద్యమమును ప్రస్తుతమాపుట, కాంగ్రెసు పక్షమున స్వ

రాజ్యపక్షమును కాసనసభలలో పనిజేయ నిచ్చుట ఖర్చు వ్యాపకము, నూలువడకన సభ్యత్వముండుట.

అసహాయ కార్యవిధానము నసలే వదిలివేసిన బాగుండెడిది అసహాయోద్యమమును వదిలివేసిన తరువాత స్వరాజ్యపక్షమువారిని కాసనసభలలో పనిజేయనిచ్చుట అర్థములేనిపని. వారు అసహాయవాదుల మనియు, వారి ప్రతిష్టంభ ప్రయత్నము ఆకార్యక్రమ భాగమనియు జెప్పిరి. అసహాయోద్యమమును ప్రస్తుత మాపుకొనిన కాంగ్రెసు కాసనసభలో అసహాయోద్యమమును జరుగనిచ్చుట యెట్లు, ఒకసారి అసహాయోద్యమమును ఆపినపుడు కాంగ్రెసులోనికి సహకారపక్షము వారినందరును రానియవలయును. ఒక్క స్వరాజ్యపక్షమువారే తమ మాత్రముల జేసికొని తమడబ్బును నూలుజేసికొనిననెడల యితరపక్షములను మోసపుచ్చుటయగును. ఈమాత్రమును తొలగింపగానే అసహాయోద్యమవ్యాప్తి కలుగును. కాంగ్రెసు మరల పాత కాంగ్రెసు గను. ప్రతివారును అందుచేరుటకు అర్హులగు దండురు. కావున స్వరాజ్యపక్షమువారికి మాత్రము కాసనసభలలో కాంగ్రెసు పక్షమున పనిజేయ నధికారమొసంగట నాత్యవసరమని యున్నది.

రాజకీయ కాంగ్రెసుసభలప్పుడు మాత్రము ఖర్చు ధరించు వారు కాంగ్రెసు సభ్యత్వమున కర్హులయెడి మాత్రము ను గూడ ఆయన కేవలములేదు. ఖర్చు ధరించుటలో జెట్టిన మగతులును ఆయన కేవలములేదు. ఖర్చుకు అసమర్థులగు జేయుట ఆయన కేవలము లేదు. అనూత్రముండుటనలన ఖర్చును ప్రజలు ధరించునటని నిర్బంధించుటగనని జెప్పవలసివో ఆయన యిప్పుడు వాదించ బూనలేదు. ఖర్చు ధరించు తావులను, కాలమును నిర్ణయించుట వల్లనే ఖర్చు తయారు తగునని ఆయన నమ్మకము.

ఇకను నూలువడకుటగాక చూలునే సభ్యత్వమున కర్హులగుటయుగ నుండుటవల్ల గూడ ఖర్చు తయారు తప్పింపును. దబ్బుచందా నిచ్చుటను, మరెయ్యకరి వద్దనుండి నూలుతెప్పించి చందాగా యిచ్చుటను భేదమేమి? ఇతరుల మూలమున కాంగ్రెసు సభ్యుడుగ నుండుట యొక్కము గూడకాదు కాన ఆయన కామాత్రము గూడయివ్వులేదు.

దేశమంతయును యీ మానిఫెస్టోను ఆంగీకరించు సెవల దేశమున కేమియు లాభముండదు. కావున దీనితోనే కేరళింపని వారందరును ఒకమాట యనుకొని తమ కార్యక్రమమును బెంగా కాంగ్రెసు యెదుట నుంచవలయును.

తుమకు అభ్యుత్థుడు పూర్వమును ముగించుచు సభ్యులు ఒకటితో విన్నందులకు మరెయ్యక సారి వందనము లర్పించిరి. అమహాసభ సరియైన నిర్ణయము గావించి దేశమునకుతీరన మార్గమును జూపునని ఆయననమ్మెను.

తూర్పు బెంగాల అయోమార్గము

గోపాలపురమునంద అపాయము సంభవించుట

ప్రయాణీకుల కపాయము వాటిల్లలేదు

కలకత్తా, నవంబరు 15: తూర్పు బెంగాల అయోమార్గము విషయముగ గోపాలపురముల నడుమ కలకత్తానుండి డాబ్బులింగపూవు మేలుబండి కి సంభవించిన అపాయము విషయమై విచారణలపై రైలుబండికి నష్టముగలుగజేయుటకే ఘోరప్రయత్నించినట్లు దెలిసెను. బండినడపువాడు వెంటనే బ్రేవే చేసెను. యింజెనును మరెయ్యక పైలెటు పట్టాదా లేనగాని గట్టుమీదనుండి క్రిందకు బడిపోవనందున ప్రయాణీకులకేమియు అపాయము సంభవించలేదు. డాబ్బిలింగ బోవుమరెయ్యక రైలుబండిలో ప్రయాణీకులు బంపబడిరి. నేటిసాయంత్రమునకు మామూలుగా రైల్వే ప్రయాణములుసంపూర్ణము మార్గము సరి చేయబడెను. (ఆ. ప్రె)

డాబ్బిలింగు మెయిలుకు ఉపద్రవము

అరాజకుల ప్రయత్నము

"15 న తేదీని డాబ్బిలింగు మెయిలుకు కలిగిన ఉపద్రవమునకు పంగరాష్ట్ర అరాజకులే కారకులగుదురు. అరాజకులలో యింకను కొందరు పట్టుబడలేదుగాని వారిముఖ్య ఏర్పాటులన్నియును భంగపరుపబడెను. వారి సంఘము నిర్జీవముగా చేయబడెనని నమ్ముట కాధారముకలదు." అని షేట్లెట్టునును ప్రతిక ప్రధానవ్యాసమును వాగిసెను. (ఆ. ప్రె).

కలకత్తా స్వరాజ్య జాతీయపక్షములు

16 వ తేదీని సభలు జరిగెను

పంగరాష్ట్ర కాసనసభలలో స్వరాజ్యపక్షము వారును జాతీయపక్షమువారును 16 వ తేదీని వేరువేరుగా సభలు జరిపిరి. రాష్ట్రీయ దొరతనమువారు కాసనసభలో నిర్బంధ కాసన తీర్మానమును ఉపహరించిననా రెండుపక్షములనాగను దానిని తిరస్కరింపవలెనను తీర్మాన ముమోదింపబడెనని తెలిసినది.

దేశబంధుదాసు (స్వరాజ్యపక్ష నాయకుడు) బి. చక్రవర్తి (జాతీయపక్ష నాయకుడు) గార్లు 18 వ తేదీని బయలుదేరి బొంబాయిచెల్లెదరు. బి. ఎన్. సామ్యులు (స్వరాజ్య) గారు కాసనసభసభ్యులకు రాజీనామా నిచ్చినందున ఆస్థానమునకు 24 పరగణాలపక్షమున బి. చక్రవర్తి గారు నిల చెదరని తెలిసినది.

వాతావరణ స్థితి

1924 సం॥ నవంబరు నెల 19 వ తేది సోమవారము

ముఖ్యజిల్లాలు	ముఖ్య ఉష్ణోగ్రతలు				
	అత్యధిక ఉష్ణోగ్రత	అత్యల్ప ఉష్ణోగ్రత	సగటు ఉష్ణోగ్రత	తేదినుండి వర్షపాతము	వర్షపాతము
కలకత్తా	77.8	71.6	4.87	17.64	44.96
నికాఖుపట్టణము	83.7	74.8	0.05	14.49	87.09
కాకినాడ	83.4	73.8	0.01	15.82	89.09
మచిలీపట్టణము	84.4	73.1	0.03	9.78	41.58
కర్నూలు	86.2	60.0	...	3.45	26.01
బళ్లారి	85.5	65.3	...	2.44	20.51
కడప	87.0	68.4	...	6.51	81.28
నెల్లూరు	85.6	71.4	...	15.51	87.98
మద్రాసు	81.9	72.6	...	15.68	50.74
కడపూరు	87.5	69.7	...	20.89	52.94
సేలము	87.2	65.2	...	5.52	89.30
కోయంబత్తూరు	85.2	63.5	...	10.29	22.29
తిరుచనాపల్లి	84.0	66.4	...	7.07	88.18
నాగపట్టణము	84.9	71.6	...	19.04	54.98
మధుర	91.2	70.7	...	4.65	83.58
పాంబన్	89.2	77.9	...	8.48	87.00
తిరునల్వేలి	...	...	...	15.05	28.84
తిరువేంగడము	88.7	73.5	...	11.02	64.51
కోచ్చిన్	87.2	71.5	...	18.20	114.51
కాలికట్టు	90.4	68.4	...	19.11	117.16
మంగళూరు	87.8	68.1	...	8.44	125.68
బెంగళూరు	81.3	56.7	...	2.90	35.87
మెరకార	74.6	52.6	...	4.94	125.48
కోడైకనాల్	65.5	45.4	...	8.09	62.18

సర్కారులు:— గోపాలపురంలో 4.87 వర్షించెను తక్కినచోట్ల విశమముబడెను. ఉత్తరమున మేఘములు దట్టముగ నుండెను. దక్షిణమున ఒక మోస్తరుగ నున్నవి. గోపాలపురంలో ఆర్ద్రత ఎక్కువ. ఇతరుల పగటివేడిమి రిడిగ్రీలుతక్కువ. రాత్రివేడిమి రిడిగ్రీలు ఎక్కువ. కాకినాడలో 8 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ. మచిలీపట్టణములో 4 డిగ్రీలు తక్కువ.

చక్కన్:— మేఘములు ఒక మోస్తరుగ నున్నవి. ఆర్ద్రత. తక్కువ కర్నూలులో రాత్రివేడిమి 4 డిగ్రీలుతక్కువ.

కర్నూలకు:— మేఘములు ఒక మోస్తరుగ నున్నవి. ఆర్ద్రతచాలతక్కువ. కడపూరులో పగటివేడిమి రిడిగ్రీలు ఎక్కువ. మద్రాసులో 3 డిగ్రీలుతక్కువ. కడపూరులో రాత్రివేడిమి 2 1/2 డిగ్రీలుతక్కువ.

సర్కారులో చినుములు సాగవచ్చును.

ఆర్. ఎన్. సామ్యూరు,

వాతావరణశాస్త్రజ్ఞుడు.

దేశిది. ఆస్తివస్తుగాడికింద బడసిన సుశిక్షణము మాంటాగూగారి వనోవిశాసమునకెంతయు తోడ్పడినది. మార్గేప్రభువు ఇండియామంత్రిగ నున్నపుడు మాంటాగూగారు సహాయమంత్రిగ నుండి, తమ తెలివితేటలను గనుజుచిరి. కర్జనుప్రభువు నెదిరించుటలో మాంటాగూగారు జూపిన నైపుణ్య మచారము. కర్జనుప్రభువుగారిదుశ్చర్యలవలనహిందూదేశముబక కొననుండి పేరొకకొనవరకు కంపించెను. దేశము అశాంతిపూరితమయ్యెను. వంగదేశవిభజనము దేశ చారిత్రమునందు నూతనశకమును దెచ్చిపెట్టెను. కర్జను ప్రభువు దెచ్చిపెట్టిన కలవరపు ఫలితమునందు మార్గేప్రభువు చిక్కికొనెను. మార్గే ప్రభువు గారును మాంటాగూగారును కలిసి ప్రజలను సమాధానపరుప నెంచిరి గాని విశేషలాభము లేక పోయెను. మింటో మార్గే సంస్కరణములు ప్రజలను సంతృప్తి పరుచుకొనెను. పలనాన ప్రజలప్పటికే స్వరాజ్యమును వాంఛించుచుండిరి. కాన్సిల్లో పలుకుబడివలన విశేషలాభము లేదని ఎంచుచిరి. మార్గే ప్రభువుగారు రాజకీయ సిద్ధాంతములను ప్రతిపాదించుటలో ఎంతటి దిట్టలయినను తమవృత్తి ప్రవేశించునంతవరకు హిందూదేశమునకు పార్లమెంటరీ ప్రతిష్ఠాపన నెన్నటికిని ప్రసాదించుటకు విలులేదని చాటిరి. కనడాకు పనికివచ్చు ఉన్నిచోక్కా హిందూదేశమునకు బనికీరాదని మీరు బలికరి. స్వాతంత్ర్య విధానములు మారవచ్చునుగాని స్వాతంత్ర్య మన్నిజాతులకును అవసరమని మీరు గ్రహింపలేదు. స్వయం నిర్ణయ సూత్రము మీ ముఠాను కెక్కనేలేదు. ఉన్నిచోక్కా సిద్ధాంతమును భారతీయులు పూర్తిగ నిరసించిరి. బ్రిటీషుప్రముఖులు కొందరుగూడ మీ వంకుచితాభిప్రాయములను ఖండించిరి. కాల మెవరి తొరకును అగజాలదు. ప్రపంచసంగ్రామము భారతీయులలో కలిగించిన స్వాతంత్ర్యోత్సాహం జూలు యద్యమరూపముదాల్చెను. మింటోమార్గే సంస్కరణములు నిష్ఫలములని ప్రజలకు తెలిసివచ్చెను. హైందవాధికారవర్ధము ఉత్కృష్టమైనదయ్యి, ప్రజలేమియు చేతిగానివారయి యిచ్చడి నుడువులు అసత్యమనియెత్తెను. మెనపాతేమియావట్లు హైందవాధికారవర్ధము ప్రవర్తించినవిధము తీసికొనినమునకు పాత్రమయ్యెను. ఇక కొలకొడినములలో మాంటాగూగారు ఇండియామంత్రి లగుదురనగ, యీవిషయమై కేంద్రప్రెస్ లో ముచ్చటించుట తటస్థమైనది. ఇండియామంత్రిత్వ విధానము "దారుమయము, లోపమయము, ప్రయాత్యుర్య" మని, మాంటాగూగారు నిరసించిరి. ప్రభుత్వ విధానస్వభావము నెట్లనే మారవలయునని మీరు సూచించిరి. ఇంతలోనే పార్లమెంటరీ ఎన్నికలు జరుగుటయు, కొయలిషనుప్రభుత్వము అధికారము వహించుటయు, మాంటాగూగారు ఇండియామంత్రియగుటయు తటస్థమైనది. 1917 సంవత్సరము నుండియు, మాంటాగూగారు ఇండియా మంత్రిపదవిని నిర్వహించిరి. మీరు తమ గంభీరవన్యాన వాక్యముల నాచరణలో బెట్టెదరా లేదా యని, భారత దేశ మెందుబాజు నారంభించెను. మాంటాగూగారు హిందూదేశమును స్వయముగతిలకించుట కేతెంచిరి. పలువుర విజ్ఞాపనలను స్వీకరించిరి. అంతకుముందు ఇండియామంత్రి లేవరను హిందూ

ఆంధ్రం
గంధి మహాత్మని వుజానిధి

లక్షరూపాయలు సమర్పించవలెను
యథా శక్తి ని తోడ్పడుదు

చందాలు	కోశాధిపతి కాశీనాథుని నాగేశ్వర	కోశాధిపతివద్దను, ఇతరత్రమ
ఇదివరకు	రావు పంతులుగారిచేరిన వసూళ్లు	వసూలు మొత్తము
50374-12-8	24539-1-8	24594-1-8

ఇదివరకు 50374-12-8 ఇదివరకు 24539-1-8 కోశాధిపతివద్ద 24594-1-8

ప్రతిపూజానిధికి సామునుబంపు చిరునామా:—కా.నాగేశ్వరరావు, నెం.7, తంబు శెట్టిపేడి, మద్రాసు

దేశమునకువచ్చు యాచారములేకుండెను. వివిధర్యటనమునకు మాంటాగూగారు రిపోర్టు ఫటేతమయ్యెను. 1917 వ సంవత్సరము ఆగస్టు 20 వ తేదీన మీరు గావించిన సుప్రసిద్ధమగు ప్రకటనము, హిందూదేశమునందు ప్రజలిన అశాంతిని చాలవరకు చల్లార్చెను. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వాదర్శమును ప్రతిపాదించుటకు, మాంటాగూగారే మొదటివారు. మార్గేగారినుమవులు త్రోసివేయబడెను. కాని మాంటాగూగారు రిపోర్టు దేశమునందు తీవ్రమగు ఆశాభంగము గలిగించెను. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము నెనగుటకు మారుగ, వెనుకటిసితినేనిలిపియించు నిరర్థకమును అపూర్వమును నగు ద్వంద్వప్రభుత్వ విధానమును ప్రవేశపెట్టెను. మాంటాగూగారు రిపోర్టు నందలి సిద్ధాంతభాగము కడుముచ్చటగ వ్రాయబడెను. ఆచరణభాగముమాత్రము సిద్ధాంతములకు భిన్నముగనుండెను. ఇట్టి స్వల్పసంస్కరణములను సూచించినందులకే ఆంగ్లోహైందవ ప్రతికలును, సర్వనుజ్ఞులగును, మాంటాగూగారిపై ధ్వజమెత్తిరి. బ్రిటీషుపరిపాలనమునకు మాంటాగూగారు ముప్పు దెచ్చి బెట్టెరని వారు వ్యక్తపరుచుచున్నారు. పులిమిదపుట యనునటుల యీ సమయముననే కాలెటుబిల్లు పంజాబుదుస్థితి డయ్యెననేనాని ప్రతాపము సత్యాగ్రహము పాటరు కమిషను మున్నగు సంఘటన లన్నియు గుమిగూడి సంస్కరణములనుండి ప్రజలదృష్టిని మరల్చినవి. మాంటాగూగారు నిర్బంధములను తొలగించి ప్రజల జన్మస్వాతంత్ర్యములను రక్షింపజాలక పోయి రనియు సంస్కరణములు వట్టి బూటకములనియు నభిప్రాయము సర్వత్ర వ్యాపించెను. మాంటాగూగారు స్మించిన సంస్కరణ శాసనము నెవరును పాటించరయి. సంస్కరణములు అసంతృప్తికరములనియు ప్రజాశయములకు తగియుండలేదనియు ఆశాభంగ కరములనియు అమృతసరపు కాంగ్రెసు సభ తీర్మానించెను. కలకత్తాలో పిమ్మట జరిగిన ప్రత్యేక కాంగ్రెసుసభలో సంస్కరణములను నిరాకరించుటకును శాసనసభలను బహిష్కరించుటకును తీర్మానింపబడెను. సంస్కరణములను చేపట్టిన మీతవాదులు సయితము నేడవి నిస్సారములని గ్రహించిరి. మాంటాగూగారి ప్రయత్నముల కీతిరున మొదటినుండియు విఘ్నములే ఎదుర్కొనెను. తుదకు తుక్కినమన్యను మీరు పరిష్కరించుటకు కొంతవరకు ప్రయత్నింపగ లాయికు జాతిగారికిని వీరికిని సంఘర్షణముగలిగెను. లాయికు జాతిగారు ఉక్కుచట్టమునుగూర్చి యిచ్చిన ప్రసంగముచేనేమి, తుక్కిపట్ల జూపిన ద్వేషముచేనేమి,

మాంటాగూగారి సమాధాన ప్రయత్నములను కొరగాకుండ తేసిరి. విధిలేక మాంటాగూగారు రాజీనామా నిచ్చిరి. మాంటాగూగారి రాజకీయ చరిత్ర అంతటితో ముగిసెను. తరువాత జరిగిన పార్లమెంటరీ ఎన్నికలలో, మాంటాగూగారు విజయము గొంచబాలకపోయిరి. మాంటాగూగారికి కొంతకాలమునుండియు దేహ మస్వస్థముగ నున్నదని తెలిసినను ఇంతలోనే వారికి మృత్యువాసన్న మగునని కలనయినను దలచకపోతిమి. మాంటాగూగారు హిందూదేశమునకు తేనుదలచినసహాయము ఫలించకపోయినను, వారి సమద్వేషము నెనరును శంకింపజాలరు. మాంటాగూగారు విశాలవృద్ధయలు. యాధమతమునకు జెందినవారు. పరాధిన జాతులు స్వాతంత్ర్యము ననుభవించవలయు ననియు, బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము దేశాభివృద్ధికి మూల సాధనమనియు విశ్వసించినవారు. ఇట్టి సత్సంకల్పులు అకాలమృత్యువాల బడినందులకు, హిందూదేశ మెంతయు దుఃఖంపక మానదు. వీరియార్థకు శాంతి గలుగుగాక!

శ్రీ శ్రీ బీ అమృతుగారు
 ఢిల్లీలో బహిరంగసభ

14 వ తేదీ నాయంకాలము శ్రీశ్రీనగరమున పట్టాక్షి గృహమున శ్రీ శ్రీధానందస్వామి అధ్యక్షతనంది బహిరంగసభ జరిగినది. ఉపవాస దీక్షాసంతరితము మహాత్ముడు యితవరకు ఏకభక్తుడు రాలేదు. నిన్న మహాత్ముడుగూడవచ్చి కడు హీన స్వరముతో మాటలాడెను: "బీ అమృతుగారు దేశమునకుచేసిన సేవ నెరిగనివారెవరునులేదు. అందులకామెకు ప్రత్యేక స్మారక చిహ్న మనవసరము" అని మహాత్ముడు సూచింపెను.

"నేను దేశసేవకు నడుమకట్టముండుచే నాతలి మరణమునకు దుఃఖించును మూలగుచ్చుండుటకు నాకవకాశములేదు. నేను జాతీయయోధుడను. కాన నేను విధిని నెరవేర్చవలెను. దేశయులందరును ఒకరినొకరును సమరచి ఏకీభరించి దేశసేవచేసినగాని స్వరాజ్యము లభింపదని" మోక్షానా మోక్షతాలిగాను నడిచిరి. శ్రీధానందస్వామిగూడ ఉపన్యసించెను. బీ అమృతుగారి మరణమునకు సంతాపమును తెలుపునట్టి తీర్మాన మారాదించబడెను. (అ. ప్రె)

మత కలహములు
 అలహాబాదులో కేసునిచారణ

శామకృష్ణుడిను నొక హిందువును మరొకరు హిందువులు ఒక యంటికప్పుపై నిలబడుచుండిరి. కొద్దిమీద మరొకరు హిందువులుండిరి. వారందరును కలిసి మహమ్మదీయులపై రాళ్లు విసరుమండిరి. అంతలో రామకృష్ణుడు తుపాకి కాల్చెను. ఇద్దరు మహమ్మదీయులు కనిపొయిరి. ముగ్గురికి గాయములు తగిలెను. ముగ్గురూ క్షిప్త తుపాకిని కాల్చెనని ముగ్గురూ పక్షమున వాదించిరి. అతనిని బహిష్కరింప వలయుటకు జిల్లాజడ్జి అంగీకరింపలేదు. (అ. ప్రె)

విదేశ వార్తలు

మాంటేగుగారి మరణము (ఆంధ్రప్రదేశ్కు ప్రత్యేకతంతరివార్త)

నవంబరు 16:—ఇ. ఎన్. మాంటేగుగారికి మొన్న సాయంకాలము కొంచెము నెమ్మదిగా నుండినను నిన్న ఉదయము నర్సింగుహోము (లండను చీకత్సాలయము) నందు మరణించిరి.

జగ్గూలు పాపాగారు మంత్రి పని విడిచిరి

(ఆంధ్రప్రదేశ్కు ప్రత్యేకతంతరివార్త)

కెయిరో, నవంబరు 16:—నిన్న మంత్రి వర్గపు సమావేశమునందు (చేంబరు) జగ్గూలు పాపాగారు అనారోగ్య కారణములచే ప్రధానామాత్య పదవికి రాజీనామానిచ్చిరి. చేంబరునభ 17 వ తేదీ వరకు నిలుపుచేయబడెను. ఈ ప్రకటనతోపాటు మంత్రివర్గములో ఆర్థిక విదేశాంగ లండను మంత్రులు మువ్వరుగూడ రాజీనిచ్చినట్లు తెలియవచ్చెను.

బ్రిటీషు మంత్రి వర్గము

ఆయాశాఖల పని ప్రారంభమగుట

ముఖ్యసమస్యలను ఆలోచించుట

లీఫీల్డు, నవంబరు 14:—మంత్రివర్గమువారు అన్ని శాఖలందు వర్తకవాణిజ్యములు ఇంగ్లండు, విదేశములందును విస్తరించుటలను పనిలేనివారి కుపాధికలుగటకు ప్రయత్నించుచున్నారు.

జర్మనీలో రాయబారములు

క్రొత్త ఆంగ్లో జర్మన్ వర్తకపు టాచంబడికను జేసికొనుట కాలోచించుచున్నారు. కొద్దిసంవత్సరములలో పుగనే మంచియభివృద్ధి కనిపించును.

పెన్నీ చీట్లు

విషయమై చర్చలుగా రాలోచించుచున్నారు. పోస్టు మాస్టరు జనరలుగూడ యోచించుచున్నాడు. ఇది అమలులోనికి వచ్చినయెడ త్వరలోనే జరుగు ననియు నమ్మకముగ తెలియుచున్నది.

పన్నులభారము

క్రొత్త ఆర్థికమంత్రి పన్నులభారమునుగూర్చి తీవ్రముగ ఆలోచించుచున్నాడు. ఖర్చును దగ్గించి ఆదాయమును చేకూర్చుటకు ప్రయత్నించుచున్నాడు. అహారపు ధరలనుగూర్చి విచారణసంఘము నేర్పాటుజేయుచున్నారు.

ఇదివరకే మంత్రివర్గపు సంఘమువారు పిశాచియమే కొంతవరకు సాగించిరి. వ్యవసాయమంత్రి ఉడ్, వర్తకసంఘాధ్యక్షులు గ్రీముగార్ రిద్దరును ఈసంఘమున సభ్యులుగనుండురు. ఈకమిషనువారు ప్రనిచేయుటకు సంపూర్ణ కార్యక్రమమును వర్తకసంఘకార్యాలయమును తయారుచేయుచున్నారు.

రష్యో బ్రిటీషు సంబంధములు

సోవియటుపాలనము గుర్తించెదరు

లండను, నవంబరు 14:—రషియాలో ఇంకను పరిష్కారము గావలసిన విషయములనుగూర్చి మాత్రమే రాయబారములను జరుపుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. పూర్వపు ఒడంబడికను రద్దుజేయుటకుగాని మాత్సర్యముగాని జనీవీ పునరావేశములను ఏమియు చేయుటలేదు. రషియాలో సంబంధములను తెంచుకొనవలసిన తెలియుచున్నది. రషియా ఒడంబడికను క్రుపరవనుసంగతి అంతయు పార్లమెంటుపై ఆధారపడి యున్నది.

మంత్రుల ఆఖరువట్టి

లండన్, నవంబరు 14:—హెస్సెన్, కోఫుథాంప్స్, క్లెక్ ట్రాన్స్ ప్రభులు కోశాగారమునకు శ్యా నియమప్రభువులుగ నియమింపబడిరి. ఆఖరువారిద్దరును జీతము లుండవు. సహాయనాయకుడుగ మార్క్స్ గారు నియమింపబడిరి.

విదేశాంగ రాయబారులు

లీఫీల్డు, నవంబరు 14:—విదేశాంగ రాయబారులను స్పెయిను, బెల్జియం, జపాను, జర్మనీ, ఇటలీ, యునైటెడ్ స్టేట్సు, పోర్చుగలు రాయబారులను విదేశాంగకార్యాలయమున ఆఫీస్ చాంబర్లనుగూడ ఆహ్వానించిరి.

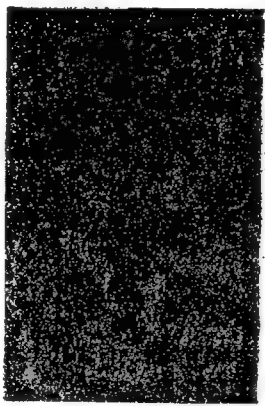
స్పెయిను విప్లవకారులు

మ్యాడ్రిడ్, నవంబరు 14:—పోయినవారము ఫలిహద్దు అల్లరులలో పట్టువడిన 4 గురు స్పెయిను విప్లవకారులను విచారించుటకు సైనికవిచారణ సంఘమువారు ప్రారంభించిరి.

విప్లవకారులు తమకు చేయూతి నొసగిన స్పెయిను రాచకీయ వేల్ల పేర్లను తెలియజేసిరి. ఇందులో ముగ్గురికి ఉరిశిక్షను, ఒకనికి 6 సంవత్సరములు కఠినిశిక్షను విధించవలెనని ప్రభుత్వన్యాయవాది కోరెను.

ఇంగ్లీషుచూనలులో మ్రొచి పొగయోడ డీకొనుట

లీఫీల్డు, నవంబరు 14:—డోవరులో సేటిమధ్యాహ్నము ప్రయాణికులలో ప్రవేశించునపుడు ఇంకొక పొగయోడతో డీకొనెను. ఒక చిన్న పడవపాయెను. నష్టముగల్గెను.

క్రిక్ కేములగు మాంటాగూగారు

లండన్ మారకము హెచ్చుట

లీఫీల్డు, నవంబరు 14:—మ్యారూర్కు మార్కెటులో పొండుధర పెరిగెను. 1923 మే నుండి ఇంత హెచ్చుధర పెరుగలేదు.

లండనులో ముసల్మానులకు స్థానము

పార్లమెంటులో గొప్ప మశీదును, గ్రంథాలయమును మంచి యుపకారము భవనము నేర్పాటు చేయుచున్నట్లులే ఇంగ్లండులోగూడ చేయవలెననియు (బ్రిటీషువారు 50000 పానులను, ఫలమును ఇచ్చినచో తక్కిన మొత్తమునంతను ముసల్మానులు ఇచ్చెదరనియు ముసల్మాను విశ్వవిద్యాలయ మేర్పడుననియు స్పెయిన్ లో గెజటు పత్రికలో ఒకరు వ్రాయుచున్నారు. ఈ విషయములో ప్రాంసు ముందంజవేసినది. ఇంగ్లండుగూడ వేసిన బాగుండుననెను. కాను స్పెయిన్ లో అన్ని జాతులను స్నేహముతో ఏర్పడుటకు విద్యా ప్రచారముకంటె మంచి సాధనము ఇంకొకటిలేదనుచున్నారు.

పారశీకపు వ్యవహారములు

టెహరాన్, నవంబరు 15:—వైమానికతపాల ఒడంబడికకు సున్నీయాతో ప్రభుత్వమువారు రాయబారములను జరుపుచున్నారు.

ఆదానుపుపన్నును ప్రవేశ జెట్టుటకు పార్లమెంటు ఆలోచించుచున్నది.

భక్తియారీనాయకులు కొంతరు సర్దారు అగదాసీతో ఛేరిరి.

జర్మన్ పరిస్థితులు

రాచకీయసంబంధములు బాగుపడుట

జర్మను సరకులను విదేశములకు బంపదలచుకొనలేదనుట

బెర్లిన్, నవంబరు 14:—లండనుపట్టణలో ప్రారంభమైన రాచకీయ సంబంధములు అభివృద్ధిగాంచెననియు గ్రేటుబ్రిటనుతో వర్తకపు రాయబారులు జనుప్రదముగ జరుగుచున్నవనియు డాక్టరు ఫ్రైస్కాగారు డార్జుమండులో మవన్య సిందిరి.

వచ్చే 10 దేండ్లలో యూరపులో కాంతి ఏర్పడుటకు ప్రాంసు జర్మనీకి ఆర్థికపరిస్థితులు ముఖ్యము. ఆవిషయమై రాయబారులను జర్మనులు ఆత్యంత శ్రద్ధతో ఆలోచించెదరు. మంచి సదుపాయములతో జర్మనీలోనికి శ్రేంచినరుకులను రానిచ్చెదరు.

జర్మనులు తమ సరకులను విదేశములలో ముంచెత్తి విదేశపు సరకులపై విస్తారముగ పన్నులను విధించి జర్మనీకి రానియకుండ జేసెదరనుటకు లభ్యమనిరి.

లండన్ ఒడంబడిక ననుసరించి వ్యవహరించెదనని బార్న్లెనుగారనుట మధనూచకమనిరి.

జర్మనీ జాతిపనిలోలో జేరువిషయమై బంపినశిఖకు ఎవరో కొందరుతప్ప ఇతరులందరును తృప్తికరముగ ప్రత్యుత్తరము నీయకుండుట విచారకరమనిరి. అందరును సంతృప్తికరముగ ప్రత్యుత్తరము నీయలేదనిరి.

జర్మను సైన్యములు

ప్రాంసులో జర్మనీ యుద్ధముజేయుటకు ప్రయత్నింపక పోవచ్చును. కాని మరల గొప్ప సైన్యములను యభివృద్ధి జేయుటకు నిస్సందియముగ ప్రయత్నించుచున్నది. మరల యుద్ధము చేయుటకు ఆక్రమమును రాచకీయ సంఘములు ఇంకను దేశభక్తియనుపేరుతో పనిచేయుచున్నవని టైముపత్రికలో ఒకరు వ్రాయుచున్నారు. మిత్రమండలి సైనికపరిశీలనమును వ్యర్థము జేయుటకు ప్రయత్నించుచున్న సైనికులను సైన్యములందు జేర్చుచునేయున్నారు. ప్రత్యేకసంఘములు కొన్ని ప్రత్యేకపు టుడ్డేశ్యములలో ఏర్పడినవి. ఇవి సాగుకుండ మిత్రమండలి సైనికపరిశీలనాధికారులు బోయి చూడవలెనని వ్రాయుచున్నారు.

జెరూసలంకు సెన్సుగారు వచ్చుట

జెరూసలం, నవంబరు 12:—షేకు అమీరు ఎన్ సెన్సుగారు ఇచటకువచ్చిరి. గ్రాడు మట్టిగారితో విచారణ గించుచున్నారు.

బోలిషివికుకు ట్రలు బయల్పడుట

ప్రతీచీ యూరపును తలక్రిందుజేయతలంచుట

లండన్, నవంబరు 12:—మాస్కో అంతర్జాతీయ కమ్యూనిస్టులు ప్రతీచీ యూరపును తలక్రిందులు చేయుటకు గొప్పపత్తు నెత్తిరని నమ్మకముగ తెలియుచున్నది. ముఖ్యముగ ప్రాంసును, శ్రేంచి ఆఫ్రికా అధినివేశములను తలక్రిందులు జేయుటకు ప్రయత్నించిరట. వెర్నెయిల్సు ఒడంబడికను మరల సవరణజేయునట్లు చేయుటకును, గ్రేటుబ్రిటనులో సోషలిస్టుపభ్యు మంతరించుటచే కన్సర్వేటివు ప్రభుత్వము కూలుటకు పలుకుబడిగల కమ్యూనిస్టుసంఘము నేర్పాటుజేయుటకును ప్రయత్నించుచున్నారు. ఐర్లండులో డివేలరాపత్తము వారికిగూడ సహాయమునచ్చెదరట. డాన్ నివేదికమును నిరాకరింపవలెనని ప్రోత్సహించుచు జర్మనీ జాతిపనిలోనికి జేర్చుకొనుటకు నిరోధమును మతిత ప్రోత్సహించెదరట.

ఎస్తోనియా కమ్యూనిస్టు విచారణ

రేవలు, నవంబరు 12:—గత సాయంకాలము చాలా రాత్రివరకు కమ్యూనిస్టులను విచారించుటకు ప్రారంభించిరి. ఇందులో 16 స్త్రీలున్నారు.

రషియాన్యాయవాదుల బండిలతరపున వాదించుటకు ఎస్తోనియా ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించిరి.

వీరందరికి సహకారము రవలులోగూడ కొంతవరకును దని సాక్ష్యము జేలుచున్నది.

హాగరిలో కమ్యూనిస్టు ప్రచారము

బుధాపెట్టె, నవంబరు 12:— రీజెంటు అడ్మినిస్ట్రేషన్ హాగరిని జంతుబతు కొందరు కమ్యూనిస్టులు ప్రయత్నించుచున్నారని పోలీసువారు కనుగొనిరి. ఈసందర్భములో కొందరిని బంధించిరి. కాని అసలు నాయకుడు హాగరి కావలసే యున్నాడని.

చీనాచిక్కులు నకాయాత్ గారచర్య

ఆయాపక్షముల విభేదములు

హాగరి, నవంబరు 14:—ఈ తరచినాలో విజయం లై న నాయకులతో ఆలోచించుటకు డాక్టరు సకాయాత్ నేనుగారు మ్యంగుపేటకు బయలుదేరుచున్నారు. పెంగుస్సింగు, బాంగోనిలికా గార్లతోగూడ ఆలోచించెదరట.

కాని ఈనాయకులు ఒకరితోనొకరు పాత్రలో తేరని తెలియుచున్నది. బహిరంగముగ ఒకేధములకుండ జేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. చివరకి చాంగోనిలికాగారి నేనానిని గవర్నరుగ నియమించుటచే చాంగోనిలికాగారి కీ ప్రదేశముపై అధికార మెక్కువగుచున్నది.

ఫ్రెంచి ఆరికపరిస్థితులు మంత్రాలనహాయము నపేక్షించుట

హ్యారిస్, నవంబరు 18:—ఫ్రెంచి క్రాంతియుగమున కందరును తోడ్పడవలెనని ఫ్రెంచిమంత్ర ప్రెంచివర్తకసంఘమున తెలియజేసిరి. ప్రభుత్వాదాయ మెంతయు ఖర్చుకు సరి పోవుననియు ఈయుగమున ఫ్రెంచియుగములను తీర్చుటకు పయోగించెద రనిరి.

అనటోలియాలో ఫ్రెంచి పాఠశాలలు

నియమింపబడుటకు అంగోరా ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించిరి.

ఫ్రాంసులో బర్తరపు చేయబడిన రైల్వే పనివాండు, మరల పనిలో ప్రవేశ పెట్టు ప్రయత్నములు ఇదివరలో పనిలోనుండి బర్తరపు చేయబడిన రైల్వే పనివాండు మరల పనిలో చేర్చుకొనుటకు సెనటులో కష్టము మీద అంగీకరింపబడినది. ఎట్టివరకులు లేకనే జేర్చుకొనవలెనని హెరియటుగా రనిరి.

ఈవిషయమై ప్రభుత్వమువారు చాల భయపడుచున్నారు.

అమెరికా ప్రత్తివదుకు సంఘమువారు

వారమునకు 89 1/2 గంటలకంటె ఎక్కువగ జేయరాదని సంఘాధ్యక్షుడు తెలియజేసెను. నిరుడు చేసే ప్రయత్న మరల జేయరాదనిరి.

ఇంగ్లండు గోముసల్తానువిద్యార్థులు

లండన్, నవంబరు 18:— రిజిస్ట్రీ హోటెలులో ఆరి ఘట విశ్వవిద్యాలయపు సంఘమువారు రోసగినివిందుసందర్భమున జయచీను అన్యాయుగాటలు పోతవొసగిరి. పోయిన మాడు సంవత్సరములనుండి ఆరిఘటలో పరిస్థితులు చాల బాగుపడి నవి. ఇండియాలో ముసల్తానులకు ఆరిఘట కేంద్రస్థానముగ నొప్పుచున్నది. ముస్లిం అసోసియేషన్ చాల అభివృద్ధిగాంచెను. ఇంగ్లండులో ఏమి మంచిదో విచారించవలెను. కానిని గ్రహించవలెను. ఇంగ్లండులోగూడ లోపములు ఇతరభాతుల కన్నటులే లేకపోలేదు. కాని మొత్తముమీద ఆంగ్లేయుల క్లిష్టము వారిసామర్థ్యమునుబట్టి చూడ ఇది అంతగ పోటింపబనిలేదు. వీటిని అనుసరించి భారతీయులు ఆవిరించిలేరని డొలవరకు భారతీయులకష్టములు తోలవను.

అమెరికాగారి సేనలు ఓడిపోవుట కయిర్. నవంబరు 18:— ఇలికానాసుగారి సేనలు తీవ్రముగ అమెరికాగారిసేనల నోడించెనని తెలియుచున్నది.

అమెరికాకు పోలండు ఇయ్యవలసిన ఋణము

బ్రిటిషుయుగమును దీర్చు ఏర్పాటుల ననుసరించినటులే పోలండుగూడ అమెరికా ఋణములను దీర్చుకొనుటకు శ్రయ త్నించుచున్నది. ఒడంబడిక సంతకమైనది.

ప్రాంసు - జర్మనీ మిల్లరండుగారి భయములు

ప్యారిస్, నవంబరు 18:— జనీవాలో ప్రారంభించిన పనిని పొగించవలెను. ఆయాపక్షములను తగ్గించువిషయమై ఆయా భాతులవారు శాశ్వతముగ ఆత్మసాక్షిగ ప్రవర్తించవలెను. జర్మనీని జాతిసమితిలో జేర్చుకొనవలెను. కాని జేర్చుకొన్నచో ఒడంబడికలను సవరణజేయవలెనని గోరునేమో యును భయపడుచున్నది. ఇందులకు ప్రాంసు ఎన్నడును అంగీకరింపదు. ఆంగ్లో ప్రాంకోబ్రిటిషు ఒడంబడిక కాంతికి మరింత అభయముగనున్నది. భయములేని అభయము లీయబడు వరకు ప్రాంసు కాంతిసమయముననుండు నైస్యముల పరిమితికి తగ్గించుటకు పిలువెడు.

సోవియటు పాలనము

సుగుర్తింపు తప్ప. ఇది అనవసరము. రషియాలో వర్తకము నేర్పాటుజేయుటకు బ్రిటిషు, బెల్జియం, ఇటలీ ప్రయత్నములన్నియు విఫలమైనవి.

రోములో రాయబారిని లేకుండజేయుట తప్ప.

కత్తపక్షినుగారు డబ్బుచిక్కులచే చనిపోలేదని నిర్ణయించిరి.

రక్షకనైస్యము చేసిన నేవనుగూర్చి ఎంతయు ప్రశంసించిరి.

నల్లమండు సభ జాతివిభేదములు లేవు

అనందకృష్ణ టువన్యాసములు

జనీవా, నవంబరు 18:—నల్ల మండు సభలో శేడు ఆంగ్లో ఫ్రెంచి ఒడంబడికలనుగూర్చి చర్చించిరి. కాని అంతగా పని జరుగలేదు. చాలవరకు ప్రసంగములు అసంవర్ధముగ నుండుటయే కారణము. చర్చంతయు అసహ్యముగ నుండెను. ఇపాశుప్రతినిధి ప్రశ్నలన్నిటితో వేసెను. నల్లమండు దుకాణములకు యూరియను స్త్రీల నేల పోగుడవని ఒడంబడికలయందు నిశ్చయించిరిని యడిగెను. స్త్రీపురుష వివక్షత యుండరాదని. అందుచే ఈమూలలను ఒడంబడికనుండి ఎత్తి జేసిరి.

యూరపియనులు ఆసియావాసులను : భేదము లేవని వీనాప్రతినిధి సంతసించెను. నల్లమండు ఉపద్రవము ను గూ అందరకును చీనా తెలియజేయుననిరి. నల్లమండు దుకాణములకు స్త్రీలను పోసియరాదని ఫ్రెంచి బ్రిటిషుబ్రిటిషులు ప్రకటించిరి.

నల్లమండు దొంగవర్తకము నాపుజేయుటను గూర్చియు ప్రభుత్వమువారి నల్లమండు మనాపలీని గూర్చియు ఆలోచించుటకు బ్రిటిషు ఫ్రెంచి రాయబారులు త్వరలో సమావేశము గానున్నారు.

ఈచర్చలో జపాను ప్రతినిధిని పాల్గొన గోరిరి.

ఆడివారముతో సభ పూర్తియగును.

ఇండియా, బర్మా వాయుమాన్యము

ఇండియా, బర్మాదేశములమధ్య వాయుమాన్యమునేర్పాటు జేయుటనుగూర్చి సర్ విలియము బ్రాంకర్న్సుగారు పరిశోధనజేయుచున్నారు. ఇండియాలో వాయువిమానమునముల సానముకట్టిపొంది, జేరువఫలములకుగూడ వాయు మానుచి నేర్పరుచుప్రయత్నించెదరనిసందేహమును పులికాటెలు పుచ్చుచున్నది.

మాంటేగుగారి ప్రశంస

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండను, నవంబరు 17:—మాంటేగుగారు రక్తము చెడి చనిపోయినారు. కొన్నిశోకలక్రిందబసండి తెలివి వి తిప్పి పోయినది.

విల్లింగుడను ప్రభువు

విల్లింగుడనుప్రభువుగారు అభ్యర్థ్యులప్రతిభ మాంటేగుగారిని ప్రశంసించుచు వ్రాసిరి. ఆయన తనకు చిరకాలస్నేహితుడనియు, ఇండియాలో తన సంఘమునందున్న వారందరిలో గొప్ప రాజకీయవేత్తయనియు చెలిపిరి. "ఆయనయొక్క స్నేహితులైనా, స్నేహితులైనా పెక్కువరగా నున్న ప్రభు నాకొసంగిన భక్తిపూర్వక సహాయమును దలచుకొనిన ఆత్మంతా నందము గలుగును."

సర్ బారిలాయడుగారు

పత్రికాపత్రిక సందర్శించినపుడు చాలవిచారము చెలిపి యిట్లనిరి. మాంటేగుగారు ఇండియాప్రజలయెడల జూపిన వాత్సల్యము, వారియభివృద్ధికై బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునకు లోబడియుండునంతవరకు భారతీయాభివృద్ధికైపడినసాట్లను, ఇండియాలో ప్రతివారును విశ్వాసపూర్వకముగ జ్ఞప్తయందుంచుకొనగలరు. ఇండియాలో పరిపాలనాపాధ్యతగల వారెల్లరు ఆ తనరసమయమునందు ఆతను తమకుజూపిన సానుభూతిని విశ్వాసమును మరువజాలరు.

అ బ్ల ర్వ రు

పత్రికాయొట్లు వ్రాయుచున్నది. విజ్ఞానాధిక్యము తమకు లేదని విశ్వాసము గల వారందరు యీ మరణము నకులేవక విచారించెదరు. ఇండియాదేశ కార్యక్రమమును ఖాయపరచుకొనుట, మొగమాటుపెట్టుటచే నెంతటి అధికారము నైన లొంగింప వచ్చునని చెబుతును. మాంటేగుగారి మారదృష్టి అత్యధికమైనది. లేనిపోని యాశల కెడ మిచ్చెను. కాని ఆయన బ్రిటిషు ఆశయములను ఇండియను ఆశయముల జతజేయ సమర్థుడైన కార్యము పూర్తిగా తురచిపావ కళ్యముకాదు.

మెస్టనుప్రభువుగారు

మాంటేగుగారిని సుఖపుగాబోధపరచుకొనటకష్టసాధ్యమనియు, కానితాను ఆతని చాలబాగుగానెరుంగునని చెలిపిరి. మాంటేగుగారుతానునిరూపించిన ఇండియను సంస్కరణలను కొనసాగింప జేయుటయందుచాలపట్టుదలతో పనిజేసెను. తద్వారా ఇండియాదేశ చరిత్రను మార్చివేసెను. భారత జాతీయం గాతనినామము మరపునకు రానేరదు.

ఇండియాకార్యాలయము

సర్ మహమ్మదు రఫీకుగారు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

సర్ మహమ్మదు రఫీకుగారికి ఇండియాకార్యాలయము గందు, సాహేబు జాదాఆఫ్తెబు అహమ్మద్ఖానుగారి నియమితకాలము నుగియుటచే వారిస్థానే నియమించిరి. బక్ష్తిను మోడుప్రభువుగా రంగీకరించిచో వెంటనే ఇండియాకుబోయి తిరిగివచ్చి పనిలోజేర నుజ్జేయించుచున్నారు.

జగ్గులుపాషాగారు

రాజీనామా నువరంహరించుకొనిరి

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

జగ్గులు పాషాగారు శనివారమునాడు తమ ఈజ్ఞప్రధానామత్యపదవికి రాజీ నివ్రియుండిరి. కాని రాజాగారితో చాలనేపు సంప్రదించినపిదప ఉపసంహరించుకొనిరి. (ఈ తంతి ఆలస్యముగ చేరినది.)

ఇంద్రజాల మహేంద్ర జాలము

ఈ ఆత్మార్థగ్రంథములో జర్మనీ గారడి, యూరప్పి సామ్రాజ్యము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము మంత్రాత్మము, యంత్రములు, అమెరికావారి చిట్టచేత భూతవైద్యము, తమాకము విచిత్ర విసోదవిద్యలు గలవు. ఇంతే గాక మనుష్యుల యాయుమనేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టింపుట, జీవముతో ఏమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మామిడించుట భూమిపైన గజముయెత్తిన గాలిలో మనుష్యుని నిధారముగా నెట్టుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథములు చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ చేయగలరని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. దీని వెల 4-0-0 అ (211)కి. రి. ప్రింట్. బార్దనం నాయుడు, బంగళా, గురుజంగు

దక్షిణ ఆంధ్ర భాషాభివృద్ధి

వి. రామదాసు పంతులుగారి అధ్యక్షతన వ్యాసము నిన్నటి ఉదయము సోమవారమునందు "దక్షిణదేశ మందు నివసించు ఆంధ్రులభాషాభివృద్ధి గావించు" నుద్దేశముచే మదరాసునందలి ఆంధ్రులు వేమవరపు రామదాసు పంతులు గారి అధ్యక్షతన నొకసభ గావించిరి.

సభకు విచ్చేసినవారలలో పలువురు దక్షిణ, ఉత్తరాంధ్రులు గలరు.

సభ సలంకరించిన ప్రముఖులలో వే. రామదాసుపంతులుగారు, చిలుమూరి వీరభద్రరావుగారు, చల్లా శేషగిరిరావుగారు, రా. బి. టి. వరదరాజులాయుడుగారు, వెంకటాచలంపంతులు, రా. బి. నందెరమాళ్ళకెట్టి, ఆర్. గణపతి అయ్యరు, పి. క. బహ్మయ్యం, మ. వెంకటరత్నం, జి. వి. రంగారావుగారు తదితరులు గలరు.

పి. ఆర్. రెడ్డిగారు సభకు రాజాలమికి వగమము దక్షిణాంధ్రులు మధుర, తంజావూరులందు సమావేశములు జరుపవలె ననియు, సభ నిర్విఘ్నముగ జరుగుగాక యనియు కోరిరి.

రాజారామ అయ్యంగారును సభకు రాజాలమికి విచారమును తెలుపుచు సభ జయప్రదముగ కొనసాగునట్లుగోరిరి.

వరదరాజులాయుడుగారు సభయొక్క ఉద్దేశ్యమును తెలుపుచు శ్రీ వేమవరపు రామదాసు పంతులుగారిని అధ్యక్షులుగ నుపపాదించిరి.

సభ్యులచే నామోదించబడిన పిమ్మట అధ్యక్షులు క్రింది విధమున ఉపన్యసించిరి:

అధ్యక్షకోవచాసము దక్షిణాంధ్రులు

మాతయో, మాతృభూమియో, స్వర్గమునకంటె ప్రియతరములని కవిచెప్పినమాట అనుభవకరమే. నేను నాలుగు సంవత్సరములక్రిందట తిన్నలువేలిజిల్లాకుబోయి తిరువనంతపురము, నాగరుకోయిల, కుచింద్రము కన్యాకుమారిమొదలగు ప్రదేశములనుచూచితిని. అక్కడ ద్రవిడభాషామిత్రులగు నొక విధముగ తెనుగు మాట్లాడువారినికలిసికొనినతోడనే నాకు ఆ త్యంతకరుణాపాటకలిగెను. నేను నాస్వజనమును చిరకాలము నకు తరువాత పునర్వర్తనముచేసినట్లు, అనిర్వచనీయముగ నొక ఆహ్లాదభావముజనించెను. వాడిని నారాకచే అట్టిసంతోషమే కలిగినట్లు వారుమానినప్రేమ, ఆదరము గౌరవము నాకు దలిపెను. దీనికి కారణము నానోటనుండి వారును వారినోటనుండి నేనును తెనుగుమాటలను వినుటయే. నేనును వారును ఆంధ్రమును మాతృభాషగా గలవారమై యుండుటచే ఆంధ్రపుత్రులమని తెలిసికొంటిమి. ఇంతకంటె ప్రేమ శ్రేమికారణము గావలయును. ఒక్కొక్కగ్రామమున నున్నవారికటిరెండుదినములు నిర్బంధముగా నుంచుటచే వారికిగృహము తెలిసికొనుటకు నాకు కొంత అవకాశము కలిగెను. ఆప్రాంతములందు ఆంధ్రులు పెక్కుమంది గలరనియు, కొందరు మిక్కిలి మంచిస్థితిలోనున్నారనియు, వారు చిరకాలమునుండి ద్రావిడదేశమందే నిర్భరనివాసము లేర్పరుచుకొనియున్నను ఆంధ్రము నేమాతృభాషగా వాడుచు ఆచారవ్యవహారములందు ఆంధ్ర సాంప్రదాయములనే ఆశ్రయించుచున్నారనియు వినుట కంతయు కుతూహలము కలిగెను. నాలుగైదు నెలల గంభీరములు ద్రవిడ దేశమందుండి మాతృభాషను మరచిపోవకుండుట సామాన్యవిషయము కాదు.

పెరూరి ద్రావిడులు

గోదావరిజిల్లాలో నొకటిరెండు గ్రామములలో చిరకాలముక్రిందట దక్షిణాత్యంతకారణముననో నివాసమేర్పరచుకొనిరి. వారిని మేము పెరూరిద్రావిడులని పిలుతుము. క్రితకేసుడగు, పేరినారాయణమూర్తిగారు, గంటి చెంత గ్రామయ్యగారును, ప్రస్తుతము చెన్నపురిలోనున్న ఆంధ్రస్థాయివాడులలో ప్రముఖులగు గంటి లక్ష్మన్న పప్పుసోమసుందరంగార్లును యీ తెగవారు. వారు ద్రావిడులయ్యి వారి ద్రవిడభాషను బొత్తుగా మరచిపోయి వారియింట్లలో ఆంధ్రమునే స్వభాషగా వాడుచుందురు. నెల్లూరుజిల్లాలో పుమారు అనగ్రామములో కూడ కొందరు దక్షిణాత్యంత స్థిరవాసము నేర్పరచుకొనిరి. వారును ఆంధ్రమునే వారి యింట్లందు మాట్లాడుచున్నను, అరవమును పూర్తిగా మరచిట్లు కనబడదు. ఇందుకు కారణము వారు దక్షిణదేశమునకు సామీప్యముగా నుండుటయే యని తోచుచున్నది. ఆంధ్ర గీర్వాణపండిత శ్రేష్ఠులగు మహాపాధ్యాయ వేమం వేంకటరాయశాస్త్రిగారును కుప్రసిద్ధ స్థాయి వాదాగ్రసరులగు అల్లూని కృష్ణస్వామి అయ్యగారును యీ తెగకు చెందినవారు ఆంధ్ర ద్రావిడులను, దక్షిణ ఆంధ్రులతో పోల్చిచూడగా దక్షిణాంధ్రులకే మాతృభాషాభివృద్ధిమము ఎక్కువగానుండి, దానిని వారుమరచక కాపాడుకొని వారి ఆంధ్రత్వమును నిలువబెట్టుకొన గలిగిరిని సాన్యాసభవములన కనిపెట్టిరిని.

ఉత్తర ఆంధ్రులవిధి

దక్షిణాంధ్రులు ఇంతకాలము ఏదోయొకరూపమున వారి మాతృభాషను కాపాడ గలిగినందులకు మనము సంతోషింప దగియుండినను, వారు ప్రకృతము మాట్లాడు భాష మిక్కిలి కలుషమయి నిజస్వరూపమును కోలుపోయినదని గ్రహింపవలయును దక్షిణాంధ్రులలో ననేకులు తెలుగువ్రాయట మరచిరి. ఆంధ్రవాఙ్మయమును, ఆంధ్రసారస్వతమును వారికి నామమాత్రావశిష్టములుగనున్నవి. వారిలో కొందరు మాట్లాడిన తెలుగు నాకు అర్థమౌకలేదు. మనము వెంటనే మేల్కొని దక్షిణాంధ్రుల భాషను పునర్వ్యవహారణ చేయి పక్షమున అదియొకను ఊహించి దానిని మాతృభాషగా గుర్తింపలేని దశలోనికి రాగలదు. దక్షిణజిల్లాలలో మాతృభాషాప్రచారము చేయువిధి ఉత్తర ఆంధ్రుల వని అంగీకరింపక తీరదు. వీరిలో దేశాభిమానమును భాషాభిమానమును గలయునకు లక్షణము గలరు. వారిలో కొందరిని మనము దక్షిణదేశమునకు పంపి ప్రచారము జరిపిన యిప్పటిదినస్థితి కొంతవరకు లోలగింపవచ్చును.

దక్షిణదేశమునుపాలించిన ఆంధ్రప్రభువులు

ఆంధ్రులు ఏకారణములచే నేకాలమున నెచ్చుతెచ్చటికి పోయి స్థిరావాసము లేర్పరచుకొనినను విషయము చారిత్రకమగుటచేదానిని పర్యాయించియుటకువాడిని మునకాశము లేదు. దానిని మరియొక సందర్భమును విశదీకరించెదము. 15 వ శతాబ్దమునుండి ఆంధ్రులు విశేషముగ దక్షిణమునకు పోయినట్లు అగపడును. విజయనగరసామ్రాజ్యము బలవంతమై యుండినకాలములో ఉత్తరమున కళింగదేశమువరకును దక్షిణమున చోళపాండ్యదేశములవరకును వారి సామ్రాజ్యము నకు లోబడి యుండెను. విజయనగర సామ్రాజ్యాధిపతులు వారు జయించిన ద్రావిడరాష్ట్రములకు, తమప్రతినిధులనుపంపి వారిచే పరిపాలనముగావించియుండిరి. రాజుపరినిధులగు నీయాంధ్రపాలకుల ననుసరించి, వారిపౌరస్వముకొరకు అన్నితరగతులవారు నాకులములవారును వృత్తులవారును ఆంధ్రదేశమునుండి పోయియుండిరి. అమాత్యులు ఆస్థానకవులు గాయకులు, శేఖరులు, పురోహితులు, చాకలి మంగళి మొదలగు నాకగులు ఆంధ్రపాలకుల సంస్థానముల నాక్రమించి జీవనము చేయుచుండిరిని తోచుచున్నది. గురజాడ అప్పారావు పంతులుగారును గిడుగు రామమూర్తిపంతులుగారును దక్షిణదేశమున వ్యాపకారికభాషలో వ్రాయబడిన కొన్నివచనచలనల నిరూపిచియున్నారు. వీనినిబట్టిచూడగా చోళపాండ్యదేశములను పాలించిన ఆంధ్రులు తమరాజ్యాంగవిధానమునుగూడ అరవములోనేగాక కొంతవరకు తమమాతృభాషయగు తెలుగులో జరిపినట్లు గ్రహింపవచ్చును. మరియు తంజావూరుపాలించిన ఆంధ్రరాజులలో ను మధురను పాలించిన ఆంధ్రనాయకప్రభువులలోను అనేకవిద్యత్ప్రభులై, కృష్ణుడేవరాయలవలెనే ఆంధ్రభాషాప్రధానతనట్లు ఆంధ్రసారస్వతము చాటుచున్నది. ఇటీవల హిందీప్రచారమునకై దక్షిణమునకు పోయియుండు సోమయాజుల చెంకటేశ్వరరామశర్మగారు ఆంధ్రప్రతికపరాసినశేఖులలో ఇప్పటికిని దక్షిణాంధ్రకవులచేరచింపబడిన లిఖితసంపుటముల కొన్ని లభించుచున్న పనియు గ్రామములవెంట తిరిగి అట్టివానిని జనుచేసినచో అమాత్యములగు ఆంధ్రగంధము లనేకములు లభించుననియు వ్రాసియున్నారు. ఇది వాస్తవమనటకు సందేహములేదు. సంగీతకళ ప్రపంచములో నున్నంతవరకు ఆంధ్రభాషను మరచకుండునట్లు చేసిన త్యాగరాయలవారి కృతులిప్పటికిని శ్రోతశ్రోత్రులెల్లెడ అలమునే యున్నది. అట్లే దక్షిణాంధ్రకవులు వ్రాసిన గ్రంథము లింకను నెన్ని ముకు తెలియుచున్నవో ఊహించలేము. పారిజాతాపహరణము, నాల్వకిరీటము, గజేంద్రమిత్రము, నలచరిత్రము, రుక్మిణి పరిణయముయొక్క గానము, రామాయణము, సంగీతధ మెవలగు గ్రంథములను వ్రాసిన రఘునాథరాయలు, రఘునాథాభ్యుదయము వ్రాసిన విజయరాఘవనాయనివారు, మద్దుపళని, చేమకూర వెంకటకవి, కృష్ణానగరి మొదలగు కొందరు కవులను వారి గ్రంథములలో కొన్నిటిమాత్రమే మన మెరిగియున్నాము. రామనాథపురం జిల్లాలో రాజాపాలియం అనే చిన్న గ్రామములో పడివేలమించి ఆంధ్రులుగలరట. అందులో ఆరు ఏడు వేలమంది ఆంధ్రక్షత్రియులు. వారిలో అనేకులు కవులు పండితులు గలరట. ఆరాజులు రచించిన రెండుయొక్క గానము లా గ్రామమున తమకు లభించుట్లు శివరామ శర్మగారు వ్రాసియున్నారు. మనము పనిబూసికొని పరిశోధించినచో నింకనెక్కి వెన్ని యియిన లభించుననుటకు గండియుమలేదు. కావున దక్షిణాంధ్రులలో మాతృభాషాప్రచారము చేయుట కేవలము దక్షిణాంధ్రులకు మాత్రమే యుపశంకరింపక ఆంధ్రదేశమునకు ఆంధ్రవాఙ్మయమునకును, ఆంధ్రసారస్వతమునకు గూడ ఉపకారక మగును.

అన్యోన్యప్రయోజనము

మరియు ఆంధ్రసంగీతసారస్వతమునకేగాక, జాతీయ శిల్పకళాసాంధర్యముయొక్క తత్వమునకుగూడ దక్షిణాంధ్ర ప్రభువులు చావులేనట్లు చేసిరి. తెనుగు నాయకప్రభువులను యితర ఆంధ్రపాలకులను నిర్మించిన ఛాత్రములు దేవాలయములు, మొదలగు కట్టడములలోగల శిల్పకళానైపుణ్యమును ఆంధ్రులు పోషింపవలసి యుండును. కాన దక్షిణాంధ్రులు ఉత్తరాంధ్రులను ఏకదేశ సంభాతులయనియు ఒక్కటే మాతృభాషగలవారమనియు, ఒక్కటే సాంప్రదాయములు గలవారమనియు తెలిసికొని అన్యోన్యము సహాయ మొనరించిన ఉభయలకును గలుగదగినలాభము లనేకములు గలవు. ఇట్టి సాంగత్యముచే దక్షిణాంధ్రులు వారిమాతృభాషను సంస్కరించుకొని తిరిగి ఆంధ్రత్వమును దృఢపరచుకొనగలరు. ఉత్తరాంధ్రులు తమ రాజులు, కవులు గాయకులు శిల్పులు దక్షిణదేశమున జేసిన మహాకార్యములను మరచియుండుటచే వాటిని తెలిసికొని ఆంధ్రదేశమునకును ఆంధ్రభాషకును ఉపకారము జేయగలరు. అందుచే నీయుద్వేగము పంపనప్రయోజనకారిగ నున్నది.

దక్షిణదేశమున ఆంధ్రులసంఖ్య

ఆంధ్రులు దక్షిణదేశములో నెక్కడనున్నార, ఎందరున్నారను విషయమును సంతక్షేపముగా తెలిపెదను. అరవవారితెలుగుజిల్లాలలో అతి స్వల్పసంఖ్యాకులుమాత్ర ముండగా తెలుగువారు దక్షిణమున అనేకులుగలరుమటకు సందేహములేదు. అరవజిల్లాలకు, వాఙ్మజిల్లాలయొక్క దక్షిణజిల్లాలయొక్క విభజింపబడుచున్న. వాఙ్మజిల్లాలలో ఆంధ్రుల ప్రకారమున్నార.

జనాభాలో పదివేలమందికి

చెంగల్పట్టు 1780, ఉత్తరాగ్రాటు 1646, నేలం 1468, కోయంబత్తూరు 2202, దక్షిణాగ్రాటు 880.

దక్షిణజిల్లాలలో నీవకార మున్నార

జనాభాలో పదివేలమందికి

తంజావూరు 810, తిరుచినాపల్లి 1800, మధుర 1880, రామనాథపురం 1161, తిన్నవెల్లి 98.

దీనినిబట్టి మారు ఏజిల్లాలో ఎందరు ఆంధ్రులు గలరో లెక్కించుకొనవచ్చును. అధికసంఖ్యగల కోయంబత్తూరులో పదివేలను 2200 మంది గలరు అనగా లక్షకు 22,000 గలరు. కోయంబత్తూరు జిల్లా జనసంఖ్య రమారమి 21 లక్ష అనుటచే ఆజిల్లాలో 4,42000 మంది ఆంధ్రులు గలరు. మిక్కిలి జనసంఖ్యగల తంజావూరుజిల్లాలో లక్షకు 8100 మంది మాత్రమే యుండినను మొత్తముగ 24 లక్షల జనాభాగల తంజావూరుజిల్లాలో మూడు 75000 మంది ఆంధ్రులుగలరు. నేనిచ్చినపట్టికనుబట్టి కోయంబత్తూరు, మధుర జిల్లాలలో సుమారు నూటికి 20 మందియు, చెంగల్పట్టు, ఉత్తర ఆగ్రాటుజిల్లాలలో నూటికి 17 మందియు, నేలంలో నూటికి 15 మందియు, తిరుచినాపల్లిలో నూటికి 18 మందియు, రామనాథపురంలో నూటికి 12 మందియు తిన్నవెల్లి దక్షిణాగ్రాటులలో నూటికి 13 మందియు తంజావూరులో నూటికి ముగ్గురుగలరని తెలియును. అయాజిల్లాలలో ఏ ఏ గ్రామములో నాంధ్రులు ఎక్కువమందిలలో తెలిసికొనుపట్టికను మనము తయారుచేయవలయును. మొత్తముగ దక్షిణజిల్లాలలో 85 లక్షల ఆంధ్రులు గలరు.

మరియు అరవజిల్లాలలో అనేకమంది తెలుగుజనుల తెలుగుజనులందరులు

దార్లు గలరు. ఇటీవలేసనందల్, రవికళం, ఎట్టియాపురం, శివరొవట్టి, నడకలై వొడ్డనాయకనూరు, అమ్యయినాయకనూరు, బోడనాయకనూరు, శేవారం, ఎట్టిశెక్కనాయకనూరు, శేయూరు, పాపటూరు, సంతయూరు, మరయూరుమొదలగు జమీనాలు తెలుగుజమీనదార్లవని తెలియుచున్నది. వీరిలో వొడ్డనాయకనూరు జమీందారుగారు అగు గౌ రామభద్రనాయుడుగారిని నేను ఎరుగదును. వారికి ఆంధ్రభాషాభిమాన మెక్కువగా గలదు. వారు జయంతిరామయ్యపంతులుగారికి మిత్రులు. ఆంధ్రభాషాభివృద్ధిపరమత్ ఫణ్యులు పరిమత్ సమ్యక్సన మొకసారి మధురలోజరిపిరి.

ఇళవరసంగో జమీందారుగారికిని ఇట్టి భాషాభిమానము గలదనియు, వీరయ్యలను ఒకసంఘము నేర్పరచి ఆంధ్రభాషాప్రచారమునకు కృషిచేయుచున్నారనియు తెలియుచున్నది. ఇందుకు ఆంధ్రులు వీరి కెంతయు కృతజ్ఞులు. దక్షిణాంధ్రులలో తిన్నవెల్లి, రామనాథపురం మధురజిల్లాలలో మనవారు అధికముగా గలరు. వీరు కన్యకావహాళను గావించి భాషాభివృద్ధి నొకమూఖ్యకార్యముగా నెంచి కృషిచేయుచో మంచిఫలము గలుగును. వీరు ఈవిషయమై కృషిచేయుచున్నట్లును ఒకపక్షపత్రికగూడ ప్రచురించుచున్నట్లును శివరామశర్మగారు తెలుపుటచే ఉద్యమము నెరవేరునని నమ్ముచున్నాను. వీరి పత్రికయు రెడ్డి జనసంఘమువారి పత్రికయు రెండును అరవభాషలోనే ప్రచురింపబడుచున్నట్లు వినుటకు విచారమగుచున్నది.

డచ్చివిమానము

రంగూనులో దిగుట

రంగూను, నవంబరు 15:— డచ్చివిమానము నేడు 11.30 గంటల కిచ్చట గానించెను. పట్టణముపై విమానము దిరిగివెడలిపోయెను. గట్టిపువ్వులను పలుములో నొకతాటి యాన యింటికప్పుక విమానము కానుకపోయెను. భూమికంత దగ్గర నావిమానము యొరుగుచుండెను. విమానముయొక్క చువ మునుబట్టి రంగూనులో నాగవలయునని నలచినట్లు ఊహించుచున్నాము. దిగుటకు తగిన యేర్పాట్లు లేకపోవుటచే నైమానికులు కార్యక్రమమున మార్పుకేసికొనినట్లు గనించెను. నేడు గట్టిపువ్వులను జరుగు దినమగుటచే నాస్థలములయొక్క జనావళిచే క్రిందిపడిపోయెను. నేడు డచ్చివిమానములు రంగూనులో దిగవరని పోలీసు కమిషనరుగారికి నేటి ఉదయమున తంతివచ్చినట్లు డచ్చికాంసులేలువద్ద విచారణచేయు దెలిసెను.

రంగూను, నవంబరు 15:— టానాయి మీదుగా బాంకాకు నగరమునకు డచ్చివైమానికులు బోయెదరని దెలియుచున్నదని పోలీసు డిప్యూటీ కమిషనరుగారు తంతినందిరి. ఆంధ్ర యావ్రకారము దెల్పబడెను:— 6.40 గంటల వరకున వైమానికుల వార్తలేమియు దెలియలేదు. మేల్కేసునంది యిప్పటి వరకును సమాచారము వైమానికుల విషయమై కాలేదు.

రంగూను, నవంబరు 16:— గాలి తీవ్రముగా వీచుచుండుటచే వారియొద్ద నిల్వయున్న పెట్రోలుకు బాంకాకు బోవువరకును జాలదని భయపడి డచ్చివైమానికులునిన్న కాంచి గట్టిపువ్వులను పలుముల రంగూనులో దిగిరి. ఈ స్థలము యొక్కను గట్టిబడుచున్నది. రంగూనుపట్టణమున కిది యెనిమిది మైళ్ళలో నుండుటచే జనసమూహ మచ్చట ఆధిక్యముగ లేదు. వైమానికులు వాయనను జూలకు వచ్చువర కేసంగతి డచ్చికాంసులుగా రెను గరు. ఆకయాబోనుండి రంగూనుకు వచ్చుదారిలో విశేషులేమియులేవు. తీవ్రముగా గాలి వీచుచుండెను. విమానమునకు నేగముతో బోయినప్పుడు గంటకు తొంబదిమైళ్ళ వేగముతో బోయెను కాని సగటుమీద వైమానికులు గంటకు యెనుబదిమైళ్ళ వేగముతో బ్రయాణము చేసిరి. నిన్నను రంగూనులో వారిదిగదలచిరిగాని చోటు బాగగ లేనందున తిరిగి ఆకయాబో పోదలచిరి. కాని వారిప్రయత్నము సఫల్యముకల్గెను. కొంతసేపటికి కాంచిపండుల స్థలము అనుకూలముగ నున్నదని వారచ్చట దిగిరి. నేటిరాత్రి వైమానికులు డచ్చికాంసులుగారిచే జహూకరింపబడిరి. వారి గౌరవార్థము విందు చేయబడెను. రేపు ఉదయనవైమానికులు బాంకాకునకు బోయెదరు. (అ. ప్రె.)

డచ్చివైమానికులు బాంకాకునకు బోయిరి

రంగూను, నవంబరు 17: డచ్చికాంసులుగారు అనేకమంది శ్రీలుపుకముల మామచుండ నేడు ఉదయపు 7.15 గంటలకు డచ్చివైమానికులు బాంకాకునకు బోవుటకు విమానముతో బయలుదేరిరి. బయలుదేరుటకుపూర్వము రంగూనులోని వారిపరిచయులవద్ద సెలవుదీసికొనిరి. (అ. ప్రె.)

తగులవాయము కేయనటుల తాముప్రయత్నించెదమనియు, తమిళ ప్రత్రికయగు “మృగన్యూ” నందు కొంతభాగము తెలుగు భాషాభివృద్ధికి తావొసంగెదమనియు, కావనసభలలోని తెలుగు సభ్యు లీవిషయమై కృషి సలుపవలెననియు కోరిరి

పింప క్రిందివాళ్లతో సంఘముకట్టి నిర్మింపబడినది.

అధ్యక్షుడు:— దివాన్ బహదూరు టి. సంధెమర్లు శ్రేష్ఠిగారు.

ఉపాధ్యక్షులు:— 1 ఎం. కే. వి. రెడ్డినాయుడుగారు, 2 దివాన్ బహదూరు పి. పరాంకుశం నాయుడుగారు, 3 రావు బహదూరు టి. నరసరాజులు నాయుడుగారు, 4 దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు, 5 వేమనరపు రామదాసు పంతులుగారు.

కార్యదర్శకులు:— 1 సాధు వందూజం పంతులుగారు, 2 మన్యకుల కృష్ణస్వామయ్యగారు, 3 పి. వెంకట్రాసుయ్యగారు.

కార్యనిర్వాహకసభ్యులు:— 1 చల్లా శేషగిరిరావుగారు, 2 టి. కె. కృష్ణానుందరయ్యగారు, 3 వై. వారాయణగారు, 4 సి. వి. కృష్ణస్వామి శెట్టిగారు, 5 వి. వెంకటసుబ్బయ్యగారు, 6 వి. ఎల్. శాస్త్రిగారు, 7 కె. వెంకటస్వామినాయుడుగారు, 8 ఎ. వి. నరసింహం పంతులుగారు, 9 పి. వి. రంగారాం నాయుడుగారు, 10 ఆర్. గణపతయ్యగారు, 11 టి. కె. ఆదజాలయ్యగారు, 12 సి. అప్పయ్య శెట్టిగారు, 13 చల్లాది వెంకటరత్నం పంతులుగారు, 14 కె. ఎస్. కోదండరామరాం గిగారు

అధ్యక్షులకు సభాసమయితో సభ ముగిసినది.

ధోరాజ్ సత్యాగ్రహము

నిర్బంధములు

బుధవారము సాయంత్రం 5 గంటలకు సోదర్యముకూలు నంద గోండాల్ సంస్థానమువారు జనాబ్ ఆబ్దుల్లా తారో హాజీ ఆబ్దుల్లానీజ్, జనాబ్ హాజీ ఆబ్దుల్ హాజీజ్ నేజ్ (ఖిలాఫత్ సంఘకార్యదర్శి) శ్రీ జిల్ పారిశోకర్, ప్రాణాచంద్, జనాబ్ బలీంసాహెబ్ కథియవార్ సమాచార్ ప్రతికాధిపతి జనాబ్ ఆబ్దుల్ సతార్ హాజీసులేమాన్ నేజ్ గాగ్ మొదలగు వాయకుల నక్రముముగా సంస్థాన దువ్వాలను విమర్శించినందుల కరెస్టుచేసినందులకు సంస్థానపు చర్యను గర్హించుటకొక జమీరంగసభ జరుగును. ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారధ్యక్షతనహించురు.

మాలానా యహూబ్ హుసేన్ నేజ్, ఏ. రంగసామయ్యంగార్, సి. ఆబ్దుల్ హాజీంసాహెబ్, వి. చక్రరియ్య, ఎస్. సత్యమూర్తి, వహానుద్ మూసానీజ్, ఎం. జహూల్ మొహిద్దీన్ సాహెబ్, ఎం. కె. ఆచార్య, ఎస్. ఏ. కె. జీలానిసాహెబ్, సయ్యద్ మహమ్మద్ ఫాహ సాహెబ్, జి. రంగయ్యనాయుడు, జి. వి. కృపానిధి, కాశీం ఆలీసాహెబ్ జడీ, మాలానా అబ్దుల్ లతీఫ్ ఫరూకీ, సన్-ఏ. మహీ మహమ్మద్, ఆబ్దుల్ హమీద్ ఫాకర్, డి. మోన్. భూకర్, జ్యూనస్ నేజ్ సాహెబ్, రాంజీ కల్యాణజీనీజ్.

ఏలూరు మ్యునిసిపాలిటీ

క్రిమినలు కేసులు - ఎన్నికల కేసులు

క్రిమినలు కేసులలో క్షీంపబడినవారు జిల్లాజడ్జికోర్టులో ఆపిలు చేసిరి. 15 వ తేదీని మదిలెవట్టగామున విచారణ జరిగినది. ఆపిలుదారులపక్షమున బుర్రా సత్యనారాయణగారు ను, చేయిర్కన పక్షమున సర్ కూర్మా శేంకటరెడ్డిగారు ను వాదించిరి. ఒక నేరమునకు రెండు కక్షలుక్రింద శిక్ష వేసగూడదని సత్యనారాయణగారు వాదించిరి. ఆవాదము సరిగానున్నదని జడ్జిగారు గూడ తలచిరిని తెలిసినది. తిరిగి 22 తేది 24 వ తేదీని విచారణ జరుగును.

ఎన్నికల కేసులలో వెనుక సబజడ్జిగా నుండిన నారాయణం పంతులుగారు ఓటింగు చేపరుల పెట్టెలను తెంచిరి. తగాదాపడియమున ఒక షేరుగారి అతని తండ్రిగారి ఓట్లు యిట్లు అని పరీక్షించి పరీక్ష ముగిసిన విషయం ఉభయపక్షములవారు పెట్టెలను సీల్ చేసిరి. మరియొక ఎన్నికల కేసులో గూడ బాలెలు కేపరులను పరీక్షింపవలెననియే పిటిషనరులు కోరిరి. ఇంకను సబజడ్జిగారు ఉత్తరవియ్యలేదు. విలేఖరి తంతివార్త.

గుంటూరు తాలూకాబోర్డు

కారదాని కేతనముచందా

ప్రభుత్వచర్యను సెరసించుట

గుంటూరులో, బాలికావిద్యాభివృద్ధికి తోడ్పడునట్టి జాతీయసభ యగు కారదాని కేతనమునకు తాలూకాబోర్డువారు రూ 15 చందా నిచ్చినందులకు ప్రభుత్వమువారు ఆయివత్తును దెలిపి సభ్యులపై సర్కార్ల ఉత్తరపు నోసంగినందులకు తమ నిరసనము దెలుపుచు 17 వ తేదీన జరిగినసభలో తాలూకాబోర్డు వారు ఇట్లు తీర్మానించిరి.

“ఈవిషయమున ప్రభుత్వమువారు సంకుచితదృష్టితో మెలంగినందులకు బోర్డువారు చింతిలు చున్నారు. బాలికల విద్యాభివృద్ధికి యంత్రులు సముగ ప్రయత్నించుచుండిన కారదాని కేతనమును ప్రభుత్వమువారు సరిగ గుర్తించుకుండుట విచారకరము సానికసంఘముల కీమాత్రము స్వాతంత్ర్యమొనగకుండ ప్రభుత్వవిధానమునందలి లోపముగ పాటించవలసినందులకు విచారముగచున్నది. ఈవిషయమున ముందేమి జరుగునో చూడవలసియున్నది.”

వైశ్యమునకు జి. ఆర్. సింగ్, ఏ. సారాయణస్వామిరెడ్డి, కే. ఎల్. నారాయణ, కె. యలమందగారు అంగీకరింలేదు. (విలేఖరి)

లాంబూరు జమీందారు ప్రతీక

సంపాదకునికి స్వాగతము

బడేండ్లు కారాగృహవాసమొనరించి వచ్చిన మాలానా జాఫరాల్లిఖానుగారికి స్వాగతమొసగుటకు లాహోరులో గొప్ప సభ జరిగినది. చాలమంది వహమ్మదీయులు వచ్చిరి. ఖిలాఫతు కార్యకసంఘమును సన్మానపత్రములను సమర్పించెను.

(అ. ప్రె.)

రెండు నూతనవార్తలు

ముందుమాసములో నట్టుకు కుప్రమించబడును

మలబారునుండి వార్త నేడిల్లు దెలియుచున్నది:— ప్రస్తుతము మెళుకు కలాయిసదులమీది వంతెనలు పెద్ద పెద్ద యెంజెనులు నెడచుటకు బనికెరావని చలంపబడుటచే రాబోవు మస ప్రారంభమున నూతన వంతెనలను కట్టటకు ప్రారంభించబడును. ప్రస్తుతమున్న వంతెనలకు కొంచెము పడమరగా నూతన వంతెనలు కట్టబడును. నూతన వంతెనలు నడలయుఖి ద్వారములకు సమీపముననుండును. కర్మాగారముల నిమిత్తము కట్టడములు కట్టబడుచున్నవి. సామాను వచ్చుచున్నది. పూరపారంబా నదిమీద పక్కావంతెన కట్టిబడుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. పాడుపడిన రాళ్ల స్తంభములు తీసివేయబడుచున్నవి. (అ. ప్రె.)

పండిత లాలవ్యాసర్ సమాగ్ధులు

రాకపోకలు

పండిత మనమోహనమలవ్యాసగారు అలహాబాదునుండి లాహోరు వెళ్లిరి. సర్ తేజబహదూరుప్రసాదగారు 15 వ తేదీని అలహాబాదు చేరిరి. (అ. ప్రె.)

తూర్పుబంగాళోరైలుమార్గము దపాయము

ట్రావిక్కు సూపరింటెండెంటుగారి అభిప్రాయము

కలకత్తా, నవంబరు 15:—ట్రావిక్కు సూపరింటెండెంటుగారు చార్జిడ్జిగారిని అసోసియేటెడ్లు ప్రస్తుత ప్రతినిధిసంఘంపగా తూర్పుబంగాళా రైలుమార్గమును గోపాలపురంవద్ద సంభవించిన అపాయగువిషయమై అనుగంగా వాల్టిలు దెప్పిరి:— రెండు సంవత్సరములవెనుక రైలుసమ్యక్సమందు పంజాబుయెదరకేలనకు మీధుపురంవద్ద సంభవించిన మోస్తరు అపాయమే గోపాలపురముదగ్గర సంభవించినదని నూపరింటెండెంటుగారి భిప్రాయాలుగలవ్నారు. రైల్వేకార్యమున ద్రోహముకైనడ పడికచే అపాయమేమియు ప్రయాణీకులకు సంభవించలేదని నూపరింటెండెంటుగారు దెప్పిరి. (అ. ప్రె.)

శ్రీశ్రీతారామంబనాయనాటకసమాజము-ఏలూరు

తెనాలిలో శ్రీకృష్ణవిలాససభ

బుధవారం నాటకశాలలో 19-11-24 న

మృచ్ఛకటికము

The Earthercast

అను నాటకమును ప్రదర్శింతురు. M. N Rao Zamindar, Proprietor.

నెల్లూరు సభాసమేటు జడికోర్టులో

Os No, 15 of 1923

వాది:—ఆత్మివర్పు రామిరెడ్డి.

Vs

ప్రతివాదులు:—1 దుప్పల్లి శ్రీనివాసరావు మొదలు

అయినందున గార్డయక్ డచ్చి హానుమాయమ్మ వనైరాలు.

యీ నెంబరున తే 10.12.1923 దిన కాలబడియుండే

అయకంప్రిమినరి డిక్రిని ఫయనల్ డిక్రిచేయించవలసినదిగా

వాది దాఖలుచేసియుండే ఐ. ఎ. నెం. 840 ఆఫ్ 1924 రు పిటి

షన్మోద యీ నెంబరులో 8,12,13,14 ప్రతివాదులున్ను,

బాపట్ల తాలూకా పాలపర్లు కాపురమున్ను ఆరు నల్లపాటి

వేగంటూ, సాదినసుబ్బయ్య, సాదిన రామకృష్ణయ్య, సాదిన

హనుమంతు, అనువారలు నోటీసులు జారీ చేసుకొనకుండా

కాలయాపన చేయుచున్నారనియు, వారి నోటీసులు

యిస్టి హారు (సబ్ సిస్ట్రాటెడ్ కలెక్టర్) ద్వారా

జారీచేయించి ఫయనల్ డిక్రి చేయించవలసినదిగా వాది

యీకోర్టులో వనవిచేసుకొని యున్నాడు. సదకు ఓటిషన్

తే 4.12.1924 దికి వాయిదా వేయబడియున్నది. గనుక అవి

వయమైనా ఆక్షేపణలున్నయెడల వైతారీఖున పగులు 17 గం

టలకు నెల్లూరు సబుకోర్టువారి యెడల హాజరై తెలుపుకోవల

సినదనిన్ని అట్లు వారు హాజరకానిపక్షములో వారిపక్షో

ములో తీర్మానం కాబడుననిన్ని తెలియచేయడమైనది.

నెల్లూరు 14.11.24 వాదినకేటు

నిర్మాణ దీక్ష

భారతదానిద్రవిముక్తి సాధనము

చంద్రనాగూరులో ప్రవక్తప్రభువంశస్థులవారిచే ప్రచురింపబడు 'నవసంఘ' యను పత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:—

ఇప్పుడు కేశవులో ముఖ్యముగ కట్టవైన సమస్య ఆర్థికమైయున్నది. దేశమునకు లక్షల పన్నెండు జనసామాన్యులు అన్నము లేక పోవడంలేక చచ్చిపోవుచున్నారు. ప్రాణమునే గోల్పోవుచున్నది. జనాభాకాచిం యెడల పడేడ్లకొకసారి గ్రామముల జనసంఖ్య కిద్దరున్నట్లు గానించును. అదిచాల భారముగ గానించును. ఇరువదియేడ్లకొద్దర 12 వేల మంది సంతోషముతో నుఖముగ జీవించియుండ, పడేడ్లైన కిద్దరు 3 వేలకును యిప్పుడు చెందువేకును తగ్గిపోయిరి. మన మేయాదర్శమునకు బోవుచున్నాము?

దానిద్రము దేశముయొక్క ప్రాణమాలమును తినిచేయును. ఒక కారణమున్నపుడు కార్యముగూడ యెట్లుజరుగునో అట్లే యిందువలన ధర్మముగూడ తగ్గిపోవుచున్నది. ఒక్కటిమానుడు. మాడేడ్లు కష్టపడి ప్రయత్నము చేసినకడప సద్గుణాన నిషేధప్రచారమే అపజయముగాంచెను? సూలకారణము తొలగించినచే అట్లపజయముగాంచులినదే. పాపము గ్రామియులు చచ్చిచెడి పనిజేసెదరు. కారలకు త్రాగవలెనని అధిలాప యోమియులేదు. త్రాగితే నీమైనకష్టపడిన అగ్రయవసులకు వెట్టుబట్టునేమోయని బ్రాంతి కలుగును. ఇటు చచ్చిపోవినదే కడుపునొండు తిండి కట్టుగాన సరియైనగడ్డ తలపడ బోవుట నాపుటకు మనమేమి హర్షము జూపితిమి. మహాత్ముడు రాటమునుజూపెను. కాని అది యీ సమస్యనుకొంతవరకు అంతెను. దేశములో ముఖ్యమైన జనము చచ్చుటకు సిద్ధముగనున్నపుడు దాని నాపుటెట్లు? రాటము నిజముగా నీభూతరం గము నాపుటకే యుద్దేశింపబడెను. కాని యిందువలన దేశము మొక్క ఆర్థికసమస్య యంతయు పరిష్కారమై ధర్మబలమేర్పడి, స్వాతంత్ర్య సంరంభమును కీయుటకు దగినశక్తిని బలమునొసంగు విద్యావకాశములు గలుగజేయవలయును.

నిర్మాణదీక్ష

ఈనిర్మాణ కార్యమునకై దేశముయొక్క శక్తినంతట వెంటనే వినియోగింపవలెను. ఇందులకు మహాత్ముడే ప్రారంభించెను. ఆయనవిభేదములను పోగొట్టుటకై శక్తివంతము వినియోగించుచున్నాడు. ఇప్పుడున్న కఠినపరిస్థితులను లోబరచు గానుట కామన భారసాగింపును బూనినాడు. గరళకంఠుడు శివునివలె ఆయనదేశములోని దోషములన్నింటిని మింగి జేయుచున్నాడు. ఆయనదానిజూపించెను. కానియాత్మతనబుద్ధిని సంపూర్ణప్రాయముతో వికసించజేసి నిర్మాణకార్యక్రమము అనుపేరనిచ్చిన ఉత్తేజితీని పూరితయవలెను. తెంగానదోషము నీనిర్బంధముల కేమాత్రమువరకు దివ్యవాక్కునేయక సరింపుడు. వెర్మోండ్లు నిర్బంధములన్నను నిన్నుణచూపు ఈనిర్బంధముల ఫలితముగ మనము జాత్యైక్యమును గల్గియుండుము. మనముయీవిధముగ నైక్యముతో నుండి నిర్మాణ విధానమును జగుపుడెడల స్వాతంత్ర్యము నిజముగ వచ్చితిమి.

పరిస్థితులు చాలతీవ్రముగ నున్నవి. ఇప్పుడున్న మాత్రం క్లిష్టపరిస్థితులలో వెంటనే సజీవమగు కార్యమునామము రిక్తముతో దేశముజరుపవలసియున్నది. జాతినికార్యనిర్మాణము కార్యక్రమముగ నుండుటకు సిద్ధముజేయవలెనని భగవంతుడు గోరుచున్నాడు. ఇందులకు కనీసము జేయించుకొనెను సర్వమును త్యాగముజేసి నిర్మాణదీక్ష బూనవలయును. మాధ్యమము విభేదము దానిద్రమును శత్రువులపై వారుయధముచెడలి దృఢముగ నిలుచుకొనుకొని యుండవలెను.

దేశస్వాతంత్ర్యమునకై పనిజేయుటకు యేకైక మనస్సంధానముగల్గి నిశ్చయముతోయెన్న ఓ స్త్రీపురుషులూ, ముందుకురండు. ఈ మాత్సర్యతాకమును వినుడుడు?

శ్రీమయిలవరం చాలభారతి సమాజమువారు

రాజమండ్రి చింతామణి

నాటకశాలలో

ప్రదర్శింతుడు. 19-11-44

రేట్ల వివరము:— రు 3.0-0, 2.0-0, 1.0-0, 0.8-0.

కె. పట్టభిరామయ్య, కార్యదర్శి.

గాంధీమహాత్మునిఘనత

ఆంగ్లేయుని ప్రశంసాపూర్వకవర్ణన

ఒక ఆంగ్లేయుడు 'పార్లమెంట్' పత్రికలో నిట్లువ్రాయుచున్నాడు:— ధీగత్వము నైతికముగాగాని, శరీరసంబంధముగాగాని ఆంగ్లేయులు గొల్పించెదరు. కావున యీరెండు యెక్కువలలో మూ రిధివింపియున్నవో అతనిజూచుటకై రివలేడిన కలకత్తాపుగమందిరము: ఈ బోతిని నేను ఆలస్యముగాబోవుటచే గాంధీమహాత్ముని జూచుటకు అవకాశములేకుండెను. కావున పురమందిర ప్రాకారగోడనెక్కి ఆవలదిగి మండిరమున జేరితిని. అచ్చట ప్రజామూక జాప్తిగాలేదు. కార్యరేషనువారు యొకవియించిన కొలదిమందిగలరు. వారిలోజేరి గాంధీగారింకకై యెదురుజూచుంటిని. ఆయన బోవుచుండగా ఒక్కసారి జూడగలిగితిని. చెనుక ప్రజలుత్రోసికొని రాకుండ నాప ప్రయత్నించుచుండుటచే యాతనికి నమస్కరిండుటకుగూడ యదకు శక్తుండెను. ఆంగ్లేయపద్ధతునందర్యమునందే ఒకవిధమైన ఆశ్చర్యకరమగు వశీకరణశక్తి ఆయనముఖమునందున్నట్లు దోచెను. ఇది వరకు అతని పరమలను, అస్పష్టముగా గ్రహించినవాని జూచితిని. అది యేమియు బాగులేవు. విను భారతీయ, ప్రపంచవనం దంతటిలో ముప్రసిద్ధ చిత్రకారిని విలచి వంచి సరియైన పత్రమును వీలచితింపకున్నారా? అట్లునన్నవో భావిభారతీయులు తమ మహానాయకుని విస్మయకరమగు జూడగలరు.

మహాత్ముని ఉపన్యాససంగ్రహమునైన వివరలవి జేడిక వెట్టునట్లు బోజూచితిని గాని తావులేకుండెను. కావున అల్లర్లనివారింపు కార్యమునందే మరల పురస్కరింపుకొంటిని. జన ప్రవాహమును ముందుబడకుండ నాపమని నన్ను నియమించుటచే నామట్టుకు నేను సురక్షితస్థానము కుదుర్చుకొన గలిగితిని.

మహాత్ముని మరలి వచ్చినపుడు ఆతని ఆరోగ్యమును గూర్చి నే నిందుక నుదువగలిగితిని. ఆజయధ్యానముల మధ్య, చెవుల బ్రవ్రలుచేయుట యందుగూడ ఆయన నామాటలను గుర్తించెను. నేను గర్వపడితిని.

"మంచియనుదానికంతయు మూర్తిస్వరూపము"

నేను గాంధీగారిని దగ్గరబోయి జూడవలెనని నిశ్చయించుకొంటిని. సి. ఆర్. దాసుగారింట ఆహ్వానముగూర్చి ఒక బంగారీయుడు జెప్పచుండగా విని రాత్రి 8.30 గ అచ్చట కేగితిని. ద్వారముకడనే అద్దెరప్పడితిని. తిరిగి రావలసిన వాడనే కాని, నన్నెరిగిన భారతీయస్త్రీహితుడు నాకు సహాయపడెను. నా కోర్కె నెరింగింప, గాంధీగారిని జూచుట కిదియే మంచి సమయమని దలిపి లోనికి చొచ్చుకొని పోయిన జాలు దర్శనమగునని ఆతడు చెలిపెను. ఇతరుల గృహములోనికి చొచ్చుకొని బోవుట నాయాచారమునకు విరుద్ధము. కాని అద్దెరప్పముకు మనసుతో నెక్కువ సాధింపబాలము. కావున నా స్త్రీహితునిగూడ నాతో లోనికి రహించితిని. ఏదియో నొక బహిరంగ సన్యాసము జరుగుననియు మహాత్ముడు స్త్రీహితులకు ఉపన్యసించుచుండగా జూడగలగుదు ననియు దలంచుచుంటిని. నా పేరడిగిరి. ఒక్క నిమిషమత్రము నేనింతకాలమునుండి జూడగోరమన్న అద్భుతపురుషునియెదుట నుంటిని. గాంధీగారు పరువుపై పండుకొనిరి. నేనెట్లు భావించెదను. తమింపరాని యపరాధముచేసినట్లు చిన్నబోతిని నేను మాట్లాడదలచుకొనిన భావములనురచిపోతిని. నావోయి మూతబడినది. ఏనన జీవితము నందుండవలసిన ధర్మాములు (మంచి) యంతకు మూర్తిభవించిన స్వరూపము యెదుటన్నట్లు భావించితిని. మనము ఏకధాత్మిక వాంఛలకు సాధింప ప్రయాసపడి, మనస్కమాత్రులమగుటచే సాధింపబాలకుండుమో అట్టివానిని సుప్రహింసుకొనినమూర్తిని

నేను యెదుట జూచుచుంటిని. ప్రపంచమంతట సంబంధించిన గాంధీగారిని గూఢముగానుంచి మీరుభారతీయులు స్వార్థపరులగుచున్నార.

కోట్లాది ప్రజలపై అధికారముగల మహానీయునిదగ్గర గానుండి పఠించగలగుట మహాభాగ్యమే. అతనితో సంభాషించుట గొప్ప గౌరవముగను. ఆరాత్రి నాకన్నయెక్కువగా గర్వపడినవారు జేరొకరుండరు.

అతనిఅద్భుత వాగ్దోరణియెదుట నాయాత్మజ్ఞానమునన్ను విడచిపెట్టితిని. నామాతృభాషను అతనిద్వారా వినినంతస్పష్టముగా వేరొక రివ్వద వినియుండలేదు. వర్ణనాతీతముగ అతని శ్రవణానందభాషాపై పుణ్యము నన్ను మైమురుకజేసెను. మనకు సుసాధ్యముగాని అతని అద్భుతజీవనాధికృతయంతయు, అతని కండ్లద్వారా గన్నడిన జ్ఞానతేజమునందు గోచరించెను.

గాంధీగారివలె ప్రపంచముట నాకు సాధ్యముగాదు. కాని అట్టివాడను నేనొక్కడనేగాను. అట్టిమహానీయులు ప్రపంచమున సదా ఉద్భవించరు.

నాసోదరలందరికన్న నేనెక్కువవాడని చెప్పవచ్చును. ఏమన నేను గాంధీగారితో స్వయముగా మాట్లాడితిని. నేనా విషయమును యెన్నడును నరువబాలను.

"ఆయనలో మూర్తిభవించినశక్తి"

రాజకీయము లుండ మిగిలిన విషయములందు గూడ గాంధీగారు ప్రపంచమునం దతిగులుగా నున్నారు. ఆయన అన్ని సుతములను సంయోగమునరేవును. అన్ని మతములందలి మంచిని ఆయన తనలో నిమిషుకొనెను.

ఇతర ఆంగ్లేయులవలెనే నేనుగూడ, గాంధీగారు భౌతిక ప్రపంచమునం దసాధ్యముగ ఆధ్యాత్మిక సాధనలగూర్చి కలకరించుచుండు సన్యాసియని దలంచుచుంటిని. కాని అతనికి ప్రస్తుత ప్రపంచ సమస్యలందుగల విజ్ఞానమునుజూచి అబ్బురమొందితిని. గాంధీగారిలో ఘనమైన శక్తిగలదు. ఆయనను చేరువారందరిని వశపరచుకొనును. ఇదియే అతని మూర్తియొక్క శక్తి.

ఒక్కసంగతిగలదు. ఆయన గోలియతునివలె దృఢకాయాడు గాడు. ఈఉత్పన్న పరిశ్రమకు ఆతని బలహీనపు శరీరము ఓ ర్వగలదాయని సందేహము గలుగుచున్నది.

ఆంగ్లేయుడగుటచే నేను గాంధీగారిని సస్థూగరూపమనియు మామిత్రుడుగను భావించుచుండును. ఇండియాలోనుండి విరోషియములు రాజకీయములందు విముఖతగలిగియుండును. ముఖ్యముగా భారతీయులకు సంబంధించిన వానికి సానుభూతి లేక యుండురు. మహాత్మాగాంధీగారిని అప్పడప్పుడు విరోషియుల సభలయందు పన్యసించగోరినవో దానివలన వారిలో నుంచి స్వభావము గలవారందరు మేల్కొంచి యిదివరకు కన్నయెక్కువ శ్రద్ధజూపగలరు.

చివరకు నేజెప్పదలచినది, నేనుఅద్భుతముగ వాగ్దోరణి మహిమయందు మనోహరముగా మూర్తియొక్క శక్తి మహిమ యందు గాంధీగారి విజ్ఞానాధికృతయందు మైమురచిపోతిని. కాని యందుచే బాగుపడితినిని భావించుచున్నాను.

కంపెనీని మరియొక సలమునకు

మార్పుట

మద్రాసు, బ్రాడ్వేలో నెం 9 రు గృహమునంనుండిన మా కంపెనీ, బ్రాడ్వేలో నేయుండు నెం 23 రు గృహమునకు మార్చబడినది. గాన మా కారాదారులందరును దీనిని గమనించి, యికముందు వారి ఆర్డరులను సదరు విలాసమునకు పంప ప్రార్థితులు. ఇంగ్లీషు సైకిల్ అందు మోటారు ఇంజిన్లగు కంపెనీ, 23 బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

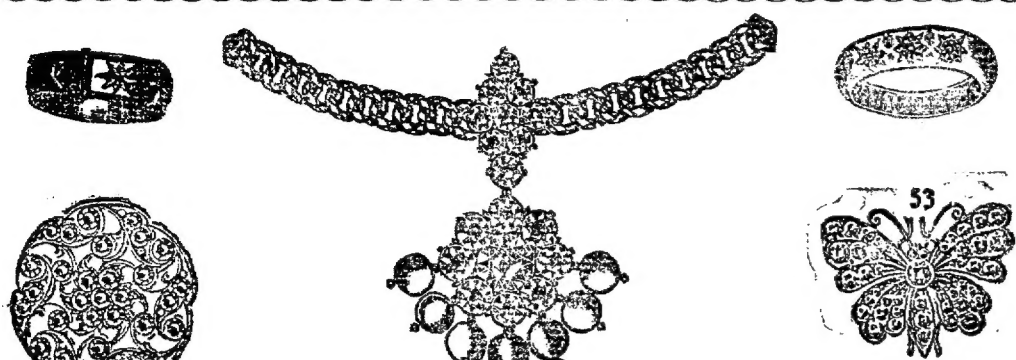
Advertisement for a company with text in Telugu and an image of a building. The text includes 'నవమై నది' and 'నవమై నది'.

అమ్మతాంజనం ఓవో, మదరాసు - బొంబాయి,

అమ్మతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి

ఆంధ్ర పత్రిక

నవ్వుకమగు కొత్తమాదిరి నగలుదొరకు స్థానము
ది ఆంధ్రజ్యోతిషి మానిఫాక్చరింగు కంపెనీ

హెడ్వార్డు, బెజవాడ. బ్రాంచి 51, చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు
మావస్త్ర ఆనేకరకములు క్రొత్తమాదిరి గాజులు, మెడగొలుసులు, కానుకలు అడ్డగి వైకలు మొదలగు బంగారు
నగలున్ను, నవరత్నములు వేసిన అనేకచాదిరిల అడ్డగలు, జడవిళ్ళలు, నాగరములు, ఉంగరములు, చంపనవరములు,
పతకములు, మొదలగునవి వెండి రైలుకూజాలు, టంబ్లర్లు, పేలాగిన్నెలు, కాపిసెట్లు మొదలగు పాత్రసామానులన్ను
అనేకరకములు కాళ్ళగొలుసులు, మొదలగు అన్నివస్తువులు యెప్పుడుసిద్ధముగా యుండును. కాను బంగారమునకు
న్న చాడివేండికిన్ని రత్నములు మొదలగువాటికి గారంటి యివ్వజుడును. నచ్చనివి వాపసు తీసుకొనబడును.

ప్రాంతెట్లు:—కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి,
శనగపాటి కోటయ్య అందు బ్రదరు,

3
1597

మెన్ టిజము నేర్చుకొనుదు

1416

మెన్ టిజము, హిప్పటిజము, లాట్ రీడింగు, కాన్ సెన్ ట్రే
వన్, ఆత్మశక్తి, దూరదృష్టి, దూరశ్రవణము, మెన్ టిజము
యమున వ్యాధి నివారణచేయు వస్తువులు నిపులముగ, మర్మర
హితముగ, ముబోధకముగ, లక్ష్యసమర్థితముగ, గురువులేకనే
ఆభ్యాసయోగ్యముగ నుండునట్లు రచింపబడినది.

మెల ప్రతి 1-కి రు. 1.0-0 పోస్టేజీ 0.4-0

ప్రాచేసర్, సేఖర్, మెన్మోస్టు ఏలూరు.

శ్రేష్ఠతరమైన వెంటుకల
తైలము "మణినూనె"

మిక్కిలి మనోహరమైన సువాసనగలది. వైట్ ఆ
యిల్ యిర ఆపాయకరమైనవస్తువులు చేరుటలేదు. ఇది
చాలకాలమునుండి మంచినగుముకలిగి, వాడుకలోనున్న
ది. బుడ్డి 1 కి ధర రు. 1.0-0.

దీనిని వాడుటచే వెంట్రుకలు మిక్కిలి కాంతిగాను
నల్లగాను, బలముగాను యుండును. చుండును రానీజుక
వెంట్రుకలను బాగుగా పెంచును, యితరవివరములకు మా
క్రొత్త క్యాటలాగునకు వ్రాసిన ఇనాముగా పంపెదము.

ఆ తంక నిగ్రహ సార్వ సి,
26, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

వేపచెట్టుయొక్క వంచి

గుణములు గలిగిన తాయిలెట్
అందు జీవధనంబంధమైన

వస్తువులు

3361

జర్మో-య్యు:— బ్యాంక్ ఇతర జీవధనంబంధమున
బియ్య అన్నిటికంటెను శ్రేష్ఠమైనది. చిన్నబియ్య తినితీయును.
మిక్కిలి గుణ్యతమగా వాడుకలోపడినది. కిల్లోగ్రామ చెట్టె
1 కి ధర రు. 0.12-0.

జర్మో-ఫ్రెయిసు దంతమార్దము:— శరీరపుల్లలతో దం
తభాగము తీయటం అందరిని తెలిసింది. బ్రహ్మో మ
క్రో-ఫ్రెయిసు దంతమార్దము చేర్చి దం తభాగ స ము జే ని
కానుట చాలమందిది. తేడచెట్టుయొక్క మంచినగుము అన్ని
య నించుటో గాన.

బుడ్డి 1 0-8-0; చిన్న పొట్టు 1 కి 0-2-0.

మర్మో పాటాయిలెట్ పిండి ముఖమునకు, చర్మమునకు
వేచామునకు లిగింపి.

డబ్బా 1 కి రు. 0-10-0; ప్యాకెట్టు 1 కి 0-2-0.

హిందూ జీవధనంబంధ హిందూ జీవు పరిరమము, ధనము
చే తయారుచేయబడినది.

SRI KRISHNA BROTHER, 323 Thambu
Chetty Street, MADRAS.

Mr. V. V. KRISHNA IYER
Palghat

కోల్ మాన్యు ఆవపిండి
(ఈ జీవిత కాయధాన్యము)

డి. ఎస్. ఎఫ్. ఆవపిండి

డక్ హాం ఆవపిండి..

ఈగరపు డబ్బావైనను
బుడ్డివైనను ఈ గురు
తును గమనింపుడు.

ఈ డక్ పెట్టుబడి:— కూరగాయలు,
పెరులు, మాంసము.

పేర్చిన:— చేపలు, మాంసము, బంగా
ళాదులప ముక్కలు, కుండ్లు.

కాల్చి పక్వముచేయు:— మాంసము,
ద్రవము మొదలగునవి దీనితోచేర్చిన
మిక్కిలి రుచికరముగానుండును. దీనికి
సమానమైన సంభారమేలేదు.

వైద్యులందరును:— చాలమేలైనదనితెలిసి
కోల్ మాన్యునుపట్టినేవాడుచున్నాడు.

డి. ఎస్. ఎఫ్. ఆవపిండి (ఈగరపు డ
బ్బాలలో ప్యాకెట్చేయబడును)

డక్ హాం ముద్ద:— (ఈగరపు డబ్బా
లలోనుబుడ్డలలోనుప్యాకెట్చేయబడును)

ఈగరపు డబ్బా యొక్కయు, బుడ్డి
యొక్కయు, ఆకారమును, వాటిపైన
యెప్పుడుగుర్తులనుచక్కగాగమనింపుడు
అన్నిదుకాణములందును దొరకును

చక్కనిసోదాదిగి రుచినిచ్చును.

మిక్కిలి రుచికరమైనది.